

СРПСКО КОЛО

● ЛИСТ САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА ● ПИСАН ИЈЕКАВСКИМ ИЗГОВОРМ ● ГОДИНА X ● БРОЈ 106 ● НОВЕМБАР – ДЕЦЕМБАР 2024. ● БЕСПЛАТАН ПРИМЈЕРАК

СРЂАН СЕКУЛИЋ, НОВИНАР

ЗВО је претворен у маргиналну организацију

ЂОРЂЕ РАДИНОВИЋ – ЧЕТВРТИ ПУТ ДОБИО ПОВЈЕРЕЊЕ ГРАЂАНА

Стара Пазова има све предуслове да постане модеран европски град!

ПРЕДСЈЕДНИК ВЛАДЕ МИЛОШ ВУЧЕВИЋ БОРАВИО У ХЕРЦЕГОВИНИ

СРБИЈА ПОМАЖЕ И ПОМАГАЋЕ СВОЈ НАРОД МА ГДЈЕ ЖИВИО!

ФОТО: СЛОБОДАН МИЉЕВИЋ / ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

» Србија тражи да се направи интегрални приједлог трогодишњих инвестиција за општине у Републици Српској

» Србија и Република Српска заједно ће 6. јула 2025. обиљежити 150. годишњицу Невесињског устанка

» Србија не заборавља повратнике у Федерацији БиХ – улаже у водовод и пут за мученичке Пребиловце

10 година Фестивала фолклора Срба из региона

ЈУБИЛЕЈ 320 ГОДИНА ОД БУКОВАЧКЕ БУНЕ

ПОРОДИЦЕ НЕСТАЛИХ ЛИЦА

МИ ЧЕКАМО... 33 ГОДИНЕ ИСТИНУ И ПРАВДУ

СВЕШТЕНИК ПЕТАР ЈАГОДИЋ КУРИЦА – ЗАБОРАВЉЕНИ СРПСКИ ЈУНАК И МУЧЕНИК

СРБИЈА ПОМАЖЕ И ПОМАГАЋЕ СВОЈ НАРОД МА ГДЈЕ ЖИВИО!

10 година Фестивала фолклора Срба из региона

СВЕШТЕНИК ПИТАР ЈАГОДИЋ КУРЈАК – ЗАБОРАВЉЕНИ СРПСКИ ЈУНАК И МУЧЕНИК

ЛИСТ САЗЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА

ЗА ИЗДАВАЧА:
Миодраг Линта

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:
Трифко Ђоровић

ЛЕКТОР:
Драгана Бокун

ВЕБ АДМИНИСТРАТОР:
Милисав Шапић

РЕДАКЦИЈА:
Драгана Бокун
Драгана Шиповац
Весна Пешић
Татјана Рађеновић
Жељко Ђекић
Миле Шапић
Милан Гомирац

ФЕЉТОН:
др Милан Мицић

ЕНИГМАТИКА:
Милорад Мишо Живанић

ПРАВНИ САВЈЕТИ:
Ратко Бубало
Шпиро Лазница

АДРЕСА:
Отана Јупанчича 14,
Нови Београд

МЕЈЛ: **srpskokolo@ssr.org.rs**
ТЕЛЕФОН: **011/2270701**
САЈТ: **www.ssr.org.rs**

ТИРАЖ: **7.000 примјерака**

ПРИПРЕМА ЗА ШТАМПУ:
СТУДИО ХУМ, Барајево

ШТАМПА:
АПМ ПРИНТ, Београд

СРПСКО КОЛО је лист уписан у регистар медија под бројем NV000809 Месечно. - ISSN 2466-3476 COBISS.SR-ID 219818764

ПРОИЗВОДЊУ МЕДИЈСКОГ САДРЖАЈА ПОМОГЛИ СУ:

- Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
- Општина Стара Пазова
- Град Бор

НАПОМЕНА: Ставови изнијети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је додијелио средства

Влада Србије усвојила стратегију за рјешавање питања избјеглица и расељених лица

Влада Србије усвојила је, на сједници Водржаној 14. новембра 2024. године Стратегију за рјешавање питања избјеглица и интерно расељених лица за период од 2024. до 2030. године, како би се обезбедио континуитет у спровођењу политика, мјера и активности у рјешавању преосталих потреба најугроженијих породица, избјеглица и интерно расељених лица.

Како је саопштила Влада Србије, новом стратегијом утврђују се актуелност раније утврђених циљева и нови циљеви и задаци и разрађују мјере и активности које треба да предузму Влада и други надлежни органи.

Стратегијом је прецизиран општи циљ – унапређење положаја избјеглица и интерно расељених лица у мјесту поријекла, олакшана интеграција и унапријеђени услови живота у мјесту расељења у Србији, а

ФОТО: СЛОБОДАН МИЉЕВИЋ / ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

у складу са њиховом одлуком о трајном рјешењу. Као посебни циљеви постављени су одрживост повратка и континуирана подршка повратничким заједницама у земљама поријекла, олакшан приступ становању и мјере за економско оснаживање

доступне избјеглицама у процесу интеграције, унапријеђен приступ правима, услугама и ресурсима интерно расељених лица у мјестима расељења и стварање услова за одрживи повратак интерно расељених у мјестима на Косову и Метохији. **АГ.**

У БЕОГРАДУ ОДРЖАН ОКРУГЛИ СТО НА КОМЕ СЕ АНАЛИЗИРАЛО КАКВЕ ПОСЉЕДИЦЕ ДОНОСЕ ПРЕДСЈЕДНИЧКИ ИЗБОРИ У САД

РЕПУБЛИКА СРПСКА ПОСЛИЈЕ ПОБЈЕДЕ ТРАМПА

У организацији информативно-политичких портала *Све о Српској* и *Факти*, уз подршку Представништва Републике Српске у Србији, у четвртак, 28. новембра, у београдском Прес центру Удружења новинара Србије одржана је тематска трибина под називом *Српска послје побједe Трампа*.

Говорили су некадашњи шеф дипломатије СРЈ Владислав Јовановић, бивши дипломата, академик Дарко Танасковић, професор емеритус Ненад Кеџмановић, политиколог Александар Павић, научни савјетник Института за политичке студије Миломир Степић, професор геополитике Срђан Перишић и новинар Небојша Малић.

Уводну ријеч у име организатора и Представништва Републике Српске у Србији дао је шеф Представништва Млађен Цицковић, а модератор је био новинар Ђуро Билбија, уредник портала *Све о Српској* и *Факти*.

Цицковић је рекао да се може очекивати да ће Трампова администрација бити склонија прагматичним и економским односима са Републиком Српском, изјегавајући дубље политичко мијешање у њене институције, осим у случају већих кризних ситуација.

– Једно је сигурно, Трамп у БиХ неће наставити Бајденову политику двоструких стандарда и стално и упорно окривљавање Срба за све што таква политика лоше и накардно произведе, али је мало вјероватно да би подржао издвајање Републике Српске из БиХ – оцијенио је Цицковић.

Некадашњи министар спољних послова СРЈ Владислав Јовановић оцијенио је да треба очекивати повољније вјетрове чим Трамп ступи на дужност председни-

ка САД, али не моментално, па чак не „и са средњим трајањем, при чему ће неки бити и са дужином“, те да се треба сходно томе поставити.

– Било би добро да и Трампу приђемо са очекивањима, али не са „даровима“ који ће брзо доћи. Он ће морати када буде регулисао односе према главним ратиштима и силама да се осврне и на локалне проблеме у шта и ми спадамо – рекао је Јовановић.

Бивши дипломата Дарко Танасковић је указао да би на нивоу Србије и Републике Српске требало оформити мали тим састављен од компетентних политиколога који ће врло усредсређено и по секторима пратити како се наступање америчке политике под Трамповим водством одржава у земљама које су значајне за Српску и Србију.

Он сматра да би Сједињене Америчке Државе у наредном мандату могле имати више слуша да рјешење спорних питања у БиХ препусте унутрашњим факторима.

Професор емеритус Ненад Кеџмановић сматра да након инаугурације Доналда Трампа за председника САД 20. јануара 2025. године Републици Српској може бити само боље.

Кеџмановић је упозорио да је интермедио између објаве резултата избора у САД и инаугурације новог председника веома опасан, те да ће имати рефлексије и на глобалном и локалном нивоу.

Политиколог Александар Павић рекао је да је сигурно да ће бити смањен притисак на Републику Српску након што Доналд Трамп преузме функцију председника САД, али и да ће поражене снаге на америчким изборима учинити све да „затрују што више бунара“ прије него што оду.

Према његовим ријечима, могу се оче-

кивати покушаји дестабилизације свјетске сцене, као и на овим просторима – од охрабривања премијера самопроглашеног Косова Аљбина Куртија да отвори жариште на Косову и Метохији, до пресуде против председника Републике Српске Милорада Додика у Суду БиХ.

Он је подсетио да је притисак на Републику Српску био смањен и за вријеме Трамповог првог мандата, те да га је због тога председник Републике Српске Милорад Додик и јавно подржавао.

Научни сарадник београдског Института за политичке студије Миломир Степић оцијенио је да ће се противници новоизабраног америчког председника Доналда Трампа „упрегнути“ да од обиљежавања 30 година од дешавања у Сребреници наредне године направе помпу, али да ће то бити посљедњи трзај цијеле те приче.

Степић је указао да ће наредне године бити неколико „важних“ годишњица на овом простору, као што су *Бљесак*, *Олуја* и Сребреница, и то у првој, врло деликатној години Трамповог мандата на мјесту председника САД, када ће у његовом фокусу бити унутрашња америчка питања.

Он је подсетио и да на крају 2025. године предстоји 30 година од потписивања Дејтонског мировног споразума који сматра нужним злом за Србе, али се, каже, показало да је његово еродирање могуће.

Професор на Универзитету у Источном Сарајеву Срђан Перишић сматра да ће Трамп цијенити Републику Српску онолико колико буде упорна у испољавању своје снаге, а што може остварити и преко односа са Русијом.

– Самосталност Српске треба изграђивати у сарадњи са Русијом и преко ње са БРИКС-ом. Трамп ће цијенити нас онолико колико будемо упорни да испољимо оно снаге што имамо, а то можемо остварити преко односа са Русијом, која је једина држава са којом ће он због њене снаге хтјети да склапа споразум – рекао је Перишић.

Он је оцијенио да ће Трамп, као и у првом председничком мандату, опструисати Стејт департмент и „дубока држава“.

Новинар Небојша Малић сматра да Република Српска на почетку Трамповог мандата не може очекивати ништа конкретно зато што је у Стејт департменту велика инерција која ће трајати чак и ако крену неке чистке.

ФОТО: ПРЕДСТАВНИШТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У БЕОГРАДУ

ПРЕДСЈЕДНИК ВЛАДЕ СРБИЈЕ МИЛОШ ВУЧЕВИЋ БОРАВИО У ДВОДНЕВНОЈ ПОСЈЕТИ ХЕРЦЕГОВИНИ

Србија ће помагати свој народ ма гдје живио

Председник Владе Републике Србије Милош Вучевић по завршетку дводневне посјете Херцеговини изјавио да ће Србија и Република Српска наставити заједнички да раде на развоју више пројеката на територији читаве Републике Српске.

Вучевић је након састанка са председником Републике Српске Милорадом Додиком, председником Владе Српске Радованом Вишковићем и руководством града Требиња, истакао да Србија и Српска имају конструктиван приступ и баве се изградњом, повезивањем и рјешавањем проблема.

СРПСКА ДА НАПРАВИ ИНТЕГРАЛНИ ПРИЈЕДЛОГ ТРОГОДИШЊИХ ИНВЕСТИЦИЈА

Говорећи о пројектима у Требињу које финансијски помаже Влада Србије, премијер је најавио да ће наставак уређења Старог града бити завршен до почетка прољећа наредне године и истакао да ће такви пројекти учинити град Требиње туристички још привлачнијим.

– Пројекат аеродрома Требиње заокружује туристичку понуду Требиња и Херцеговине и ја вјерујем да ћемо га реализовати – рекао је премијер и најавио даље повезивање Србије и Српске.

– Све ово што радимо заједнички је на ко-

» Радован Вишковић, Милош Вучевић и Милорад Додик на заједничкој конференцији у Требињу

рист свих грађана са ових простора. То није пут, аеродром, мост, трг који припада само једној нацији или вјери, већ припада свим људима добре воље – истакао је Вучевић.

Вучевић је оцијенио и да мора брже да се ради на изградњи заједничког меморијалног комплекса у Доњој Градини и Београду, планираног за 80. годишњицу ослобођења логора Јасеновац, наводећи да је то шанса ове генерације.

Такође, како је додао, приједлог Србије је да Српска направи интегрални приједлог трогодишњих инвестиција за општине у Републици Српској.

– То је дио заједничког плана и онога што је дефинисано у тачкама Декларације Свесрпског сабора који је одржан у Београду – рекао је премијер.

Председник Републике Српске Милорад Додик рекао је да је у претходном периоду, од 2018. године у Требиње уложено 98 милиона КМ, те да је велики допринос развоју овог града дала и Србија уз чију помоћ су реализовани бројни инфраструктурни пројекти.

– Болница у Требињу је у завршној фази. Планирамо отварање у септембру наредне године. То ће бити наш заједнички

успјех, односно Републике Српске, Србије и Требиња – рекао је председник након разговора са премијером Републике Српске Радованом Вишковићем, председником Владе Србије Милошем Вучевићем и руководством града.

СВАКА ПОБЈЕДА СРБИЈЕ И НАША ПОБЈЕДА

Председник Републике Српске навео је да никада у историји није била боља сарадња са Србијом, која није била само братска, већ и конкретна кроз реализоване пројекте.

– Не одустајемо од пројеката. Наша амбиција је била да имамо завршен аеродром, али то није било све до нас, зависимо и од других – рекао је председник Додик.

Председник Милорад Додик истакао је да је нова перспектива отварање Требиња, те да ће кроз завршетак изградње аеродрома Херцеговина бити нова дестинација за туристе и инвеститоре.

– Сваки успјех и побједа Србије је и наша побједа. Тако и Србија гледа на Републику Српску – истакао је председник Додик.

Након Требиња висока делегација Републике Српске и Србије посјетила је Духовни центар Мркоњићи, гдје се налази Црква Светог Василија Острошког у којој су мошти његове мајке, Свете Ане.

Република Српска и Србија ће заједно обиљежити 150 година Невесињске пушке

Премијер Србије Милош Вучевић је посјету Републици Српској започео у Невесињу, гдје га је дочекао председник Републике Српске Милорад Додик.

На заједничкој конференцији за штампу најављено је да ће 6. јула овдје, на Тргу слободе, бити одржана централна манифестација обиљежавања 150 година Невесињске пушке којој ће присуствовати највећи државни и црквени великодостојници.

Председник Републике Српске Милорад Додик навео је да ће на челу организационог одбора обиљежавања 150 година од Невесињске пушке бити он и председник Србије Александар Вучић.

Најавио је да ће се за потребе манифестације снимати документарно-играни филм у трајању од 70 минута, као и да ће се градити сасвим ново спо-

мен-обиљежје посвећено Невесињској пушци.

Председник Додик је изразио захвалност Србији, јер је у буџет локалне заједнице у Невесињу инвестирала око три милиона евра, што је, према његовим ријечима, било довољно да се та општина финансијски стабилизује, али и да се изграде значајни инфраструктурни објекти који су били неопходни.

Председник Владе Србије Милош Вучевић је изјавио да је заједничко обиљежавање 150. годишњице Невесињског устанка дио плана Србије и Републике Српске да се сачувају идентитетске карактеристике српског народа, који је недјелјив, ма гдје живио.

– Тај устанак није био локалног карактера, већ је довео до ослобођења и Србије и Црне Горе, односно до враћања независности Србији и Црној Гори на Берлинском конгресу.

Вучевић: Српски повратници у Федерацији БиХ могу рачунати на подршку матице!

Председник Владе Републике Србије Милош Вучевић посјетио је мученичке Пребиловце и поручио да српски народ у Федерацији БиХ /ФБиХ/ може да рачуна и на подршку Владе Србије.

Вучевић је истакао да се у Пребиловцима догодило велико страдање српског народа и да нико ко је нормалан не може да разумије да се овакве ствари могу десити.

– Ми смо сви мање-више учили, читали, али другачије је када дођете, када осјетите ту атмосферу, када видите на фотографијама, аутентичну причу. Моја препорука је да свако ко је српског рода бар једном дође да види кроз шта је наш народ пролазио на овим просторима и какве су судбине задесиле многе породице – рекао је Вучевић новинарима.

Он је потврдио да ће у овом мјесту рјешавати проблем водовода, путева, као и да је прихватио иницијативу митрополита Димитрија да се црква, посвећена страдалницима у Пребиловцима, прошири на манастир и да заједно са Владом Српске и премијером Радованом Вишковићем заврше тај посао.

» Председника Владе Србије Милоша Вучевића и председника Владе Републике Српске Радована Вишковића је у Саборној цркви Свете Тројице у Мостару дочекао владика захумско-херцеговачки и приморски Димитрије, који их је упознао са планом обнове.

» Премијер Вучевић најавио да ће Србија помоћи градњу водовода у Пребиловцима

Вучевић је истакао да се на овом простору догодило велико страдање, гдје је неко системски свакодневно радио да поништи све што је српско, православно.

– Оно што ме посебно ужасава је то да готово да нема простора гдје наш народ живи, а да нема сличне приче. Невјероватна судбина једног народа који није велик по броју људи, али је велики, нажалост, по жртвама – рекао је Вучевић.

Он је додао да су разговарали и о проблему школовања дјеце на матерњем језику, односно учења на српском, како да се ту помогне.

– Један од главних изазова је како да дјеца изучавају школе на српском језику, а да то буде добро организовано, да им не отежамо свакодневни живот јер живе у средини гдје су Срби национална мањина, а да опет науче ћирилично писмо, српски језик и своју историју – рекао је Вучевић.

Вучевић је захвалио Епархији која је суштински преузела улогу да се бави и просвјетом, а не само вјерским питањем, као што је то чинила и у неком ранијем историјском периоду када је држава ограничена. **АГ**

» Саборна црква Свете Тројице још увијек није обновљена и једини је велики вјерски објекат у БиХ чија обнова након рата није завршена. Тренутно се ради на постављању камена на под Саборне цркве. За овај дио послова обезбијеђена су средства од Града Мостара и председника Републике Српске Милорада Додика.

ЂОРЂЕ РАДИНОВИЋ ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ СТАРА ПАЗОВА ЧЕТВРТИ ПУТ ДОБИО ПОВЈЕРЕЊЕ ГРАЂАНА

СТАРА ПАЗОВА ИМА СВЕ ПРЕДУСЛОВЕ ДА ПОСТАНЕ МОДЕРАН ЕВРОПСКИ ГРАД

Општина Стара Пазова смјештена између два ауто-пута, око тридесетак километара удаљена од Београда и Новог Сада постала је мјерна јединица успеха привреде једне локалне заједнице.

Најзаслужнији за то је председник општине Стара Пазова Ђорђе Радиновић који је пролетос по четврти пут добио повјерење својих суграђана. То и није било никакво изненађење, јер се животни стандард од 2012. године, када је први пут изабран за председника општине, до данас вишеструко поправио.

Неки ће рећи да је статистика варљива категорија, али чињеница је да је буџет општине 2012. године био 1,7 милијарди динара, док је за 2024. годину нарастао на више од 4,5 милијарди динара. С друге стране, општина је 2012. године имала 9.500 стално запослених лица, а данас је тај број већи од 31.000.

Општина се састоји од урбаних насеља Стара Пазова, Нова Пазова, Нови Бановци и Каблар и руралних Стари Бановци, Белегиш, Војка, Голубинци, Крњешевци и Сурдук. Равномјеран развој општине допринио је да се значајно промијени слика сваког од насељених мјеста.

– Прије свега желим да изразим велику захвалност грађанима који су ми указали повјерење да добијем четврти мандат, такође и председнику Александру Вучићу и Српској напредној странци на подршку и повјерењу. За мене је велика част да и након 12 година откако смо дошли на власт, грађани препознају све оно што смо урадили за општину и развој Старе Пазове. Овакво повјерење грађана је најбољи показатељ да радите добар посао.

● На који сте постигнут резултат најпознатији?

– Најпознатији сам на чињеницу да смо успјели добром политиком и руковођењем створити такав пословни амбијент у коме је отворено нових 20.000 радних мјеста за наше суграђане. Много напора смо уложили у изградњу двије нове индустријске зоне, док се истовремено радило на уређењу и изградњи инфраструктуре за тада постојеће двије. Данас имамо потпуно инфраструктурно уређене и опремљене четири индустријске зоне у којима послује више од стотину страних компанија. Стара Пазова има регистровано више од 1.000 привредних субјеката и више од 4.500 предузетника. Све то је довело до даљег развијања општине. Поносан сам на чињеницу да је стопа незапослености мања од 3%. Број стално отворених конкурса говори да посла има за све који желе да раде.

● Како би резимирали протеклу годину?

– Уложили смо велики труд и залагање током изградње комплетне путне инфраструктуре између свих наших насељених мјеста. Сви наши путеви су комплетно реконструисани, а неки и потпуно новоизградњени. Такође, истовремено смо кренули са обновом и реконструкцијом улица у нашим насељеним мјестима, јер сматрамо да је то од изузетне важности за наше суграђане.

● Ових дана усвојен је нови рекордан буџет за наредну годину у висини од 4,7 милијарде динара.

– У буџету за ову годину остало је непотрошених 200 милиона динара који ће бити пренијети у наредну годину, па ће буџет за 2025. годину бити заправо 4,9 ми-

лијарди динара. Осим тога биће и конкуренција на републичком и покрајинском нивоу на којима ћемо такође учествовати и реално је да реалан буџет буде већи од пет милијарди динара.

● Који су то извори новца на којима је општина толико профитирала?

– Развој привреде прогресивно увећава општински буџет. Данас је просјечна плата у Старој Пазови 121.000 динара. На сваку плату уплаћује се 60% за допринос, од чега 72% остаје у општинском буџету. Велике компаније су направиле и значајан број огромних објеката, па су се због

ПРЕДУЗЕТНИЧКИ ДУХ

– Стара Пазова је мултинационална средина која веома складно функционише. Значајан дио наше популације чине српске породице које су се из разних крајева досељавале током колонизације након Другог свјетског рата. Ту је и значајан број оних који су на територији општине Стара Пазова пронашли свој нови дом након грађанског рата деведесетих година. Мада су одавно интегрисани, сви они су веома поносни на своје поријекло и великај из кога су дошли. Имамо и неколико завичајних удружења који промовишу своју културу и обичаје, а општина увијек радо помогне такве манифестације. Кад год ми обавезе дозвољавају настојим да будем присутан на таквим окупљањима, а кад се укаже прилика радо одем да обиђем те крајеве. Лично имам велико поштовање према прогнаничким породицама. Они су у тешким околностима крајем прошлог вијека дошли у нову средину свјесни да морају започети живот из почетка. Многи од њих су били скромних материјалних могућности, али су унијели велику енергију и изузетно снажан предузетнички дух. Пазова је и раније имала мале занатске радње и предузетнике, али се са њима дошло до опште привредне експанзије наше средине.

тога значајно увећали и приходи на имовину. Порастом станоградње увећали су се и приходи од преноса апсолутних права и осталих пратећих такси. Такође, није занемарив новац који се остварује од регистрације компанијских возила. Само Лигл сваке године региструје 75 својих путничких возила на територији Старе Пазове. На свако возило плаћене су таксе које пуне буџет наше општине. Дугорочно, оволика заинтересованост инвеститора нас наводи да размишљамо о изградњи пете индустријске зоне.

● Да ли је развој привреде утицао на број становника?

– Постоји одређен број људи из околних средина који су посао нашли у Старој Пазови, па су временом одлучили да се у њу и преселе. Поредџи изборе одржане у децембру 2023. године и јуну ове године Стара Пазова добила је више од 600 нових становника са правом гласа. То су углавном породични људи који имају и дјецу, па није претјерано рећи да смо у протеклих годину дана сигурно богатији за хиљаду нових становника. Због тога смо још више у потреби за повећањем броја мјеста у вртићима и школама. Буџетом за наредну годину планирали смо да издвојимо 816 милиона за функционисање наших вртића. То на први поглед дјелује много, међутим, економска цијена боравка једног дјетета у вртићу на мјесечном нивоу је већа од 30.000 динара. Родитељи учествују са око 4.500 динара, док остало субвенцијом општине. Због великог броја дјеце у вртићима имамо више од 400 запослених и постоји потреба за још, јер морамо поштовати одредбе које предвиђају на колико дјеце се мора запослити васпитајач, медицинска сестра и остало особље. Из тих разлога општина је купила парохијски дом који је предвиђен да за годину, двије буде нови вртић. Осим тога, завршена је пројектно-техничка документација пројекта за изградњу новог вртића у Војки. Надамо се да ће до друге половине године бити завршена дозвола за изградњу и тада би требало да се почне са изградњом. Такође, издвојићемо 35 милиона динара за из-

градњу најмање једног дјечјег игралишта у свим насељеним мјестима.

● Каква је ситуација са школама?

– Посебно смо поносни што ће општина Стара Пазова први пут у својој историји из сопствених средстава издвојити чак 600 милиона динара у наредној години и финансирати комплетну обнову и реконструкцију ОШ *Бошко Палковљевић Пинки*. Ријеч је о нашој најстаријој школи која ради непрекидно од свог оснивања давне 1730. године. Ову школу тренутно похађа 868 ученика. Док буду трајали радови на обнови школе, а то је до двије године, дио ученика ће наставу похађати у згради већ поменутог парохијског дома. Остали ће бити привремено распоређени у ОШ *Херој Јанко Чмелик* и ОШ *Симеон Араницики*. Радиће се и мања реконструкција школе у Крњешевцима. Поред тога, општина помаже текуће одржавање школских зграда и плаћа трошкове превоза наставног особља за шта смо предвидјели 239 милиона динара. Такође, за потребе социјалне и дјечје заштите издвојићемо 350 милиона.

● Стара Пазова је постала и важна железничка станица.

– Значајно се повећао број путника, а то намеће нове потребе. *Ласица* тешко може покрити све потребе наших грађана. Зато размишљамо о јавно приватном партнерству како би задовољили потребе свих грађана.

● Како је стање у здравству?

– У свим насељеним мјестима наше општине имамо здравствене станице којим управља Дом здравља у Старој Пазови у коме је запослено 362 људи. Осим редовних услуга намијењених нашим грађанима имамо и одвојен Центар за дијализу у коме се лијече и пацијенти из околних општина.

● Какви су услови за потребе културе?

– Мени је као председнику општине веома важно да се свако наше насељено мјесто равномјерно развија. Када странац дође у било коју средину он гледа у каквом стању су мјесна школа, црква и амбуланта. Одавно смо обновили или реновирали храмове свих вјерских конфесија. Свако наше насељено мјесто осим Крњешеваца има, или ће ускоро имати свој дом културе и биоскопску салу. Управо се довршава изградња Дома културе у Голубинцима, док је наредне године планирано да се уложи око 200 милиона динара за изградњу Дома културе са пословно-трговинским дијелом и парком у Белегишу. Ту ће бити мјеста за један мини тржни центар, а све са идејом да свако насељено мјесто буде заокружено цјелина.

● Стара Пазова је постала препознатљива и као значајан спортски центар.

– Спортски центар Фудбалског савеза Србије је заиста значајно допринио таквом имиџу наше општине која има 66 активних спортских клубова. Веома смо поносни на наше одбојкашице *Јединства* које су већ двије године најбоље у Србији. Тренутно је у завршној фази изградња модерне спортске сале у Старим Бановцима која ће задовољавати све потребе наших клубова за одигравање европских такмичења. Она је мултифункционална и имаће око 1.200 мјеста за гледаоце. Завршава се и градња тренажне хале у дворишту Основне школе *Растко Немањић Свети Сава* у Новој Пазови, коју ће осим спортиста користи-

НОВИ СТАНОВИ ЗА ПРОГНАНЕ?

- Предсједник Вучић је најавио да ће до краја 2028. године све српске прогнаничке породице добити кров над главом. Да ли у Старој Пазови постоји потенцијал за градњу нових стамбених зграда намијењених овој популацији? – Када је својевремено био списан конкурс за Регионални стамбени програм Стара Пазова је међу првима обезбиједила све што је неопходно да се он успјешно реализује. Тако је захваљујући сарадњи са Комесаријатом за избјеглице и миграције Републике Србије у Голубинцима изграђено 30, а у Старој Пазови 169 стамбених јединица. Одмах поред постоји већ инфраструктурно опремљен грађевински плац који је погодан за градњу нових стамбених јединица што смо пријавили Комесаријату. Што се општине тиче спремни смо одмах да уђемо у реализацију новог пројекта.

ти чланови фолклорног друштва и плесне и балетске школе. Када је фудбал у питању купљен је спортски комплекс *Феникс* који задовољава све потребе, а у будућности планирамо да простор гдје је стадион *Јединства* преуредимо за потребе грађана попут затворене пијаце и осталих пратећих садржаја које треба понуди најужи центар Старе Пазове.

• Каква су планирана улагања у путну инфраструктуру?

– На главном путном правцу од Инђије до Батајнице остало је још да се доврши реновирање 1,8 километара пута према Инђији. Планирали смо да наредне године уложимо 358 милиона за санацију локалних путева, па ћемо тако у сваком мјесту средити неколико улица. Ту је и уређење бициклическе стазе од Војке до Нове Пазове. Од отварања *Биј центира* промијениле су се и неке навике и потребе грађана.

• Каква је ситуација са водоводном мрежом?

– Завршили смо пројекат градње водоводне мреже у Војки, а у наредном периоду планирана је замјена азбестних цијеви у Бановцима, као и градња два нова бунара у Старој Пазови и Војки.

• Да ли је Стара Пазова искористила свој туристички потенцијал?

– У сарадњи са Министарством туризма на простору старог старопазовачког расадника градимо излетиште са авантура парком у који је уложено 120 милиона динара. Планирамо да постојеће зеленило додатно обогатимо. Општина Стара Пазова има 13 километара обале Дунава што још увијек представља велики неискоришћени потенцијал.

• Да ли је дошло вријеме да Стара Пазова добије статус града?

– Вјерујем у то! Јер је Стара Пазова једна од ријетких Општина у Србији која биљежи пораст становништва. Све ово претходно што сам навео, путеви, инфраструктура, улагања у даље развијање привреде дају нам основ да вјерујемо да заслужујемо статус града.

• Како видите Стару Пазову за 10 година?

– Због изузетног развоја привреде Стара Пазова видим као једну од најразвијенијих Општина у Србији, мада смо и тренутно близу тога. Видим моћну локалну самоуправу, са великим буџетом, да би сви битни услови за грађане, што се тиче инфраструктуре били испуњени. Видим веома развијену општину, изграђену и модерну, попут градова у најразвијенијим европским земљама.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

ШТА СУ ДОНИЈЕЛЕ ДОПУНЕ ЗАКОНА О ОБАВЕЗНОМ ЗДРАВСТВЕНОМ ОСИГУРАЊУ РХ

Ко нема пребивалиште у Хрватској губи статус осигуране особе

- Моји болесни родитељи су корисници хрватске мировине и имају хрватске здравствене књижице. Већи дио године бораве код мене у Србији. Како да ријешим проблем њихове здравствене заштите како у Хрватској, тако и у Србији?

– Према чланку 7. Закона о обавезном здравственом осигурању (*Народне новине*, бр. 80/2013, 137/13, 98/19 и 33/23), статус осигураника, тј. обавезно здравствено осигурање у Хрватској имају корисници права на хрватску мировину, ако имају пребивалиште у Републици Хрватској.

Према чланку 119. Закона, осигураној особи престаје статус губитком пребивалишта у Републици Хрватској, односно у случају пријаве привременог одласка изван Републике Хрватске, ако је њезин статус осигуране особе увјетован пребивалиштем у Републици Хрватској, што јесте у случају Ваших родитеља.

Према чл. 62. ст. 3. Закона о измјенама и допунама Закона о обавезном здравственом осигурању (*Народне новине*, бр. 33/23), осигуране особе које су статус у обавезном здравственом осигурању стекле према основи осигурања за коју је прописан увјет пребивалишта у Републици Хрватској, а које имају пријављен привременог одласка изван Републике Хрватске, задржавају тај статус још најдуже 90 дана од дана ступања на снагу овога Закона.

Ово је новина у хрватском законодавству, уведена задњим измјенама и допунама Закона.

Дакле, ако желите да пријавите њихов привременог одласка у иностранство, по овим новинама у хрватском законодавству, они ће изгубити статус осигуране особе у Хрватској, тј. неће бити здравствено осигурани и неће се моћи лијечити у Хрватској, осим у случају хитне медицинске помоћи под чиме се подразумевају пружање дијагностичких и терапијских поступака који су нужни у отклањању непосредне опасности за живот и здравље (чл. 81. Закона).

Осигураници држава са којима је склопљен међународни споразум о здравственом осигурању, право на хитну медицинску заштиту у Србији остварују на основу потврде свог здравственог осигурања. Они право на хитну медицинску помоћ остварују на основу одређених образаца (уколико су они прописани), европске картице здравственог осигурања (ЕХИЦ) или на основу исправе којом доказују да су осигурани у својој држави. Ваши родитељи,

» Строжи прописи о здравственом осигурању доносе скупле лијечење

ХУМАНИТАРНИ ЦЕНТАР ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И ТОЛЕРАНЦИЈУ
Војвођанских бригада 17, Нови Сад
телефон: 021/ 528 132, 021/ 520 030
мејл: office@hcit.rs; hcitns@gmail.com; сајт: www.hcit.rs

БЕСПЛАТНА ПРАВНА ПОМОЋ УЗ ПОДРШКУ КОМЕСАРИЈАТА ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ И МИГРАЦИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију (ХЦИТ), уз подршку Комесаријата за избјеглице и миграције Републике Србије пружа бесплатну правну помоћ и подршку избјеглицама односно лицима која полажу право на некретнине у Републици Хрватској. Правна помоћ се пружа у средишту ХЦИТ-а у Новом Саду, Војвођанских бригада 17.

Радно вријеме: понедељак – четвртак од 9 до 13 сати, тел. 021 528 132 или 520 030, моб. 063 8351862, мејл: office@hcit.rs

У наведеним терминима корисници се могу обратити за правну помоћ и у другим правним стварима.

Правна помоћ за лица која полажу права на некретнине у ФБиХ пружа се правна помоћ у просторијама ХЦИТ-а понедељком и сриједом од 14.30 до 17.30 и петком од 12 до 15 сати.

као хрватски осигураници, могу остваривати хитну медицинску помоћ у Србији на основу европске картице здравственог осигурања (ЕХИЦ).

Осигурана лица држава са којима Србија нема потписан споразум о здравственом осигурању, плаћају хитну здравствену заштиту пружену за вријеме привременог боравка у Србији. По повратку у своју државу, новац могу рефундирати од своје осигуравајуће куће.

ДОБРОВОЉНО ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ

Уколико Ваши родитељи желе да задрже хрватске здравствене књижице, онда не могу пријавити привременог одласка из Хрватске како би задржали пребивалиште у Хрватској. Они се не могу укључити у обавезно здравствено осигурање у Србији, већ могу купити добровољно здравствено осигурање. Више о томе на линку osiguraniк.цом.

Услови за укључивање у обавезно здравствено осигурање су:

Лице које долази у Републику Србију из државе са којом Република Србија има закључен међународни уговор (такав је случај с хрватским осигураницима) може да буде обавезно здравствено осигурано под условом да није пријављено на здравствено осигурање у држави из које долази што доказује потврдом коју издаје фонд здравства те државе (затражити одјаву здравственог осигурања код ХЗЗО).

Странци се осигуравају по следећим основима:

– по сопственом основу осигурања (нпр. корисник иностране пензије и др.)

– као члан породице који нема сопствени основ осигурања преко носиоца обавезног здравственог осигурања у РФЗО

– по основу укључивања у обавезно здравствено осигурање за лице које не може да буде обавезно здравствено осигурано по сопственом основу осигурања или не може да буде обавезно здравствено осигурано као члан породице преко носиоца обавезног здравственог осигурања.

Укључивање у обавезно здравствено осигурање врши се у филијали/испостави РФЗО према мјесту привременог боравка странца. Мјесечни износ доприноса за укључивање у обавезно здравствено осигурање у 2024. години је 4.134,73 динара.

Осигураник који је укључен у обавезно здравствено осигурање треба да плаћа допринос за обавезно здравствено осигурање за себе, све док не буде по сопственом захтјеву у филијали-испостави РФЗО одјављен са здравственог осигурања. То значи да уколико странац који је укључен у обавезно здравствено осигурање треба да напусти Републику Србију, да не би имао обавезу да плаћа и даље доприносе за здравствено осигурање потребно је да у филијали/испостави РФЗО у којој је пријављен на здравствено осигурање, прије напуштања Републике Србије, поднесе захтјев за одјаву по основу укључивања у обавезно здравствено осигурање.

ИСПЛАТА ЗАДЊЕ ПЕНЗИЈЕ

- Мој отац, корисник хрватске мировине је преминуо. У сврху обуставе исплате хрватске мировине подручној служби ХЗМО послала сам обавијест о смрти корисника хрватске мировине.

Његов банковни рачун на којем је примао хрватску пензију је угашен. Остала је неисплаћена задња припадајућа пензија. Ја сам његова наследица. Коју документацију треба доставити ХЗМО-у ради исплате задње неисплаћене припадајуће мировине (мировина за мјесец у којем је умро)?

Ради исплате неисплаћене припадајуће мировине умрлог корисника, надлежној подручној служби ХЗМО-у треба доставити правомерно рјешење о наслеђивању (оригинал или овјерену копију/преслику) и Ваш девизни банковни рачун, као наследице с ИБАН-ом и SWIFT-ом..

РАТКО БУБАЛО,
ПРЕДСЈЕДНИК УО ХЦИТ-А

МИ ЧЕКАМО... 33 ГОДИНЕ ИСТИНУ И ПРАВДУ - ОКРУГЛИ СТО КОЈИ ЈЕ ОКУПИО УДРУЖЕЊА ПОРОДИЦА НЕСТАЛИХ ЛИЦА

Оснивање Меморијалног центра је предуслов за истину коју већ деценијама чекају чланови породица несталих лица

Са намјером да јавност подсјете да су и деценијама након завршетка грађанског рата у Југославији жељни истине Удружење родитеља и породица ухапшених, заробљених и несталих лица СР Југославије организовало је 6. новембра у Хотелу Палас округли сто под називом *Ми чекамо... 33 године истину и правду*.

На овом скупу су поред представника удружења, говорили државни секретар у Министарству спољних послова Дамјан Јовић, помоћник министра у сектору за борачко-инвалидску заштиту Душко Ђутило, народни посланик Миодраг Линта и из Комисије за нестала лица Љиљана Крстић, Маја Васовић и др Сузана Матејић.

У име организатора Мирјана Божин, предсједница Удружења родитеља и породица ухапшених, заробљених и несталих лица СР Југославије отворила је округли сто. Објаснила је да ово удружење окупља породице несталих цивила у Вуковару, као и породице војника и резервиста ЈНА на које је, како је рекла, држава заборавила.

Наводећи да су многа питања која се тичу несталих лица и њихових породица још увијек неријешена затражила је од надлежних институција већу подршку у њиховом рјешавању.

ЈОВИЋ: ОХРАБРИТИ СРОДНИКЕ ДА ДАЈУ УЗОРКЕ КРВИ ЗА ДНК АНАЛИЗУ

У првом дијелу конференције било је ријечи о актуелном стању у тражењу несталих лица и превазилажењу препрека у процесу тражења несталих на простору бивше Југославије.

Државни секретар Министарства спољних послова Дамјан Јовић, који је недавно именован и за координатора за рјешавање отворених питања са Републиком Хрватском, је истакао да је на посљедњем састанку добио податке да Хрватска потражује 1.780, а Србија 1.550 несталих лица.

– Очигледно је да немамо исту логику када су бројеви у питању. Поједини чланови хрватске делегације заузели су став да Република Србија има право да тражи 150 несталих лица, јер је толико њих имало српско држављанство у тренутку нестанка – рекао је Јовић и додао да се на Медицинском факултету у Загребу налази више стотина посмртних неидентификованих остатака.

– Логика говори да је велика вјероватноћа да су ти људи махом припадници српског народа, јер да је другачије вјероватно би до сада били идентификовани.

» Детаљ са округлог стола

Јовић је рекао да је његов приједлог био да се у што краћем року покрене иницијатива да се кроз српску и хрватску дипломатско-конзуларну мрежу покрене заједничка кампања како би се охрабрили широм свијета расељени сродници несталих лица да дају ДНК узорке у државама у којима се сада налазе.

– О томе сам разговарао и са пред-

ставницима америчке амбасале у Београду. Показано је интересовање да се таква акција покрене, али конкретних резултата и даље нема.

ЛИНТА: ИСТИНА О НЕСТАЛИМ ЛИЦИМА РУШИ МАНТРУ О СРБИМА КАО АГРЕСОРИМА

Народни посланик Миодраг Линта каже да се проблеми породица несталих лица свјесно игноришу, јер би се тиме могли пореметити устаљени нарлативи званичног Загреба, Сарајева и Приштине који полазе од лажног мита да су Срби агресори и злочинци, док су Хрвати, Бошњаци, муслимани и Албанци тобоже водили одбрамбене ослободилачке ратове и били жртве тзв. великосрпске агресије.

– Рјешавање питања несталих лица српске националности блокира се јер би се тиме доказала неспорна чињеница да су оружани сукоби на простору бивше Југославије, донијели злочине и жртве на свим странама. На тај начин би се демантовала лаж да су Срби главни кривци, агресори и злочинци. Мислим да је важно да наша држава још снажније инсистира на рјешавању овог питања.

Линта је поновио свој приједлог да би држава морала да оснује посебну државну институцију – Меморијални центар српских жртава на простору бивше Југославије, гдје би радили стручњаци различитих профила и 365 дана се бавили питањем српских жртава, а посебно питањем несталих лица.

– У оквиру тог меморијалног центра требало би изградити монументалан споменик српским жртвама од 1991. годи-

не до 2000. године. То би било мјесто гдје би се одржавале комеморације, а не да се све своди на једну малу плочу у Ташмајданском парку.

Линта је истакао да правосуђа у Загребу, у Сарајеву и у Приштини нису ни независна ни непристрасна.

– Тужилаштво за ратне злочине Републике Србије би требало далеко више да се бави питањем процесуирања ратних злочина. Од те установе сам 2021. године добио информацију да је за ратне злочине оптужено 217 лица, од чега 190 Срба, 21 Албанца (од тога 17 чланова тзв. гњиланске групе која је чинила масовне злочине у Метохији), четири Муслимана и два Хрвата. Мислим да наше тужилаштво мора далеко снажније и више да се бави овом темом, да се покрећу истраге и подижу оптужнице.

ХРВАТСКА СВЈЕСНО ОПСТРИУШЕ

Љиљана Крстић из Комисије за нестала лица каже да се у региону трага за 9.725 несталих лица, од чега је 1.541 у Републици Хрватској.

– Србија већ дуго низ година тражи од Хрватске да се оперативна листа српских жртава уврсти у званичну листу несталих. Међутим, Хрватска то избјегава са образложењем да се ту налазе подаци за око 600 лица која нису верификована према критеријумима Међународног комитета Црвеног крста. Оперативна листа је била и дужа, али је до сада више од 100 посмртних остатака идентификовано.

Крстићева каже да је још 2001. године договорено да чланови Комисије надгледају процес идентификација, ексхумација, примопредаја... Према њеним ријечима Хрватска веома свјесно тај процес бојкотира.

– Хрватска је то прекршила тиме што нас није обавијестила да су у фебруару идентификовани посмртни остаци четири лица. Иако породице живе на територији Републике Хрватске наш легитимни интерес је да знамо да ли су идентификована лица српске националности. На тај начин нама је онемогућено да направимо тачан попис и списак жртава српске националности. Очигледно је да Хрватска свјесно не жели да настави са ексхумацијом по-

ЗАКЉУЧЦИ

- Оснивање Меморијалног центра
- Израда нацрта Закона о несталим лицима
- Изградња монументалног споменика српским жртвама рата
- Преко дипломатских представништва организовати кампању како би се од расељених сродника узели ДНК узорци
- Притисак на Тужилаштво Републике Србије да покреће истраге и подиже оптужнице за ратне злочине почињене над српским народом
- Што прије завршити Нацрт Закона о несталим лицима
- Истину ширити сталним посјетама амбасадама у Београду и те сусрете снимати и ширити друштвеним мрежама
- Организовати регионалне конференције
- Организовати психолошке радионице како би се чланови породица ослободили страха
- Организовање приказивања филма *Свједок у Београду*

» Миодраг Линта, Дамјан Јовић, Мирјана Божин, Душко Ђутило и Љиљана Крстић

знатих 36 гробних мјеста. Последња екс-хумација којој смо присуствовали била је сад већ давне 2018. године.

Према ријечима Крстићеве мале су шансе да ће се и у будућности било шта суштински промијенити.

– Комисија за нестала лица је у два наврата позвала Хрватску на билатерални састанак у априлу мјесецу. Добили смо негативан одговор са образложењем да састанка неће бити све док се не предају архиве бивше ЈНА. Одавно су предате многе архиве Хрватској укључујући и ону која се односила на Вуковарску болницу. Умјесто сарадње увећава се листа нових условљавања.

Из Комисије за нестала лица говорила је и Маја Васовић која је истакла важност радионица психосоцијалне помоћи породицама несталих, а као један од позитивних примјера навела је ону која је одржана на Палићу у организацији Координације српских удружења породица несталих.

– Одазвао се велики број породица. Фокус је био усмјерен и на већу видљивост ових проблема у јавности која је прилично неинформисана о значају Међународног дана несталих.

У ИЗРАДИ ЗАКОН О НЕСТАЛИМ ЛИЦИМА

У другом дијелу округлог стола говорили смо о доношењу Закона о несталим лицима. Помоћник министра у сектору за борачко-инвалидску заштиту Душко Ђутило је најавио да ће ускоро бити одржан први састанак радне групе у чији рад је укључена и Координација удружења несталих лица.

– Закон је институционални начин да дефинишемо све оно што наша држава треба да уради када су у питању нестала лица и породице несталих лица, од остваривања права несталих, остваривања права њихових породица. У претходном периоду урађен је већи дио нацрта који ће сада послужити као полазна тачка. Настојаћемо да се фокусирамо на даљу процедуру и организовање јавних расправа у којима очекујемо да ће удружења активно учествовати. Законом ће се дефинисати и национални дан несталих лица.

Љиљана Крстић је као члан Радне групе добро упозната са досадашњим Нацртом, па је појаснила неке детаље.

– Породице које су до сада преузеле, идентификовале и сахраниле своје најмилије, имаће иста права као и породице које још увијек траже своје нестале чланове. Нацртом је предвиђено да не буде обухваћен само први насљедни ред, него и ванбрачни чланови породице, као и усвојеници, старатељи који су живјели у заједници, родитељи, брачни другови, браћа, сестре, полубраћа, полусестре, под условом да су у моменту нестанка живјели или бринули о свом несталом члану.

Крстићева је рекла да ће након усвајања Закона бити потребна помоћ удружења како би Комисија дошла до контаката свих носиоца права, како би се могла направити реална финансијска конструкција.

Мирјана Божин која је такође члан Радне групе је подсетила да је министар Немања Старовић обећао да би по завршетку јавних расправа већ на првом пролећном засједању Закон могао бити усвојен.

Поред оних који су се јавили за ријеч присутни су били и Милица и Радомир Перић, из Комисије за нестала лица Ивана Бошковић, Ненад Атанасковић, потпуковник Саша Ристић, Биљана Трифуновић, Младен Николић.

ДРАГАНА БОКУН

ПРОИЗВОДЉУ ОВОГ МЕДИЈСКОГ САДРЖАЈА ПОМОГАО ЈЕ ГРАД БОР

Ставови изнијети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је додјелио средства

» Драгана Ђукић, Олгица Божанић, Слободанка Колцић, Смиља Митровић, Милосав Стојковић, Зоран Медић, Сузана Матејић, Исидора Граорац и Верица Томановић

Наш је осјећај да Србија није на прави начин стала иза жртава!

Чланови Удружења породица несталих лица већ дуже од четврт вијека се боре са истим проблемима. Неки су доживјели свој биолошки крај, а да ни су сазнали истину о својим најмилијима. Већина је подржала приједлог Миодрага Линте о изградњи Меморијалног центра, али и изнијела разочарење радом Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије. Преносимо њихова запажања која су изнијели на округлом столу под називом *Ми чекамо... 33 године истину и правду*.

ЂУКИЋ: СРБИ НЕМАЈУ ПРИЛИКУ ДА ГОВОРЕ У СВИЈЕТУ О СВОЈИМ СТРАДАЊИМА

Председница Удружења Суза Драгана Ђукић је истакла да је најжалосније што Србија нема никакву стратегију у борби против свега овога што се дешава породицама несталих.

– Кад би направили анкету на улици и поставили питање да ли знате колико људи је убијено 9. септембра у *Медачком циљу*, тешко да би ико дао тачан одговор. Хрватска се овом проблематиком бави темељно, јер је култура сјећања обавезан и важан дио школског програма. Они имају јасну стратегију и програм на коме почива цијели систем. Ми ништа од тога немамо.

Ђукићева каже да мали број грађана уопште зна да постоји импровизирана спомен-соба Удружења Суза у Нушићевој бр. 6 коју је до сада посјетио незнатан број људи.

– Имамо материјал који три деценије чувамо и са којим не знамо шта ћемо. Кад нас једног дана не буде било питам се гдје ће завршити та архива.

Ђукићева је подијелила позитивна искуства са Међународне конференције о несталим лицима коју је организовала Влада Азербејџана.

– Захваљујући Међународном комитету Црвеног крста уприличен је састанак директно са породицама без званичника у просторијама Међународног комитета Црвеног крста у Бакуу. Сусрет са представницима бошњачког народа био је позитиван. Јасно је да чланови породица несталих лица дијеле исту бол без обзира на вјерску и националну припадност. Мислим да је проблем што немамо прилику да чешићемо о страдању нашег народа.

БОЖАНИЋ: ДА БИ ДОШЛИ ДО ИСТИНЕ ПОТРЕБНИ СУ НАМ НАУЧНИЦИ

Олгица Божанић, рођена Костић, у име Удружења породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији истакла је да би се већи ефекат направио организовањем састанка мултиетничког карактера гдје би дошли представници државних институција из република бивше Југославије. Она је нагласила да породице суштински желе само двије ствари – истину и правду, зато је подржала приједлог за градњу меморијалног центра.

– Да би дошли до истине потребни су нам стручњаци – историчари, правници, форензичари... Потребна нам је група љу-

ди способна да овај пут води тамо гдје смо кренули са жељом да се испоштује наше право на истину, правду, репарацију и меморијализацију.

КОЛЦИЋ: НИСМО ЗАДОВОЉНИ РАДОМ ТУЖИЛАШТВА ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ

Представница породица несталих резервиста бивше ЈНА Слободанка Колцић је изразила незадовољство радом српског Тужилаштва за ратне злочине.

– ЈНА је била војска званично међународно признате државе. Над тим војницима и резервистима су чињени злочини. Били су по логорима попут Лоре, Керестинца. Страдали су, а да злочинци никад нису одговорали. Наш је осјећај да ова држава није на прави начин у том дијелу стала иза жртава.

МИТРОВИЋ: УГЛЕДАЈМО СЕ НА ДРУГЕ

Председница Савеза несталих Републике Српске Смиља Митровић још увијек не зна судбину свога сина који је нестало 1995. године као војник Републике Српске. Она је подржала идеју оснивања Меморијалног центра.

– Не волим да помињем Сребреницу, али тамошња удружења су управо захваљујући оснивању Меморијалног центра добила и закон.

СТОЈКОВИЋ: ЗАВЈЕРА ЂУТАЊЕМ

Милосав Стојковић изгубио је родитеље и брата на КиМ које и даље тражи.

– О покојном брату сам много података дао тужилаштву, суду, удружењима. Имам тачно, име и презиме убице, начин на који је страдао и све околности које су довеле до тог догађаја. И резултат је – нула. Долазим до закључка да је у питању завјера ђутањем.

МЕДИЋ: ОСНИВАЧ УДРУЖЕЊА ЗА НЕСТАЛА ЛИЦА НИЈЕ ДОЧЕКАО ДА САХРАНИ СИНА

Зоран Медић, брат несталог пилота Слободана Медића, каже да је авион његовог брата оборен 1992. изнад Босанског Брода од стране хрватских оружаних снага.

– До данас сматрам да је мало урађено од стране свих институција државе Србије поводом тог случаја. Овакви случајеви се гурају под тепих. Прошле су 33 године, нема посмртних остатака пилота, потпуковника Војске Југославије. Како је то могуће?! Не стављам га на прво мјесто у односу на друге, али мој отац је оснивач Удружења за нестала лица, умро је, није дочекао да сахрани сина – рекао је Зоран Медић, са кнедлом у грлу и сузама у очима.

МАТЕЈИЋ: ЗАКУЦАТИ НА ВРАТА СВИХ АМБАСАДА

Специјалиста судске медицине др Сузана Матејић истакла је да је на Међународној конференцији о несталим лицима у Бакуу коментарисано од стране Ује-

дињених нација да су једина два емотивна говора, а запамћена на том скупу била излагања Комисије за нестала лица и Мајки Сребренице.

– Мајке Сребренице су као жртве прихваћене од читавог свијета, наше жртве су прихваћене само међу нама. Треба ширити истину на начин да се закуца на врата свих амбасада, говори истину и све то документује снимцима.

ГРАОРАЦ: ЈАВНОСТ МОРА ЗНАТИ КО СУ БРАНЕ ВУЧЕТИЋ И ЦВЕТКО РИСТИЋ

Исидора Граорац из Координације удружења породица несталих у Републици Српској осврнула се на дешавања око доношења Резолуције о Сребреници.

– Била сам једна од пет која је требала да иде у Савјет безбједности да бисмо изнијели свима истину о томе шта се десило у Сребреници, да тамо нису само бошњачке жртве, да је генерално у читавом Подрињу страдало 3.267 људи. Да подијелимо са њима причу Бране Вучетића, дјечака који је са девет и по година завршио у логору у Сребреници који је изгубио оца, мајку и брата или Цветка Ристића из Склана који је изгубио оца и мајку, брата и сестру и који је остао буквално сам на свијету. Нажалост, резолуција је донесена; међутим, упркос томе не смијемо стати.

На простору Босне и Херцеговине страдало је више од 30.000 Срба. Не подижу се оптужнице, а још мање доносе пресуде.

– Имамо пресуду за злочине на планини Озрен у кампу муџахедина, гдје су српским борцима и цивилима ритуално одсјечане главе, од осам година коју је добио Сакиб Махмуљин. Омогућено му је да оде у Турску гдје се и данас налази. То је само једна од прича која представља стање правосуђа у Босни и Херцеговини. Суд у Хагу нам није пружио потребну сатисфакцију, а о Сарајеву да и не говорим.

ТОМАНОВИЋ: ОБЈЕДИНИТИ ПОДАТКЕ У ЗАЈЕДНИЧКУ КЊИГУ СТРАДАЊА

Председница Удружења породица киднапованих и несталих лица на КиМ Верица Томановић наглашава да упркос обећањима и даље стоје неидентификовани лешеву у Приштинској болници.

– Наше породице су дале узорке крви за ДНК анализу – резултата и даље нема. Блокада је политичке природе и наша држава мора то да превазиде на неки начин, јер је ово искључиво хуманитарно питање које се мора ријешити.

Она се сложила са идејом о градњи Меморијалног центра коме би сва удружења доставила сву документацију.

– Чини ми се да жртве више нису само наши најмилији, него и наше породице које до данас нису ријешиле никаква егзистенцијална права – рекла је Томановићева и изразила жалост што се из сваког говора осјећа незадовољство, али то је само из разлога што се прегуду чека на истину.

ДРАГАНА БОКУН

РИЈЕЧ ПО РИЈЕЧ СА СРЂАНОМ СЕКУЛИЋЕМ, НОВИНАРОМ, ПУБЛИЦИСТОМ И НАЦИОНАЛНИМ ПРЕГАОЦЕМ

Српско политичко руководство је ЗВО претворило у маргиналну организацију

Када би се позивали на Хипократову изреку Acta, non verba! (Дјела, не ријечи) онда би Срђана Секулића могли представити као једног од најактивнијих српских дјелатника у Хрватској. Широј јавности је познат као дугогодишњи новинар медија ЗВО-а (који у свом саставу има лист *Извор*, портал *Srbi.hr* и ТВ продукције ЗВО-а). Његови ауторски текстови могу се пронаћи и на другим порталима, а опробао се и као уредник и водитељ емисија на радио станицама *Борово* и *Банска коса* из Белог Манастира.

Активан је и у друштвено-политичком животу Срба на подручју источне Славоније, Барање и западног Срема најприје као председник Удружења *Ђирилица*, а потом и Вијећа српске националне мањине Општине Трпиња. Покретач је активности у вуковарском Српском културном центру гдје је шест година обављао дужност директора. Председник је Фудбалског клуба *Слоба* из Пачетина. Публиковао је и значајан број текстова везаних за историју српског народа на подручју Вуковара и околине. Коаутор је четири књиге и покретач часописа *Добра вода*.

У разговору за *Српско коло* Секулић без длаке на језику говори о српском политичком тумарању у Хрватској, као и о новим трендовима у његовој медијској кући и стању у ЗВО.

– *Извор* некада и *Извор* данас готово да није иста новина. Уређивачка политика је промијењена, остали смо без два квалитетна новинара, Николе Милојевића и Душана Велимировића, дугогодишњи уредник Славко Бубало се повукао из уређивачке политике, а теме које се обрађују више су везане за дешавања и промоцију српских политичара. Евидентно је да читаоцима недостају коментари Славка Бубала, анализе Николе Милојевића, репортаже Душана Велимировића или нпр. моји фељтони. Оно што је остало непромијењено је да овај лист и даље излази на српском језику, мада има све већи број кроатизама, и на ћирилицу, а каква ће бити његова будућност тек ћемо видјети.

● Како опстају српски медији у Хрватској и да ли уопште међусобно сарађују?

– Разлика је између медија на подручју источне Славоније, Барање и западног Срема и оних који имају сједиште у Загребу. Док се ови први баве углавном животом

ВУКОВАР – ГРАД БЕЗ ЉУДИ

● Како је данас бити Србин у Вуковару?

– Међунационалних тензија у Вуковару данас нема или су они права ријеткост. Уколико и дође до њих врло често се користе у дневно-политичке сврхе не би ли политика извукла одређену корист од тога. Ту мислим и на српску и на хрватску политику у граду. Срби опет имају низ организација које функционишу овдје, истина неке од њих, поготово оне у култури, са готово идентичним садржајима, али опет ради се на том пољу. Људи се баве својим пословима, а Вуковар је данас град који је у знатној мјери остао без људи. Таласи исељавања од краја рата, па све до данас су велики и то је највећи проблем овог града када је његова будућност у питању.

» Срђан Секулић у Матици српској

Срба на овом подручју, њиховим активностима и проблемима, медији у Загребу или бар један њихов дио, више се бави општим стварима, ситуацијом и стањем у хрватском друштву и то искључиво кроз једну призму која није национално, него идеолошки обојена. Такође, у источном дијелу имамо три радио станице и то у Вуковару, Борову и Белом Манастиру, које су доста слушане, не само међу српском популацијом него и шире, али које имају своје проблеме прије свега финансијске природе.

Прошло је 29 година од потписивања Ердутског споразума. У којој мјери је он спроведен у пракси?

– Из данашње перспективе могло би се рећи да од овог споразума данас није остало готово ништа, нити се о његовом значају уопште говори у хрватском друштву. Са једне стране имамо хрватске политичаре, оне са десног спектра, који жале што је уопште дошло до било каквог споразума и касније мирне реинтеграције, односно што није дошло до неког новог *Блеска* или *Олује* и на подручју источне Славоније, Барање и западног Срема. Са друге стране имамо српску политику у Хрватској, која се уопште није изборила за права загарантована овим споразумом. Могао бих рећи да је од њега остало само Заједничко вијеће општина, које је опет лошом политиком српских представника сведено на маргиналну организацију која још увијек има статус обичног удружења грађана. Данас се чак нпр. председник ЗВО-а уопште не састаје са председником Хрватске, што има право да затражи два пута годишње. То у ранијем периоду није био случај и то је само један од примјера маргинализације ове организације. При томе не треба ту само да се криви тренутни председник Хрватске него прије свега српско политичко руководство које очигледно нема интерес за тако нешто.

● Како би описали политичку организованост Срба у Хрватској?

– Данас Срби у Хрватској имају свега двије активне политичке странке. Прва је Самостална демократска српска странка коју воде Милорад Пуповац и Војислав Станимировић, а друга је Демократски савез Срба на челу са Срђаном Милаковићем. Раније су постојале и неке друге странке

ГДЈЕ ИМА СРБА ИМА И СПОМЕНИКА НОБ

● Истраживали сте и публиковали књиге везане за споменичку културу из времена НОБ-а. Како би сумирали Ваше истраживање?

– На овом пројекту радио сам заједно са својим бившим колегом Николом Милојевићем. Дошли смо на идеју да се у ширем смислу, а не само кроз новинарски дио, позабавимо стањем споменика НОБ-а на подручју Вуковара, потом и Винковаца те једног дијела осјечког краја. Успјели смо да издамо три књиге из којих се може закључити да су ти споменици највише и најбоље очувани у оним срединама гдје су Срби у већини или их има у нешто већем броју. У многим другим мјестима споменици су или у потпуности уклоњени или су знатно девастирани, па тако нпр. данас у Осијеку и Винковцима имате очуван тек један или два споменика од првобитних неколико десетина постављених. Такође, циљ нам је био да истражујући те споменике и њихово тренутно стање заправо оставимо и одређеног трага о жртвама из периода Другог свјетског рата.

Резултат лоше политике СДСС види се и у томе што доста Срба гласа или су активни у хрватским странкама. Не оправдавам такав став, али напросто, људи размишљају ако може са њима да сарађује СДСС што то не бих могао и ја

које су се или угасиле или су у неком статусу мировања. Дакле, оличење српске политике у Хрватској је СДСС, а резултати његовог рада су такви да је мало шта од оних силних предизборних обећања остварено током свих ових година. При томе, то су веома значајне ставке кључне за опстанак српског народа у Хрватској као што су станарска права, неисплаћене пензије, ратни злочини и нестале особе српске националности, права боровских радника, право на српске школе итд. О већини ових проблема више се и не говори, а српски политички представници уљуљкани у сопствене привилегије и огроман прилив новца баве се тривијалним стварима као што је нпр. наплата паркинга у Борову Населу или постављање неких потпорних зидова. Истина, ово јесу животне теме, али ми кроз сопствену политику нисмо дошли до остварења оних кључних националних питања.

● Због чега сте толико критични?

– Резултат лоше политике СДСС-а види се и у томе што доста Срба гласа или су чак активни у грађанским хрватским странкама како са лијевог тако и са десног политичког спектра. Срби су одавно активни у СДП-у, а све више их има и у ХДЗ-у, па чак и у Домовинском покрету Ивана Пенаве, вуковарског градоначелника. Напросто људи размишљају ако може са њима да сарађује СДСС што то не бих могао и ја. Не оправдавам такав став, али не могу да кажем да оно прво није истина јер је више него очигледно.

● Да ли је то разлог што сте недавно дали оставку на чланство у СДСС-у?

– То сам учинио прије свега из личних разлога јер се већ одавно не слажем са по-

литиком те странке и у таквим околностима сматрам да је ово било једино логично рјешење. У вријеме мог уласка у СДСС, прије неких 16 година, то је била сасвим друга странка која је имала своју тежину, поготово на локалу, односно у оним срединама гдје су Срби у већини или их има у већем броју као што је то случај са Вуковаром и његовом околином. Међутим, ствари су кренуле у неком другом смјеру, за мене превише лијево, помало анационалном и изразито недемократском гдје све одлуке доноси један или два човјека.

● На шта конкретно мислите?

– Навешћу само примјер одласка Борице Милошевића на прославу *Олује* у Книн гдје нама као члановима и нашим бирачима нико само мјесец дана раније, у току предизборне кампање, тако нешто није ни најмањим знаком најављивао. Морам да кажем и да сам јавно био против тог чина, док сам неколико мјесеци касније, као члан Главног одбора странке, једини исказао своје незадовољство. Уз све то када додате сва она неостварена обећања који су од изузетне, како националне, тако и егзистенцијалне важности, моја одлука није могла бити другачија.

● Да ли Срби у Хрватској имају алтернативу?

– Алтернатива СДСС-у наравно да постоји, то су бројни млади људи као и људи са искуством који нису пристали на такву политику, а који су заинтересовани да се баве друштвеним дјеловањем, само што тренутно немају прилику јер многим у овој странци не треба никаква алтернатива, нити конкуренција. Да таквих примјера има најбоље свједочи Општина Трпиња, највећа општина у Хрватској по броју Срба, гдје је више од 10 година на власти независна опција, а таквих примјера има и у другим срединама.

● Каков улогу у очувању српског националног идентитета у Хрватској има СПЦ?

– Не треба посебно да се наглашава да је црква одувјек, па тако и данас била гарант опстанка нашег народа као и стуб националног идентитета. Тамо гдје данас немате организован политички, културни или просвјетни живот Срба, присутна је црква. У многим срединама наши храмови су је-

Поносан на 200 реализованих програма у СКЦ Вуковар

● **Основали сте и до прошле године били сте на челу Српског културног центра у Вуковару. Како би оцијенили тај период и због чега и даље не руководите СКЦ Вуковар?**

– Српски културни центар је основан 2009. године, а његов оснивач је Заједничко вијеће општина. Свакако се може рећи да сам покренуо његов рад с обзиром да је до 2014. године СКЦ имао тек неколико активности. Тада колега Славко Бубало и ја одлучујемо да покренемо активности, да бих у прољеће 2017. године био именован за, најприје вршиоца дужности директора, годину дана касније и директора – волонтера на пет година. У цјелокупном том периоду урадили смо низ пројеката, организовали преко 200 програма, покренули издаваштво, организовали научни скуп, успоставили сарадњу са бројним институцијама као што су Матица српска, Вукова задужбина, Културни центар Новог Сада и другима, те са бројним истакнутим појединцима како из сфере науке тако и из културе уопште. Трудили смо се такође да креирамо и сопствене ауторске програме ослањајући се на наше скромне капацитете. Међутим, све то ипак није било довољ-

но руководству оснивача које је подређено политици СДСС-а и нисам поново биран на ову функцију која је тада била волонтерска, тек неколико последњих мјесеци са мањим хонораром, док данас особа на тој функцији прима значајан хонорар, већи и од просјечне плате у Хрватској.

● **Ипак свједочимо да су у посљедњих неколико мјесеци отворени нови или реновирани српски културни центри у Загребу, Глини, Осијеку. Који је основни задатак ових институција?**

– О отварању нових центара можда је рано да се говори у овом моменту јер они још нису заживјели у правом смислу, али искрено, нисам баш неки оптимиста јер у многим тим срединама Срба има јако мало, поготово оних који су вољни да учествују у таквим садржајима. Бојим се да ће они у будућности постати само терет на плећима српске заједнице, али волимо бих да се моја предвиђања не остваре. У сваком случају, имамо примјер гдје је кочен развој једног СКЦ-а јер му годинама није давана адекватна финансијска подршка упркос бројним програмима и активностима, као и примјер гдје се стварају нови центри гдје можда за њима нема неке веће потребе.

» Срђан Секулић и др Неле Карађилић на промоцији у Српском културном центру Вуковар

дини трагови да су ту некада живјели Срби и ако ништа друго, онда барем о неким важним датумима, расути Срби широм свијета, окупљају се управо око њих.

● **Текстом о Сениши Михајловићу подстакли сте бројне медије из региона да направе низ прилога и заинтересују се за спортисте, посебно фудбалере са тог простора. Да ли ће будућност изнедрити неког новог Сенишу?**

– Фудбал је најмасовнији спорт у Вуковару и његовој околини гдје је и највећа концентрација мјеста са српском већином и гдје имамо неколико општина у којима су Срби у апсолутној већини. То су клубови са дугом традицијом и значајним успјесима на локалном нивоу. У једном од таквих клубова, који је данас најжалост угашен, понао је и легендарни Сениша Михајловић. По његовој смрти написао сам једну топли причу са људима који су га познавали још у његовим најранијим фудбалским данима и тај текст је изазвао бројне реакције, па је на основу тога снимљена и једна тематска емисија Магазина *Око* на РТС-у, а тренутно се ради и један документарни серијал. Иако данас има доста школа фудбала, дјеца су активна у том спорту, тешко је

и незахвално са ове дистанце прогнозирају да ли ће неко достићи ту величину као што је био Сениша.

● **Каква је сарадња са Републиком Србијом?**

– Овдје могу да говорим кроз своја лична искуства и оно што сам доживио дјелујући прије свега кроз културу и спорт. Посљедњих година та сарадња је на знатно већем нивоу, матична држава је у низу програма и пројеката помогла рад овдашњих организација. Такође, та помоћ, али и сарадња преносила се и на значајне институције које су исказале свој интерес и жељу да дођу овдје и помогну рад српских организација. Морам да напоменем да у Вуковару постоји и Генерални конзулат Републике Србије који поред својих конзуларних послова има и неке друге значајне карактеристике. Ту бих навео да је Конзулат прије неколико година док је овдје Генерални конзул био господин Александар Накић, помогао низ програма прије свега у култури и спорту, и у материјалном и у логистичком смислу јер готово да није прошао ниједан мјесец у години да овдје није била проведена нека активност. Надам се да ће се таква пракса наставити и у будућности. **Т. ЋОРОВИЋ**

ОДРЖАНА СВЕЧАНА АКАДЕМИЈА У СОМБОРУ ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВИ

НЕМА НАЗАД, ИЗА НАС ЈЕ СРБИЈА

ФОТОГРАФИЈЕ: ГРАД СОМБОР

У Културном центру *Лаза Костић* у Сомбору 19. новембра у организацији Удружења сомборских ветерана одржана је свечана академија под називом *Да се не заборави*.

Академија је посвећена херојима који су у одбрани отаџбине храбро стајали у првим редовима деведесетих година прошлог вијека. Организатори су хтјели да сликом, документима и пјесмом још једном укажу на значај војевања и витештва српских бораца на Кошарама и Паштрику који су вођени геслом: *Нема назад, иза нас је Србија*.

Присутне је поздравио предсједник Удружења сомборских ветерана Иван Перишкић који је директни учесник битке на Паштрику, и позвао их да минутом ћутања одају пошту палим борцима на Кошарама и Паштрику, као и свим страдалим деведесетих година.

Државни секретар Министарства за рад, борацка и социјална питања Нинослав Јовановић навео је да култура сјећања обликује генерације које стасавају и дефинише постојање једног народа.

– Много пута смо заборављали оне које смо морали да помињемо, јер су бранили и давали животе за ову земљу и њену дјечу. У мултиетничком, мултинационалном и мултиконфесионалном Сомбору, не смије се заборавити на грађане из редова мањинских заједница који су стајали на бранику једине отаџбине Србије. Настављамо сарадњу са свим Удружењима бораца ветерана, радимо заједнички на унапређењу права бораца и побољшању квалитета живота – поручио је Јовановић.

Помоћник градоначелника Града Сомбора Урош Бузацић истакао је да ветерани нису само борци, већ симболи части и отпора. Њихова жртва и храброст су темељ на којем се гради наша садашњост и будућност.

– Град Сомбор с поносом и великим поштовањем препознаје рад удружења ветерана, која чувају успомене на наше хероје, пружају подршку ратним друговима и њиховим породицама и његују патриотске вриједности које су основа нашег идентитета. Пружамо подршку њиховим активностима кроз финансирање и свесрдну сарадњу јер вјерујемо да је наш град јачи, богатији и сигурнији уз овакве људе.

Такође, ријеч су имали и резервни капетан Крсто Јовановић, припадник 72. специјалне бригаде и Веселин Узелац, борац из Суботице.

Организатори су додијелили захвалнице појединцима и установама које су дале значајан допринос промоцији тековина ослободилачких ратова Србије, очувања сјећања на хероје ослободилачких ратова и њихове жртве. Захвалнице су доби-

» Нинослав Јовановић и Иван Перишкић

ли државни секретар Нинослав Јовановић, помоћник градоначелника Сомбора Урош Бузацић, Немања Борота, припадник 125. мтбр. ЛАРД ПВО и предсједник Удружења Кошаре Нови Сад Саша Стефановић.

Захвалнице су добили и припадници 549. мтбр. *Цар Душан Силни* из Призрена, редовни војници на одслужењу војног рока, младићи који су у најбољим годинама били на бранику отаџбине, а неки од њих изгубили и неке дијелове тијела. Кудик Емануел је борац који је остао без ноге у селу Планаје на Паштрику. Веселин Узелац изгубио је ногу у Шех махали у подножју Паштрика и њихов саборац Никола Ђапић.

Власница ресторана *Викенд*, Валентина Драгаш, добила је захвалницу за успјешну сарадњу са Удружењем сомборских ветерана.

У Малој сали Културног центра присутни су могли да погледају изложбу посвећену херојима. Програм је надахнуто водила, Ђулијанка, новинарка Данијела Аксић Мирчета. Догађају су присуствовали чланица Градског вијећа за област руралног развоја Сања Пајић, представници Српске православне цркве, Војске Србије, удружења бораца, ратни ветерани...

Наступи ученика Музичке школе *Петар Коновић* из Сомбора, Педагошког факултета и ОШ *Никола Вукићевић* учинили су ову академију још свечанијом.

Удружење сомборских ветерана наставља своје активности на омасовљавању удружења, обилазе села у којима живе ветерани, помажу, савјетују, а свакако и даље настављају са чувањем традиције ослободилачких ратова, чувањем истине о борби и страдању српских бораца како на простору Косова и Метохије, тако на простору Босне и Херцеговине, данашње Хрватске... **ДРАГАНА БОКУН**

ПАРАСТОС ЗА 26 ПОГИНУЛИХ БОРАЦА ИЗ ТРШИЋА

У зворничком насељу Тршић служен је парастос и положени вијенци на спомен-обилежје 26 припадника Војске Републике Српске из ове мјесне заједнице, погинулих у Одбрамбено-отаџбинском рату.

Три погинула борца, чија су имена укљесана на споменик, били су играчи Фудбалског клуба *Подриње*.

– Један од њих, Мирко Ристић, који је погинуо 1992. године у 25. години живота, није имао наследица да настави да слави крсну славу Аранђеловдан коју је за живота славио, те је Скупштина клуба одлучила да преузме и у његово име обилежава славу као трајну успомену на свог фудбалера и војника – рекао је предсједник Градске организације породица погинулих и заробљених бораца и несталих цивила Миливоје Марковић.

Парастос је служило мјесно свештенство, а вијенце су положили породице погинулих бораца, градоначелник Зворника Бојан Ивановић, представници борацких удружења проистеклих из Одбрамбено-отаџбинског рата и Фудбалског клуба *Подриње* из Тршића.

СЛУЖЕН ПОМЕН У ОБУДОВЦУ КОД ШАМЦА

У Обудовцу код Шамца служен је парастос за 44 погинула борца Војске Републике Српске и 33 цивилне жртве Одбрамбено-отаџбинског рата.

Цвијеће на спомен-обилежје положили су породице погинулих бораца, представници општинских и мјесних борацких организација Обудовца и Шамца, а парастос су служили свештеници из Обудовца. РТРС

ОСАМСКО: ОСВЕШТАНО СПОМЕН-ОБИЛЕЖЈЕ ЗА 34 БОРЦА СРПСКЕ

У селу Осамско, код Браунца, освештано је новоизграђено Спомен-обилежје на којем су исписана имена 34 борца Војске Републике Српске, погинулих од 1992. до 1995. године, а који су родом из Осамског, Слапашнице, Полома и Дубравица. На Споменику су исписана и имена готово 150 жртава Првог и Другог свјетског рата.

Његујући културу сјећања, начелник општине Лазар Продановић најавио је завршетак изградње још неколико локалних спомен-обилежја, али и изградњу Централног спомен обилежја који ће у Братунцу радити Влада Републике Српске. РТРС

ШАМАЦ: СЛУЖЕН ПАРАСТОС ЗА ПОГИНУЛЕ У ОДБРАМБЕНО-ОТАЏБИНСКОМ РАТУ

У Доњој Слатини код Шамца служен је парастос за 10 погинулих бораца Војске Републике Српске и једну цивилну жртву Одбрамбено-отаџбинског рата.

Цвијеће на споменик положили су породице погинулих, представници локалне власти, мјесне и општинске борацке организације и мјесне заједнице Доња Слатина.

Десет српских бораца из Доње Слатине погинуло је у борбама 1992. године, када је страдао један мјештанин. РТРС

ОДРЖАН ПОМЕН ПАЛИМ ХЕРОЈИМА НЕВЕСИЊСКЕ БРИГАДЕ У ЦРКВИ СВЕТОГ САВЕ НА ВРАЧАРУ

МИТРОВДАН КОЈИ СЕ ПАМТИ

У организацији Удружења Невесињаца у Београду у суботу 2. новембра 2024. године поводом Митровдана и сјећања на славне битке Невесињске бригаде 1992. и 1994. године, служен помен за борце Невесињске бригаде и осталих јединица Војске Републике Српске који су погинули у Одбрамбено-отаџбинском рату.

Већ традиционално, на Митровданске задушнице, служен је помен у Цркви Светог Саве на Врачару. Помен је служио свештеник Лазар Манигода.

– Знамо сва имена које помињемо молећи се Господу да им буде опроштен сваки grijех и ниједан да не буде препрека спасењу душа њихових. Знамо које смо губитке имали, јер губитак није само у једном дану, него последице остају кроз вријеме, кроз породице, кроз Невесиње, кроз читаву Херцеговину, кроз читаву Републику Српску и шире.

Заслужили су да буду у ста-

њу слављења и на небесима кроз молитве Пресвете Богородице, кроз молитве Светог великомученика и победоносца Димитрија, заштитника града Невесиња храма и народа Божјег у њему. Они су својом жртвом, борбом, храброшћу оставили на овим просторима и зато им дугујемо много. Највећи дуг је молитва, молитва је незаборав – поручио је отац Манигода.

У име организатора Удружења Невесињаца окупљене је поздравио пуковник Зоран Јањић. Он је подсетио на историјске околности у којима су се одиграле Митровданске битке.

У име организатора Удружења Невесињаца окупљене је поздравио пуковник Зоран Јањић.

Он је подсетио на историјске околности у којима су се одиграле Митровданске битке.

Поред чланова Удружења Невесињаца у Београду помену су присуствовали чланови породица погинулих и умрлих бораца Невесињске бригаде, народни посланик у Народној скупштини Републике Србије и предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта, представници завичајних херцеговачких удружења у Београду, чланови Удружења *Ђурилица* из Београда...

КОМАНДАНТ ЗОРАН ПУРКОВИЋ: Бијег непријатеља уз Мукињицу означио је нашу побједу и слободу

У Цркви Светог Саве на Врачару поводом Митровдана и сјећања на славне битке Невесињске бригаде 1992. и 1994. године, служен је помен за борце Невесињске бригаде и осталих јединица Војске Републике Српске који су погинули у Одбрамбено-отаџбинском рату. Помену су присуствовали свједоци тих догађаја, припадници Невесињске бригаде, а међу њима и пуковник Зоран Пурковић, командант бригаде у вријеме друге Митровданске битке.

Пуковник Зоран Пурковић, командант Невесињске бригаде у вријеме друге Митровданске битке је истакао да временски период од тридесет година није мали, али да учесници Одбрамбено-отаџбинског рата добро памте дане у којима је исписана историја и створена Република Српска.

– Тридесет година је најизглед дуг период. Рецимо, 30 година по завршетку Другог свјетског рата ја сам пошао у средњу школу. Међутим, за нас који смо учествовали у митровданским биткама, то је као да се јуче десило, а за оне који нису – то је вјечност. Српски народ на простору Херцеговине и долине Неретве организован у Невесињској бригади дао је велике жртве за слободу источне Херцеговине, велике жртве за слободу и очување Невесиња и за стварање Републике Српске. У цијелом рату више од 470 бораца је дало животе, док је више од 1.000 бораца што лакше, што теже рањено. Они су нај-

» Ранко Шиљековић, Зоран Пурковић и Драгољуб Голијанин

заслужнији што данас имамо Републику Српску и уживамо у слободи без обзира што она није потпуна.

Пурковић је рекао да јутро кад је почела друга Митровданска офанзива није наговјештавао крајњи исход. Непријатељске снаге су биле много бројније.

– У почетку није дјеловало да ће се све баш добро завршити. Непријатељ је напао све елементе борбеног распореда бригаде, али иако малобројнији, борци наше бригаде су се одважно борили. Након сат времена смо знали да ће исход наше борбе позитиван и да је непријатељ српског народа на простору источне Херцеговине поражен. Докази за то су биле непријатељске колоне које су бјегале уз брдо Мукињицу. Била је то велика и важна побједа.

Пурковић дубоко вјерује да је три деценије касније и даље жив слободарски дух српске Херцеговине.

– Нажалост, нисам дуго времена био у Херцеговини, али кад видим неке младе људе, међу њима и моју дјецу и дјецу мојих сабораца, вјерујем да би и они били спремни да у случају потребе на исти начин бране своја огњишта, као што смо то и ми чинили.

Капетан, командант хаубичког артиљеријског дивизиона у Невесињској бригади је у разговору за *Слободну Херцеговину* истакао да се митровданске битке не могу посматрати издвојено, већ се мора имати у виду шира слика и узроци тих офанзива.

– Наш народ је још 1991. године са десне обале Неретве, односно из западне Херцеговине, чак и Имотске Крајине, иако је био малобројан тамо, морао да напусти своја огњишта и смјестио се у Мостар, долину Неретве гдје је било много више српског становништва у нади да ће рат стати. Међутим,

већ у јуну мјесецу 1992. године морали су бјегати из долине Неретве у источну Херцеговину. Највећи дио њих је дошао у Невесиње. Борци наше бригаде су имале положаје, бране и велики број нејачи што је значајно утицало на висок морал у коме су многи били спремни да положи живот. И управо та спремност на жртву је одредила исход битака. Мада је бурна историја ових наших простора, надам се да нам се тако нешто више никада неће поновити.

Драгољуб Голијанин, командир прве хаубичке батерије у саставу артиљеријског дивизиона каже да са ове временске дистанце ни сам нема одговор како се као двадесетдогодишњак носио са собом у тим ратним околностима.

– Нестварно је шта смо урадили. Тешко да би садашње генерације уопште могле вјеровати шта смо проживјели и са каквим смо се изазовима носили. Бојим се да је слобода у којој данас живимо само привидна. Свакодневно се можемо увјерити да наш народ муче исте или сличне муке. Надам се да ћемо одољети притисцима. Желим да вјерујем да потомци неће бити приморани да воде исте борбе. **ТРИФКО ЋОРОВИЋ**

» ПРОИЗВОДЊУ ОВОГ МЕДИЈСКОГ САДРЖАЈА ПОМОГАО ЈЕ ГРАД БОР Ставови изнијети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је додијелио средства

КО СУ ЖРТВЕ

По евиденцији Ранка Раделића и његових сарадника од 1991. до 1995. Билогораца је убијено укупно 82. Од тога 54 цивила, 26 војника, а убијених у хрватским формацијама 2. Срба 73, 3 Хрвата, и рођених у тзв. Мјешовитом браку 6. Мушкараца 73, а жена 9. Нису сви Билогорци страдали у Билогори.

ПОГИНУЛИ У САСТАВУ СРПСКИХ ВОЈНИХ ФОРМАЦИЈА: Берак Миливој, Бижић Спасоје, Божић Душан, Божић Душко, Борота Божо (Бошко), Верић Веселко, Глежњић Душко, Зорић Жељко, Илић Јово, Клеут Драгољуб, Кокот Марио, Кучера Владимир, Лазић Зоран, Лалић Горан, Миљановић Здравко, Мркић Миле, Пендељ Ненад, Познић Живко, Радочић Ненад, Радука Бранко, Савић Никола, Смиљанић Роберт, Фаркаш Жељко, Хорват Буру, Цвијановић Душан, Шукић Миленко.

УБИЈЕНИ И ПОГИНУЛИ ЦИВИЛИ: Васиљевић Мићо, Велагић Бранко, Вудраг Даница, Вуковић Зорка, Гашипаров Љиљана, Глежњић Стеван, Глумбић Лазо, Драгичевић Емил, Ибишај Мирослав, Јаворина Милан, Јоветић Недељко, Кочић Милка, Кравић Раде, Лазић Здравко, Љуштина Никола, Манојловић Свето, Мачак Ана, Мачак Драган, Мачак Стеван, Милић Војислав, Милошевић Спасоја, Мушчевић Живко, НН, НН, Орић Љубан, Орић Мара, Орозовић Илинка, Отковић Љуба, Пеулић Живко, Пеулић Д. Стеван, Познић Раде, Поповић Милан, Попржан Раде, Почуч Божо, Почуч Милорад, Радаковић Слободан, Раделић Милан, Раделић Буру, Рашета Миле, Релић Тодор, Слјепчевић Петар, Содоловић Димитрије, Сокол Фрањо, Станић Дмитар, Стојић Марко, Стојић Милорад, Тврдоријека Стеван, Торбица Милорад, Тулум Саво, Царевић Миленко, Чакмак Мара, Чакмак Милан, Чакмак Ранко

СРБИ УБИЈЕНИ У САСТАВУ ХРВАТСКИХ ВОЈНИХ ФОРМАЦИЈА: Предраг Шкрбина, Горан Митровић. Сматра се да је Ненад Шкрбина ликвидан јер није хтио да убије своје колеге полицијске српске националности, док је Митровић под пријетњом смрћу мобилисан у хрватску војску и убијен рафалом од стране Хрвата Ђакића, 1992, у крчми у Питомачи.

ТРАДИЦИОНАЛНИ ПАРАСТОС У ЦРКВИ СВЕТОГ МАРКА У БЕОГРАДУ

Помен страдалим Билогорцима

У организацији Завичајног удружења *Билогора* у Цркви Светог Марка у Београду, 2. новембра, служен је помен за 82 страдали цивила и погинула борца поријеклом из источне Билогоре у периоду од 1991. до 1997, те преко 100.000 православних Срба рођених и сахрањених на Билогори од 1552. до 2024.

Након помена положен је вијенац на споменик у Ташмајданском парку.

Злочиначка акција хрватске паравојске под називом *Ошкос-10* почела је 31. октобра 1991. нападом на Територијалну одбрану Грубишно Поље, а циљ је била ликвидација или протјеривање Срба са подручја источне Билогоре. У егзодус је из више од 30 села кренуло око 4.000 људи, а међу њима је било и око 250 припадника других националности. Послије повлачења Срба из источне Билогоре, услиједила су убиства преосталих становника, пљачка, паљења и минирања кућа, укључујући и села у којима раније није ни било отпора.

Помен је служио архимандрит Василије Костић, а саслуживао му је ђакон Немања Радовановић.

– Треbate да пренесите на своју дјецу и потомке да се сјећају својих претходника, јер народ без прошлости нема ни будућности. Надам се да посјећујете и ваша гробља која су остала, јер то је јако важно. Грбови су светиње. Наше сународнике су убијали као јагање, али говорио је наш патријарх Павле да је боље бити жртва, него целат. Боље је трпјети неправду, него је чинити другима. И не дао Бог да се то понови ниједном народу. Праштајте!

Помену је присуствовао и народни посланик и предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта који каже да су цивили погубљени клањем или ватреним оружјем након пребијања и мучења, а неколицина су спаљени послје извршеног злочина.

– Међу страдалим војницима и цивилима осим Срба, било је и Хрвата, Мађа-

ра и осталих поријеклом из мјешовитих бракова. Послије завршетка злочиначке акције ликвидирани су преостали Срби и услиједило је планско пљачкање, паљење и минирање српских кућа и православних цркава у Растовцу и Доњој Рашеници које су саграђене крајем 17. и почетком 18. вијека.

За злочине у источној Билогори одговарао је само Вељко Марић кога је Вијеће за ратне злочине у Београду осудило на 12 година затвора због убиства једног српског цивила.

– Српско Тужилаштво је отворило истрагу против Марића за ликвидацију још двојице Срба и мучење једног српског цивила. Марић је у јуну 2015. године изручен Хрватској на издржавање казне гдје има статус хероја због суђења у Србији. Хрватска није наставила кривични поступак против Марића за убиство још двојице Срба већ га је пустила на условну слободу.

ДРАГАНА БОКУН

ДЕВЕТ ГОДИНА ОД СМРТИ ПУКОВНИКА ДРАГАНА КОВАЧИЋА

На гробљу у Младеновцу обиљежена је деветогодишњица смрти и помен за бившег команданта 11. пјешадијске бригаде (Војнић) пуковника Драгана Ковачића.

У име Удружења бораца Кордуна присутнима се обратио замјеник предсједника Слободан Благојевић.

– Драган је био велики човјек, борац, пријатељ, брат и никада га нећемо заборавити. Тужни смо што нас је у 62. години напустио. Драган је заслужио да доживи дубоку старост. Посебно желим да истакнем да је показао своју величину од 1991. до 1995. године када је као резервни официр створио и направио најбољу бригаду у Републици Српској Крајини. Бригаду са којом смо се сви поносили, и која се борила до краја и остала уз

свој народ, а сплет околности је утицао да смо сви морали да напустимо своја огњишта. С тога сам много поносан што је био мој пријатељ, био је диван брат и диван комшија за све своје Купљеншчане, Војнићарце, а послје и у Бусијама. Ријетко када ће се поновити таква личност – поручио је Благојевић изражавајући захвалност организаторима овог скупа Драгану Браци Томашевићу, Бури Шкаљцу и Слободану Шарцу предсједнику Завичајног клуба Кордунаша.

Буру Шкаљац је након помена позвао све присутне да остану још неко вријеме како би евоцирали успомене на Драгана. Овом приликом су присутнима подијелене књиге *Карловачко ратиште* Ивана Милошевића.

Д.Б.

УДРУЖЕЊЕ РВИ СТАРА ПАЗОВА НЕ ЗАБОРАВЉА ПОГИНУЛЕ САБОРЦЕ

Удружење ратних војних инвалида из Старе Пазове 8. новембра прославило је славу Митровдан.

У порти Српске православне цркве Светог пророка Илије на споменик погинулим борцима у ратовима деведесетих положено је цвијеће.

Предсједник Удружења Миле Козлица одржао је говор и исказао жаљење што се није више људи окупило да ода почаст јунацима који су своје животе дали у одбрани Српства.

– Жао ми је што нема више дјецe погинулих бораца, да одају почаст својим очевима који су се вјерно и часно борили. Нису нам дозволили да направимо споменик ни у центру Пазове, ни у парку и зато се захваљујем владици Василију што је дозволио да га поставимо у порти цркве. Док сам жив борио се за своју браћу борце. Некада је Удружење добијало средства, и на

данашњи дан се знало окупити неколико стотина људи, али ми свакако нећемо одустати – рекао је Козлица и захвалио се Бранки Дотлић на свесрдној помоћи те јој уручио захвалницу у име Удружења ратних војних инвалида Покрајине Војводине.

Бранка Дотлић је помогла да се прикупи гардероба дјецe погинулих који су слабијег имовинског стања.

– Драго ми је да могу некеме да помогнем. Немојте бацати, донирајте, увијек има људи којима су гардероба и обућа потребни – рекла је Дотлићева и овом приликом прочитала пригодну пјесму *Буди човек*.

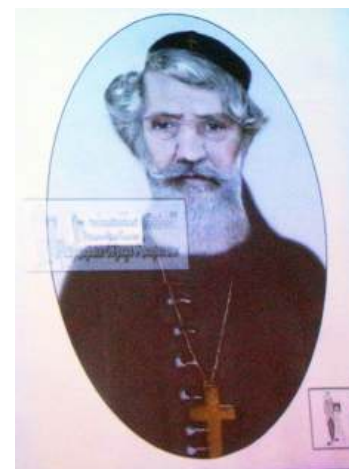
Козлица је сарадницима народног посланика Миодрага Линта уручио захвалницу за успјешну сарадњу и свесрдну помоћ удружењу и његовим члановима.

ДРАГАНА БОКУН

АКАДЕМИЈА ПОВОДОМ 320 ГОДИНА ОД БУКОВАЧКЕ БУНЕ

» Драгана Бокун, Србљуб Опачић, Наташа Мандић Булатовић, Ковиљка Зелић, Милан Гулић, Сњежана Корлат и Марко Ковачевић

» Илустрација: Милорад Антонијевић

Свештеник Петар Јагодић Курица - заборављени српски јунак и мученик

У организацији Савеза Срба из региона и Удружења Душа Буковице, у суботу, 30. новембра 2024. године, у пуној свечаној сали Општине Нови Београд, одржана је академија поводом 320 година од Буковачке буне, у народу прозване Буна попа Петра Јагодића Курице.

У име организатора, Савеза Срба из региона, присутне је поздравио народни посланик Миодраг Линта. Он је истакао да је свештеник Петар Јагодић Курица један од истинских хероја, али и мученика српске Далмације.

ЛИНТА: СРБИЈА БИ ТРЕБАЛА ДА ОСНУЈЕ МУЗЕЈ СРБА ИЗ РЕГИОНА

— Био је симбол српског народа у борби за слободу, опстанак, правду и очување православне вјере. Као такав послужио је и као инспирација каснијим генерацијама Срба да упркос притисцима, пријетњама, угњетавању од стране моћних сила у већини очувају свој национални идентитет — рекао је Линта.

Он је додао да су крајишки Срби имали тешку историју кроз коју су доживјели незапамћен геноцид у Другом свјетском рату, а потом и незапамћено етничко чишћење на крају 20. вијека, док данас свједочимо како од стране Хрватске и ФБиХ траје процес присвајања и отимања њиховог српског културног наслеђа.

— Крајишки Срби немају своје институције и не могу на адекватан начин да одговоре том процесу. Због тога сам и раније, а и

» Миодраг Линта

» Милан Гулић

» Ковиљка Зелић

сада, молио и молим нашу мајку Србију, да се оснује посебна државна институција — Музеј Срба из региона, који би имао више културних центара, а међу њима и онај посвећен Србима из Крајине. У њему би требало да раде стручни људи који би посвећено радили на очувању српске културне баштине која свједочи на вишевијековно трајање и постојање српског народа на тим просторима — закључио је Линта.

ГУЛИЋ: БУНА БИЛА СОЦИЈАЛНОГ, А НЕ НАЦИОНАЛНОГ КАРАКТЕРА

Историчар др Милан Гулић, и сам рођени Далматинац, истакао је да присуство српског народа у Далмацији траје колико и живот Срба на Балканском полуострву, те иако је тај простор кроз различите периоде припадао Угарском краљевству, Османском, па Француском царству, Хабзбуршкој мо-

нархији, утисак је да је најдубљи траг у колективном сјећању нашег народа оставила власт Млетачке републике којој је главно обиљежје власти над Србима била вјерска нетолеранција, високи порези и суровост казни којом се гушила свака помисао на побуну.

— У Кандијском и Морејском рату крунила се османска, а ширила млетачка власт у Далмацији. Млечани су обилато користили Србе као војнике који су ширили њен посјед на источној обали Јадранског мора. Срби су добијали земљу, шуме, пашњаке, а од њих се очекивало да ратују за државу. Док је рат трајао питање власништва над земљом није се постављало, свако је био господар са онолико земље колико је уграбио и није се пуно размишљало шта ће бити када рат заврши. Око 1690. године — премда рат у цијелости није био готов, уведе-

но је убирање десетине, тј. пореза познатог као „десима“. Тај намет је брзо прерастао у десетину од свих производа — жита, маслина, вина, сјена и млинских ујмова, која се сакупљала у новцу, а његово убирање држава је издавала у закуп почетком сваке године по млетачком рачунању — дакле 1. марта. Управо је суров однос закупаца, њихово често паушално одређивање висине пореза учинио да овај намет претвори у тежак терет за буковачког сељака.

Међутим, по Гулићевим ријечима до Буковачке буне није дошло због редовних намета, већ због тога што су Млечани у два наврата османским властима платиле велико обештећење за то што су њени поданици напали сток у турском земљишту, а тај терет је свађен на плећа Буковчана — дојучерашњих ратника.

— У јануару 1704. године ради надокнаде 300 цекина који су исплаћени Турцима, од Срба је отета стока. Незадовољни Срби из Жегара, предвођени Илијом Нанићем, отишли су у Обровац, повратили своју стоку и ослободили два утамничена сународника. Убрзо након тога, за Богојављање код Петрове цркве у Биовичином Селу одржан је народни збор, који је означио почетак Буковачке буне, тј. Курицине буне, с обзиром да јој се на челу нашао поп Петар Јагодић Курица. Осим Курице и Наића, на челу буне су били: Матија Жабетић из Био-

града, Матија Миљанић из Крушева, Томо Королија из Ивошеваца, Радован Корда из Ђеврска, Новак Вујанић из Ервеника и др. На збору је затражено да се Срби ослободе плаћања надокнаде османским властима, да им се врати стока отета у то име, да се десима не наплаћује у новцу, већ у природи, као и да се не скупља на лицу мјеста, већ на тачно одређеним локацијама. Упућен је позив главарима у книнском, дрншком, шибенском и скрадинском крају, али узалуд. Вође буне су се повезале са хабзбуршким властима у Лици, а на оне који их нису подржали устремили су се прилично сурово — палили су им имања и пљачкали куће.

Гулић је подсетио да Млетачка република, осим граничних поседа у Сјеверној Далмацији није располагала значајнијим војним снагама, па је побуна суспендовала млетачку власт на широком простору Буковице и Равних Котара, а генерални провидур — носилац млетачке власти у Далмацији, склонιο се у Сплит. Колика је била устаничка снага видјело се када је око 7.000 Морлака стигло пред Задар — до Црног и преко својих предводника представницима млетачких власти изнијело своје захтјеве. Уколико не буду испуњени, запрјетили су, иселиће се одатле.

— Млетачким властима није пало ни на крај памети да испуне захтјеве, већ су побуну полако ломили, наговарајући једног по једног главара да од ње одустане. Народним захтјевима, које су сами формулисали, остали су вјерни само Петар Јагодић, Илија Нанић и Матија Жабетић, који су, пошто је побуна усахла до љета и пољских радова, прешли у Лику. Пошто се нису одазвали позиву да се врате на млетачку територију, њихове главе су уцијењене, они осуђени на смрт, а њихова имовина је требало да буде опљачкана и спаљена. Ипак, под нејасним околностима, Курица се вратио у Далмацију, гдје је ухапшен, а затим му је и суђено. Осуђен је на 40 година тешке тамни-

» Емитован и видео прилог са Јовом Максићем

» Коаутори изложбе Наташа Мандић Булатовић и Србљуб Опачић

» Чланови хора Орлић из Батајнице са учесницима академије

» Милорад С. Курица

» Ђорђо и Никола Курица

це и затворен у Венецији – у затворима чувеним по суровости, чак и за оно вријеме.

Гулић је истакао да је Петар Јагодић Курица изашао послје 40 година – слијеп, са оштећеним слухом и једва покретан. Практично је Курица једини постигла цех за буну која није постигла ништа у погледу истакнутих захтјева. Напротив, учинила је да млетачке власти српско становништво као невјерно, а још и православно гледа са подозрењем. Суровост према вођи побуне требало је да послужи и као примјер за све оне који би помислили да угрозе власт дужда у Далмацији.

– Када се осврнемо на Буковачку буну 320 година касније и злосрећно Курицу 275 година након његове смрти, нема никакве дилеме да се радило о буну изразито социјалног, а не националног карактера. Исто тако, нема никакве дилеме да је српско становништво превладало међу побуњеницима, због чега је она са временом добила националну идентификацију и постала симбол. Још више симбол је постао поп Петар Јагодић Курица у чијем се страдању преломила судбина српског народа у Далмацији – израбљиваног, пљачканог, притисканог, покрштаваног и однорођаваног. Од различитих господара и у различитим временима – закључио је Гулић.

КОВИЉКА ЗЕЛИЋ: БОШКО ДЕСНИЦА САЧУВАО КУРИЦУ У ЛИТЕРАТУРИ

Професорка српске књижевности Ковиљка Зелић, која је и сама писала о попу Курици у својој књизи *Током Зрмање*, говорила је о рефлексима на његов лик у српској књижевности.

– Од његове смрти прошло је скоро три вијека, а његово епископско страдање остало је по страни и готово заборављено. Захваљујући Бошку Десници и *Матазину Сјеверне Далмације*, који је уређивао његов синовац, чувени писац Владан Десница, поп Курица је овјерен, потврђен и записан у публицистици и у историографији.

Зелићева је рекла да је након тога прошло више деценија, кад га је, подстакнут љубављу према завичају, писац Мирко Жежељ, поријеклом из Буковице описао у роману *Мост уздисаја*.

– Сви остали литерарни текстови, па и они у књижевним ча-

сописима, настали су на трагу записа Бошка Деснице и Мирка Жежеља.

Зелићева је истакла да је Петар Јагодић Курица био поп ратник, али није имао ту срећу, као ни многи значајни хероји да буде запамћен у гусларској епизици као Стојан Јанковић који је најопјеванији српски јунак и ускок свог времена.

– Морам напоменути да је Жежељев роман *Мост уздисаја* прештампан у Београду поводом 300. годишњице Буковачке буне, захваљујући ангажовању СКД *Зора* и Удружењу Срба из Хрватске и са новим предговором нашег чувеног Миле Медића.

Зелићева је рекла да свако страдалништво активира „трауматско виђење или гледање сопствене историје“ и покреће нове ствараоце. Међу њима је и збирка пјесама Марка Ковачевића која насловом *Пућ Морлака* јасно сугерише на повијест Буковице и Срба сјеверне Далмације, а значајан је и роман Слободана Амановића једноставног имена *Курица*.

– Пјесникиња Милена Мркела једну причу посвећује јединој Курициној директној потомкињи, под насловом *Мајдалена* приказујући је пред посљедње виђење са остарјелим и готовом ослијепјелим оцем у Задру гдје је Курица и скончао. Нажалост, за Курицин гроб се не зна и вјероватно је и то разлог зашто је траг о њему нестајао – рекла је Зелићева.

Она се осврнула и на претка из свог племена архимандрита Герасима Зелића који је био значајан писац и путописац свог времена, а у свом дјелу *Житије* је само узгред поменуо Курицу.

– Плашећи се за сопствени живот, јер је рјешавао нека вјерска и лична питања у Венецији, он је у свом роману тек успут поменуо зебњу да не остане „у тамницама као и прото Курица и многи што су ту страдали“. Знајући за далматинску пословицу из тог времена која је гласила „ко дође у инквизиторове руке крив, не излази жив, а ко дође прав, не излази здрав“, лако је закључити суштину. Наравно, и Герасим је био кажњен у посљедњим годинама свог живота, али срећом његов гроб је обиљежен. И Курица и Герасим су одрасли поред Зрмање и обојица су добили прво црквено звање у манастиру Крупи, али ипак нису добили једнаку славу ни у цркве-

ној, ни у световној историји. Сигурно да за то постоје разлози за које ће можда неко други временом наћи одговор – закључила је Ковиљка Зелић.

МИЛОРАД С. КУРИЦА: КУРИЦУ ТРЕБА ПРОГЛАСИТИ СВЕТИМ

Родом из Плавна, данас житељ Суботице Милорад С. Курица је овог љета, уз помоћ Курициних потомака, израдио и поставио спомен плочу на родну кућу попа Курице у Билишанима. У свом обраћању је навео да је прије неколико година заједно са правником Шпиром Лазиницом саставио писмо које је упућено Епархији далматинској у времену кад је њом столовао владика Фотије.

– Предложио сам да се свештеник Петар Јагодић Курица прогласи светим, али до данас никакав одговор није стигао.

Курица је организаторима дао пет приједлога. Прво, да се Синоду СПЦ упути молба да се великомученик свештеник Петар Јагодић Курица канонизује и уврсти у Календар светих. Друго, да му се уради више биста по калупу – гипсаном одливку Николе Кошевића, треће да добије назив улица у више градова Србије, четврто да се упути молба породици Курица за обнову и уређење његове родне куће и пето да се од наредне године сваког 9. априла (датум Курициног упокојења) у Билишанима организује манифестација *Курици у спомен* која би имала прикладан научни програм.

НИКОЛА КУРИЦА: РАДИМО НА ОБНОВИ КУРИЦИНОГ ОГЊИШТА

На академији је говорио Никола Курица који је био покретач

» Гуслар Огњен Андрић

идеје да потомци буду окупљени и организовани кроз Удружење *Пој Петар Јагодић Курица*.

– Удружење је љетос основано у Апатину након промоције књиге Ђорђа Курише *Мањача подно Велебића* у којој је аутор непобитно доказао себи, а и свима нама, да су се и његови преци са Мањаче доселили из Билишана и да смо сви исти род. Управо због њега и Курица који живе у Станишићу и Сомбору одлучили смо да сједиште удружења буде у Апатину. Циљ удружења је да се уз помоћ историчара, историчара умјетности, књижевника и свих појединаца који то буду хтјели ради на очувању лика и дјела попа Курице. Све желимо да финансирамо сами и немамо намјеру да тражимо средства ни од Србије, ни од Хрватске. Такође, све што будемо радили на обнови куће попа Курише, а то значи и нашег огњишта, биће урађено транспарентно и у складу са законским прописима.

Окупљене је поздравио Ђорђо Курица, који је написао пет књига инспирисаних завичајем, а за ову прилику је казивао стихове посвећене Буковици.

НАТАША МАНДИЋ БУЛАТОВИЋ: ЦРКВА ИЗ КОЈЕ ЈЕ ЗАПОЧЕЛА БУНА СТАРА ПЕТ ВИЈЕКОВА

Наташа Мандић Булатовић, докторанд Филолошког факултета у Београду, која ради на изради докторске тезе под називом *Библиотеке и архиви црква и манастира Епархије далматинске* се у име Удружења *Душа Буковице* захвалила свим учесницима програма, посебно Миодрагу Линти који је иницирао одржавање овог скупа. Она је окупљене позвала да погледају изложбу *Православље у Буковици – сликом и ријечју* коју је урадила у коауторству са Срболовбом Опачићем.

– Нас двоје смо урадили изложбу поводом великог јубилеја 500 година цркве у Бивовичином Селу. Трудили смо се да одговоримо на тему, и дамо историјски приказ од досељавања Срба у Далмацију, наведемо имена првих села у којима су живјели, њихових првих кнезова и прикажемо флору и фауну, као и традицију и обичаје далматинских Срба. Други дио изложбе односи се на конкретне податке везане за саму Цркву Светог Петра и Павла одакле је и започела Курицина буну.

ПРОГРАМ ЗАЧИНИО ХОР ОРЛИЋ ИЗ БАТАЈНИЦЕ

Публика је током академије могла да на снимку чује глумца Јову Максића који је читао *Курицин говор*.

Ријеч је о дијелу текста из књиге *Током Зрмање* ауторке Ковиљке Зелић. Такође, на видео-биму су приказане фотографије које је организаторима уступио Драган Парађина из Станишића, а на којима је илустрован изглед главаша, виђенијих људи и ускока у Буковици и Равним Котарима у вријеме Буковачке буне, као и оружје из тог времена.

Сликар и писац Слободан Амановић из Врбника код Книна је специјално за ову прилику дописао стихове на своју пјесму о Курици, па се тако о овом јунаку могла по први пут чути и гусларска пјесма у изведби Огњена Андрића.

Своје стихове о попу Јагодићу казивао је пјесник Марко Ковачевић.

Стихове пјесме *Буковачком Прометјеју* Наташе Мандић Булатовић говорила је Снежана Корлат.

Посебан тон програму дали су чланови црквено-дјечјег и омладинског хора *Орлић* који већ 15 година функционише при Храму Рођења Пресвете Богородице у Батајници.

У овом храму служи протојереј Јевто Павловић, који је своју свештеничку службу започео у Кистањама код Книна, а хор данас води његова ћерка Милица Ајковић, која је рођена непосредно уочи злочиначке акције *Олуја*.

Хор окупља четрдесетак чланова, углавном је ријеч о дјец и омладини из парохије. За ову прилику осим молитве *Оче наш* публика је уживала слушајући пјесме *Свешта Крајина* и *Мала кућа* уз гитару Марине Жутомарковић, заштитног лица овог хора.

Програм је, на себи својствен начин, водила надахнута Драгана Бокун, новинарка *Српског кола*.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

» ПРОИЗВОДЊУ ОВОГ МЕДИЈСКОГ САДРЖАЈА ПОМОГАО ЈЕ ГРАД БОР

Ставови изнијети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је додјелио средства

КОЛОНИСТИ СОЛУНСКИ ДОБРОВОЉЦИ-ЉУДИ, ЦРТИЦЕ, СУДБИНЕ 11.

» ПИШЕ: ДР МИЛАН МИЦИЋ, ИСТОРИЧАР

Постојећа литература и архивска грађа дјелимично реконструишу животне судбине српских добровољаца насе-

љених у Банату, Бачкој, Срему, Славонији и Барањи у времену Великог рата (1914–1918) и њихове колонизације (1921–1941); илуструју токове рата и колонизације, дочаравају историјске

процесе, околности и промјене изазване ратом и сеобом у њиховим животима и истражује људску судбину човјека – ратника, сточара, ратара, колонисте, а често и печалбара.

Личности добровољаца – колониста у овом раду случајни су узорак на којем се види преламање крупних историјских потреса и промјена у животу обичног човјека.

Сукоби на завичајној основи око позиционирања у новој средини

Бојо Радовић из села Крушевице између Требиња и Херцег Новог рано је отишао у Америку трагом младића из свог краја. У Сједињеним Америчким Државама га је чекао Марко Милановић који је живио у Окланду, у Калифорнији и брод Чикаго на бродској линији Авр – Њујорк, на којем се налазио Бојо, приспео је у њујоршку луку 1. јуна 1909. године. У том тренутку Бојо је имао само седамнаест година, био је висок 161 сантиметар и имао је код себе тридесет долара, знатну суму добијену од рођака из САД.

Седам година касније, 30. септембра 1916. године, у журишу Добровољачког одреда на бугарске положаје на Кајмакчалану (српска – Капија слободе, бугарски – Борисов град) смртно је рањен Бојо Радовић. У тренутку своје смрти имао је двадесет и четири године. Током 1914–1915. године доспио је из Америке као добровољац у српску војску, борио се у њеним редовима, прешао Албанију 1915–1916. године, опорављао се на Крфу.

Насљедник синовљевог добровољачког права био је његов отац Спасоје. Спасоје је био надијељен земљом у атару мађарског села Тобе, али је дошло до спора између општине и аграрних власти који је потрајао годинама и насељавање учинило неизвјесним, како за српске оптанте из Румуније тако и за неколицину српских добровољаца из Херцеговине међу којима је био и Спасоје. Земљиште добијено у општини Тоба површине 88. к. ј. економске 1924/1925. године издато је у закуп Давиду Фехеру чиме је интензиван судар насељеничког оптанског становништва и локалног мађарског становништва из Тобе. Биљежник општине Тоба 4. јула 1925. године констатовао је да „Четврта аграрна заједница није смјела располагати земљом коју су оптанти добили у Тоби све док не добије рјешење аграрног уреда.“ Досељени оптанти 24. априла 1926. године су се жалили да је „шест парцела напуштено, двије су неподјелене, а остале су узурпирани од стране Мађара, политичке општине Тоба.“

У зиму 1928. године „проносиле су се вијести да земља која је дошла под удар аграрне реформе у атару политичке општине Тоба је повраћена рјешењем поменутој општини.“

„Да не би наша сиротиња дошла у сукоб са Маџарима поменуте општине који према нама нису добронамјерни молимо да се провјери истинитост тих вијести“, тражио је Тодор Товладинац, председник Четврте аграрне заједнице из Војводе Степе 21. фебруара 1928. године од Савеза аграрних заједница за Банат. И 5. маја 1930. године 18 становника општине Тоба бесправно је обрађивало земљиште надијељено оптантима из Румуније и неколицини добровољаца из Херцеговине. Да је коначно спорно земљиште припало мађарској политичкој општини Тоба видљиво је из чињенице пресељења тројице добровољаца из Херцеговине у колонију Војвода Бојовић (Но-

» Банатска Мужља данас

во Село) код Српске Црње 22. септембра 1931. године, где су и надијељени земљиштем. Уз Спасоја Радовића, премјештени су земљом из општине Тоба и Вуко Томашевић из Крушевице, као и Ђорђе Николић из Дулића код Гацка.

У колонизацији у Банат, умјесто оца Спасоја учествовао је његов син и Бојин брат Трифко Радовић. Године 1932. доселио се у колонију Војвода Степа, али је брзо прешао у сусједну колонију Војвода Бојовић јер тамо су били насељени његови мјештани, а српски добровољци Вуко и Лазар Томашевић. Тако је Трифко потражио помоћ у сеоби себи познатих људи јер се тако осјећао сигурнијим.

Трифко је ступио у аграрну заједницу у селу да би дошао до кредита за стоку и пољопривредне алате. Био је 1935. године и председник Надзорног одбора. 19. маја 1935. године прегледао је благајну аграрне заједнице, али благајник оптанти из Румуније Гена Стојшин није хтио да отвори благајну. („Благајник није стигао да благајну да“) 15. марта 1936. године незадовољан радом у аграрној заједници иступио је из ње и 14. октобра 1936. године ступио у другу аграрну заједницу у новом насељу коју су формирали динарски колонисти, тек досељени почетком 30-их година 20. вијека и у сукобу са локалним мјесним аграрним интресентима из Српске Црње. Но, 27. децембра 1937. године Трифко је изашао и из ове аграрне заједнице.

Полако је Трифко кућио кућу у Банату. Године 1938. формирао је мали воћњак. 3. марта 1938. године затражио је да добије од аграрне заједнице по три трешње и крушке и једну јабуку.

Ђорђе Сележан (ов) (ић) био је у великој групи батањских оптаната која је марта 1923. године кренула у Краљевину СХС са батањске жељезничке станице. У вријеме сеобе имао је 30 година, његова жена Вата (рођ. Големеић) била је стара 27 година; са њима је било двоје дјеце, ћерке Катина и Ема, свекрва Јулијана и његов брат Јоца ро-

ђен 1913. године. Ђорђе је у тренутку сеобе посједовао кућу у Батањи, али није имао земље. Пут у непознато водио га је у Нову Батању, у Овче пољу, а потом је вјероватно 1925–1926. године дошао у село Рогендорф на прузи Велики Бечкерек–Кларија у привремени смјештај у велепосједничким зградама. Услијед подводног земљишта био је у групи од 38 оптантских породица надијељених земљом на салашима у Мужљанским ритовима код мађарског села Мужље у близини Великог Бечкереча. Тамо је надијељен прво са 19 к. ј. земљишта, а потом је добио још 2 к. ј. јер је земља у ритовима била слатинаста и лоша. Са породицом Ђорђе се населио у салаш бр. 20.

Од доласка у салашарску колонију, Горња Мужља, Ђорђе је био председник Аграрне заједнице. 28. јула 1930. године појавио се у архивској грађи под презименом Сележанов, а 2. новембра 1930. године под презименом Сележановић што значи да се посрбљавање презимена одвијало у лето–јесен 1930. године седам и по година после кретања у сеобу са батањске жељезничке станице.

Ђорђе Сележановић био је један од најагилнијих колониста насељених на седамдесет салаша у Мужљанским ритовима. Био је председник аграрне заједнице у колонији од почетка 1930. године до 27. марта 1932. године када је на Скупштини аграрне заједнице у колонији одржаној у згради школе његова листа добила 14 гласова, а листа Владе Станојевића, такође Батањца, 28 гласова.

19. марта 1933. године на Скупштини аграрне заједнице дошло је до гужве, инцидената и напуштања Скупштине од стране већине оптаната на челу са Ђорђем. Добровољачка мањина коју је предводио Симо Ђоровић из Јасеника код Гацка предложила је ново руководство заједнице на које оптантска већина није пристала. Председник Влада Станојевић није могао да одржи ред на сједници Скупштине аграрне заједнице што је утицало на то да оптантска батањска већина у колонији, гдје су постојали сукоби на завичајној основи око позицио-

нирања у новом мјесту становања, 15. фебруара 1935. године, на Скупштини аграрне заједнице изгласа Ђорђа Сележановића за председника и као свог најспособнијег члана стави га испред себе у судару са динарском добровољачком гласном мањином у колонији. Као човјек јаке воље и енергије Ђорђе је до 1939. године стајао на челу Аграрне заједнице у колонији која је обезбјеђивала кредите за исхрану, сјеме, пољопривредна радила, музну и вучну стоку, и градњу кућа својим члановима. Избор Ђорђа за председника оспоравала је добровољачка мањина са извјесним бројем оптаната у салашарској колонији. 2. марта 1936. ка Савезу аграрних заједница за Банат у Великом Бечкереку отишло је писмо из колоније са потписом „Васа Вучковић и другови“. Васа Вучковић био је оптанти из села Бате код Будимпшете који се у архивској грађи појављивао и као Васко Вучковић, а који је очигледно говорио у име Симе Ђоровића и насељених добровољаца. У писму је истакнуто да је Ђорђе Скупштину аграрне заједнице одржао у својој кући, на салашу бр. 20, а не у згради основне школе да би предуприједио нападе на себе. Такође, истакнуто је да аграрна заједница у колонији није аграрна већ породична заједница јер је сестра од стрица Ђорђа Сележановића била удата за Јована Никиту који је такође био у руководству заједнице, а да су Ђорђе и Прока Мудрић, члан Управног одбора заједнице из Батање били кумови. Очигледно батањска оптантска група у колонији била је учвршћена родбинским и кумовским везама и као таква била је доминантна у колонији што је изазивало незадовољство добровољачке групације у новом насељу као и једног дијела оптаната из других села или других подручја Мађарске.

Ђорђе као председник аграрне заједнице у колонији Горња Мужља енергично је бранио интересе насељеничке групе у колонији и трудио се да поправи материјални положај колониста. Током 1930. године тражио је плугове за насељенике; септембра 1930. године захтијевао је кредит за аграрну заједницу „ради јесењих усјева. Пошто смо за ову годину мало жита имали јер су нам мишеви много покварили.“ 20. марта 1930. године тражио је кредит „ради набавке брашна јер све жито смо у сјеме посијали и без хлеба остали“. Крајем зиме и почетком прољећа сваке године настајала је неизвјесност за насељенике јер је тада нестајало брашно припремљено за исхрану породица и колонисти су се морали задуживати да се прехране до вршидбе жита. Марта 1931. године Ђорђе је тражио кредит за куповину коња и крава у колонији јер колонистима су недостајала основна средства и основни услови да започну нови живот.

22. марта 1931. године у свом допису Савезу аграрних заједница Ђорђе је навео динамику насељавања у салашарској колонији: до тог времена били су сви салаше насељени сем салаша бр. 6, 45. и 70.

ФОТОГРАФИЈА ПРЕЗЕТА СА ПОРТАЈА | LOVE ZRENUJANIN

Жива Срећковић предсједник Аграрне заједнице у колонији Александров Гај у Банату 23. маја 1927. године навео је у писму Савезу аграрних заједница за Банат да „аграрна заједница не може примити грађу јер смо усмено обавијештени да ће сви опантни бити пресељени из ове колоније на друга мјеста услјед слабог квалитета земље.”

Жива Срећков из Батање у Поморишју који је током сеобе у Краљевину СХС постао Жива Срећковић 2. јуна 1927. у колонији Александров Гај у јужном Банату одржао је следећи говор:

„Браћо опантни!

Ви сви знате да смо добили земљу под водну и слабу. Ми смо се раније жалили. Ових дана изашла је комисија по наређењу Министарства аграрне реформе, а на приједлог Жупанијског аграрног уреда у Вршцу.

Браћо опантни! Могу вам рећи да је комисија установила са своје стране да се од ове земље не може живјети него ће већи дио бити пресељен на друго мјесто, јер на овом мјесту нема боље земље за додјелу, па сад треба знати шта да се ради.

Никакву помоћ до сада нисмо примили сем архиве.

Питам: Да ли сви чланови желе пресељење?

Жива Срећковић 15. јануара 1928. године као предсједник Друге аграрне заједнице у Александровом Гају обратио се на скупштини Аграрне заједнице:

„Молим присутне да слушају говорника без икаквог немира и да сваки ко жели говорити тражи ријеч и све што зна и жели казати да данашњим даном каже”.

Жива Срећков кренуо је 1923. из Батање ка Новој Батањи као удовац. Са њим су били син Благоје, ћерке Маца и Милојка и ћерка Олга и син Влада били су засебна домаћинства. Жива Срећков, знао је у сеоби да одвоји породицу, односно да помогне себи и својој породици да добије више земље у аграрној реформи југословенске државе. Из Нове Батање Жива са породицом отишао је у Банат и 1926. године стигао у колонију Александров Гај.

Као угледан човек у батањској опантској заједници Жива је постао 1927. године предсједник Друге аграрне заједнице у колонији која је окупљала опанте из Батање. „Наши чланови су врло сиромашни” 8. априла 1927. године извјештавао је Жива Савез аграрних заједница за Банат у Великом Бечкерку. „Једва се чека макар каква помоћ јер се налазе у великој биједи и невољи.”

На скупштини аграрне заједнице 15. јануара 1928. године Жива Срећков поднио је оставку. Ипак, остао је активан члан заједнице. Као члан Надзорног одбора Друге аграрне заједнице 15. фебруара 1929. године предложио је што је и усвојено да за „уплату сталне штедне примају се само опантни” и да се „пословођи Сими Милаковићу не да хонорар”. Његов говор и његови приједлози одражавали су сукобе унутар новог насеља између батањских опаната и 1921–1922. године насељених српских ратних ветерана – добровољаца из Лике, Баније, Горског Котара и Босне.

Одлуком Надзорног одбора од 22. априла 1930. године Жива Срећковић искључен је из Друге аграрне заједнице „ради пијанства и што је бунтовник” с тим што је његово бунтовништво вјероватније од његовог пијанства или његовог пијанства произилази из његовог бунтовништва.

» ПРОИЗВОДЊУ ОВОГ МЕДИЈСКОГ САДРЖАЈА ПОМОГАО ЈЕ ГРАД БОР

Ставови изнијети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је додијелио средства

КОНЦЕРТ ПОСВЕЋЕН ТРАДИЦИОНАЛНОМ ПЈЕВАЊУ СРБА СА ПРОСТОРА СЈЕВЕРНЕ ДАЛМАЦИЈЕ

У СТАНИШИЋУ ЗАПЈЕВАНЕ ПЈЕСМЕ ОД СТАРИНА

Српско културно-умјетничко друштво *Извор* из Станишића 1. децембра је организовало концерт посвећен традиционалном пјевању Срба са простора сјеверне Далмације под називом *Зајјевајмо пјесме од старина*. Учесници концерта су полазници радионице традиционалног пјевања Срба из сјеверне Далмације.

Програм је отворила дјечја група играма из Буковице, а затим су се низале пјесме *Иде јесен, сад удаја моја, Није куја окопила вука, Мала моја кад ће њоведемо, Ајмо цуре, коло да играмо...*

О самој радионици за Српско коло говорио је предсједник СКУД-а *Извор* Драган Парађина рекавши да у циљу заштите, промовисања и ревитализације старинских, архаичних и специфичних облика традиционалног пјевања Срба из сјеверне Далмације, Српско културно-умјетничко друштво *Извор* из Станишића, од 2022. године, организовало је Радионице традиционалног пјевања Срба са овог простора.

Радионице су се одржавале два пута у току године и трајале су по три дана. Предавач је била Светлана Спајић, наша истакнута народна умјетница, истраживач и вокални педагог. Полазници су били из Станишића, Зрењанина, Новог Сада, Сомбора, Бачке Тополе, Чоноплје, Кљајићева, Бачког Моноштора.

Акцент су ставили на извођење гроталице као специфичног облика пјевања Срба у динарском крају.

– Жељели смо да спојимо знање и искуство са младошћу, па су радионицама присуствовали наши пријатељи – демон-

» Полазници радионице традиционалног пјевања Срба

ФОТО: ДРАГАН ПАРАЂИНА

стратори са терена, попут Обрада Милића из Жегара, Росанде Простран, Драгиње Шкопеља и Љубе Матић из Риџице, од којих су полазници могли практично да науче пјевање овог краја. Концертом полазника Радионице, полазници су представили свој досадашњи рад.

Парађину смо питали и колико се код нас озбиљно приступа изворном пјевању, и да ли постоји опасност да се то аутохтно пјевање изгуби.

– Постоје групе које озбиљно приступају раду, не само раду које се тиче пјевања, већ и очувању традиционалног насљеђа у цјелини, а свједоци смо да постоје и они који свој посао не схватају на баш примјерен начин. Али, свако у коначности

представља себе. Такође смо и свједоци да се данас свашта назива традиционалном пјесмом. Ми се надамо да смо нашом радионицом бар мало допринијели да се аутохтно пјевање Срба са простора сјеверне Далмације сачува и промовише и даље ћемо наставити у том правцу.

СКУД *Извор* из Станишића квалитетно и вриједно ради на очувању традиције годинама. Публика увијек ужива у њиховим наступима и са радошћу очекује нове кореографије и нове пјесме.

– Поред редовних активности као што су смотре фолклора и, усљедило је много гостовања од Стрмице, Београда, Опленца... Организовали смо низ концерата. Представили смо се и на

нашем најзначајнијем фестивалу у Бачкој Тополи, Фестивалу динарских Срба у Војводини, који већ 32 године окупља динарске Србе. Радили смо неколико пројеката посвећених дјец и омладини, а један од њих је *Буковачка слајалица*.

Концерту су присуствовали секретарка Владе АПВ Душанка Голубовић, помоћник градоначелника Града Сомбора Давор Француз, предсједница Европа Ностра Србија Славица Вујовић и генерална секретарка Европа Ностра Србија Весна Марјановић, те Марија Јерковић и Мирела Иванковић испред Одјељења за друштвене дјелатности Градске управе града Сомбора и многобројни грађани.

ДРАГАНА БОКУН

ВЕСЕЛО НА 10. СЛАВОНСКОЈ ВЕЧЕРИ У ФУТОГУ

Дружење Славонаца и пријатеља Славонаца одржано је 30. новембра 2024. године у Свечаној сали ресторана *Марица* у Футогу.

Традиционално 10. Славонско вече окупило је око 300 земљака из Источне и Западне Славоније, Војводине, Београда,

Смедерева. Дошли су људи из Швајцарске на ово весело вече.

Пријатељи Славонаца, Банијци, Личани, Далматинци редовно посјећују Славонско вече и узајамно се друже.

Циљ вечери је окупљање, дружење и евоцирање успомена. Кроз овакве вече-

ри Славонци његују традицију и обичаје свог краја.

Један од организатора Славонске вечери у Футогу, Славонац Предраг Савић не може да сакрије задовољство због његовања оваквих окупљања.

– Драго нам је да се Славонско вече редовно одржава и да има доста младих. Важно нам је да се не забораве наша традиција и обичаји, наше пјесме и игре и да млади наставе да их његују – истакао је Савић. Поред Новог Сада, Славонске вечери се одржавају и у другим градовима.

Почетком фебруара се одржава велико Славонско вече у Бањалуци, док се у априлу одржава у Београду.

Најдужа традиција одржавања славонских вечери је у Смедереву, гдје се са одржавањем кренуло прије рата деведесетих година.

Коло Тарабан, Логовац и Каубојац су обиљежја славонских вечери. Криво коло се највише игра у Смедереву. Такође, Славонци воле и упражњавају плес у паровима.

На 10. Славонској вечери у Футогу Славонци и пријатељи су се веселили уз музику *Ейшентар бенда* и солисте Ђорђа Мачка.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

» Зорица Влајинић и Миодраг Линта са учесницима Фестивала

» Зорица Влајинић захвалила се публици на подршци

ЈУБИЛАРНИХ 10 ГОДИНА ФЕСТИВАЛА ФОЛКЛОРА СРБА ИЗ РЕГИОНА

На путу до прве деценија ЗУ Сава Мркаљ показало је квалитет, љубав према традицији и посвећеност. Велика сцена Јован Ђорђевић Српског народног позоришта у Новом Саду била је испуњена и овог 1. децембра. Покровитељи Фестивала су Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање, и односе са вјерским заједницама, Град Нови Сад, Фонд за избјегла и расељена лица и за сарадњу са Србима у региону, Управа за сарадњу са дијаспором и Србима у региону и Српско народно позориште Нови Сад.

Организатори су за овај јубилеј припремили изложбу, малу ретроспективу претходних девет фестивала. Реализовали су и изложбу народних ношњи учесника фестивала. Том изложбом су хтјели да на директан начин споје публику и извођаче.

Континуитет и посјећеност се може одржати само квалитетним програмом што је доказало Завичајно удружење Сава Мркаљ на челу са Зорицом Влајинић.

Идејни творац Фестивала, председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта, организовао је први Фестивал фолклора 2014. године.

» Ђурђевданске пјесме и игре са Кордуна извео је СКЦ Вук Стефановић Караџић

» Игре из Гламоча показали су чланови ФУ Велико коло из Ветерника

– Циљ овог Фестивала је да промовише обичаје, традицију и културу грађана Србије који су родом и поријеклом са простора Крајине, Републике Српске, Фе-

дерације БиХ, Црне Горе и других подручја и тако дају свој допринос јачању културног и духовног јединства српског народа без обзира на државне границе.

Савез Срба из региона је организовао прва три фестивала, а затим је организацију преузело Завичајно удружење Сава Мркаљ. – Зорица Влајинић је заједно

са својим сарадницима претходних година организовала овај Фестивал на врло високом и професионалном нивоу, на озбиљан и одговоран начин и ја сам поносан на њу и њене сараднике и вјерујем да ће наставити да раде на исти начин и наредних година. Вечерашњи догађај је прилика да се сјетимо нашег завичаја, да се сјетимо предака и исказамо понос према коријенима и свом поријеклу, према својим изворним народним пјесамама, играма, народним ношњама, старим занатима, свему оном што је чинило и чини дио нашег идентитета.

Предсједница Завичајног удружења Сава Мркаљ Зорица Влајинић је рекла да желе да покажу и матици и публици да једнако вреднују све елементе културног наслеђа.

– Надам се да тај циљ сваки дан све више постижемо. Хвала вам што сте дошли у оволиком броју и поред тешких времена. Публика је та која је Фестивал ове године подстакла, изњедрила и није нам дала да одустанемо. Посебно сам поносна на вас који нас сваке године пратите, и зовете да питате за карту више.

» Ђурђина Влајинић је извела Здравницу српском народу

» КУД Српски вез из Куманова извео је Игре из Кумановског поља

» Сестре Црномарковић

» За Фестивал фолклора Срба из региона увијек влада велико интересовање публике

» КУД Табан из Будимпеште приказали су игре, пјесме и ђурђевданске обичаје из Подгрмеча

» Посјетиоци су могли видјети и изложбу народних ношњи учесника

» Великим аплаузом испраћен је наступ СКУД Семберија из Бијељине

Преко четрдесет културно-умјетничких друштава је наступало од првог до десетог фестивала.

– Морам да признам да смо прилично поносни на чињеницу да смо подстакли везе међу тим културно-умјетничким друштвима, да се радују да учествују на фестивалу и ентузијазам из године у годину расте и ништа им није тешко. Апсолутно нема препреке код остваривања наших циљева. То сматрам веома важним – рекла је Влајинићева, а тај ентузијазам је награђен аплаузом.

На Фестивалу су наступили Јана и Елена Црномарковић, Ђурђина Влајинић, СКЦ Вук Стефановић Караџић из Бачке Тополе, ФУ Велико коло из Ветерника, КУД Јоцо Савић Илићка из Брчког, АНИП КЦ Младост Футог, СКУД Семберија Бијељина, КУД Табан Будимпешта, КУД Српски вез Куманово, КУД Станко Пауновић НИС РПН Панчево, ЦТКУ Коста Абрашевић Бачка Паланка.

Химне Божје правде и Моја Република извеле су талентоване Јана и Елена Црномарковић које су недавно одржале свој солистички концерт у Новом Саду.

Одушевљење публике изазвала је дјевојчица Ђурђина Влајинић која је извела Здравницу српском народу аутора Љубивоја Ршумовића.

Ђурђевданске пјесме и игре са Кордуна извео је СКЦ Вук Стефановић Караџић. Аутор кореографије је Славица Михаиловић,

» Игре Срба из Беле Крајине извео је КУД Станко Пауновић НИС РПН Панчево

» КУД Јоцо Савић Илићка из Брчког извео је игре и пјесме сарајевско-романијске регије

умјетнички руководилац Слободанка Рац.

Игре из Гламоча показали су чланови ФУ Велико коло из Ветерника. Аутор кореографије је Мирослав Савић.

КУД Јоцо Савић Илићка из Брчког извео је игре и пјесме сарајевско-романијске регије. Аутор кореографије Сарајевско поље и иланина је Дејан Милисављевић Звечанац. Музички аранжер

је Миролуб Тодоровић Цими, а умјетнички руководилац Милош Кокановић.

Веридбу у Црној Гори кореографа Драгана Миловојевића извео је АНИП КЦ Младост из Футога. Умјетнички руководилац је Гордана Старачек, музички аранжман писао је Миленко Мартић.

Великим аплаузом испраћен је наступ СКУД Семберија из Бијељине. Велики број чланова ансам-

бла показао је сву раскош игре, пјесме и сценског наступа. Неколико генерација је било на сцени сви укомпоновани у заједничку кореографију аутора Васе Поповића и Горана Перкића.

Пријатељи Фестивала КУД Табан из Будимпеште приказали су игре, пјесме и ђурђевданске обичаје из Подгрмеча, кореографијом Ђурђевдански уранак, кореографа Милорада Лонића.

КУД Српски вез из Куманова извео је Игре из Кумановској поља, кореографа Марка Младеновског. Ово културно-умјетничко друштво ради са циљем очувања српске културе и традиције и српског идентитета у Републици Северној Македонији.

Игре Срба из Беле Крајине, односно кореографију, Ој савице тија водо ладна извео је КУД Станко Пауновић НИС РПН Панчево. Аранжман је написао Здравко Ранисављевић, а кореограф је Дејан Трифуновић.

Игре и пјесме Срба из западне Славоније извео је ЦТКУ Коста Абрашевић из Бачке Паланке. Кореографију Само весело нека чује све село осмислио је Саша Богуновић. Аутор музичког аранжмана је Здравко Ранисављевић, а умјетнички руководиоци су Светлана Радановић и Марко Брковић.

За сам крај, публика је уживала у пјесми Србија, коју су извеле Јана и Елена Црномарковић. Музику и аранжман написао је Ладло Леш, а текст Тоде Николетић.

Чланови ЗУ Сава Мркаљ вјерују и труде се да допринесе ризници културног, националног и вјерског идентитета српског народа. За сам крај Фестивала у овим тешким и турбулентним временима, упутили су публици Мојсије-ве благослове послушности уз поруку да не скрећу од ових ријечи ни лијево, ни десно.

ДРАГАНА БОКУН

» Игре и пјесме Срба из западне Славоније извео је ЦТКУ Коста Абрашевић из Бачке Паланке

» Веридбу у Црној Гори извео је АНИП КЦ Младост из Футога

82 ГОДИНЕ ОД ФОРМИРАЊА 6. ЛИЧКЕ, 7. БАНИЈСКЕ И 8. КОРДУНАШКЕ ДИВИЗИЈЕ

Срби се нису дигли против Хрватске, већ против фашистичко-нацистичке државе

У Великој сали ГО Нови Београд 23. новембра поводом Дана формирања Првог хрватског народноослободилачког ударног корпуса и дана формирања 6. личке, 7. банијске и 8. кордунашке дивизије, одржана је свечана сједница у организацији Удружења бораца, потомака и поштовалаца НОР-а, 6. личке пролетерске дивизије Никола Тесла, 35. личке ударне дивизије и Удружења бораца Кордуна, 8. кордунашке НОУ дивизије, ратова 1990–1999. и њихових потомака.

Модератор програма Бојана Вучић позвала је присутне да минутом ћутања одају пошту страдалим борцима и цивилима од Великог рата до ратова деведесетих, а у току сједнице је прочитала и пригодан реферат.

Председник Удружења бораца Кордуна и Скупштине Удружења бораца 8. кордунашке дивизије Ђуро Шкалац поздравио је присутне и захвалио се што су одвојили своје вријеме како би присуствовали свечаној сједници.

Председник Удружења 6. личке дивизије Никола Тесла Вељко Жигић пожелио је свима дуг живот са много мање турбуленција напомињући да Срби немају чега да се стиде јер су увијек били на правој страни.

ХРВАТИ И АНТИФАШИЗМ

Публициста, Банијац Ратко Дмитровић говорио је о два филма, које су многи у сали гледали – *Кад чујеш звона* и *У тори расте зелен бор*.

– Оба филма су направљена по ратном дневнику Ивана Шибла. Редитељ је био човек који је касније експониран, Антун Врдољак. Ти филмови нису били нама подметачина, али су се могли читати на прави начин. Суштина приче је да из Загреба на Кордун и Банију долазе политички комесари Комунистичке партије Хрватске преко њиховог главног Штаба НОБ-а. Срби се нису дигли против Хрватске, зато што је она Хрватска, већ зато што је она злочиначка, фашистичко-нацистичка држава.

» Бојан Вучић, Ђуро Шкалац, Вељко Жигић и Ратко Дмитровић

– Српски народ се дигао јер је био нападнут. И 1990. су се дигли јер су били нападнути. Најприје вербално, па уставно-законски, и на крају оружјем. Наша антифашистичка борба нам је одузимана кроз вријеме, да би дошло до тога да је један од последњих председника Хрватске Иво Јосиповић изговорио застрашујућу реченицу коју сам наговјештавао. Бар 15 година сам наговјештавао да ће се у Хрватској догодити то да нико неће спомињати Србе као антифашистичке борце у Другом свјетском рату. Јосиповић је рекао: „Хрвати као народ пропорционално гледано дали су највећи допринос антифашистичкој борби у Европи и народ с којим се нико у том смислу не може такмичити.“

Рузвелт је сматрао да Хрватска, због свих страха које су усташе чиниле у НДХ буде под такозваним „старатељством, а Србија би требала да буде самостална. Стога је идеја била да се антифашистички покрет Срба на простору НДХ представи великим силама као антифашистички покрет хрватског народа.

– То се и догодило. Банијац, Титов сарадник, Владимир Велебит је отишао у Лондон са причом да се Хрвати не могу третирати на тај начин јер су имали антифашизам јачи од свих народа. Ми знамо да је тај антифашизам био код Срба, али је Велебитова прича прошла на име братства и јединства.

Дмитровић је говорио и о групи људи који су се појавили заједно са Вељком

Кораћем унутар партизанског покрета на Кордуну и постављали питања политичким секретарима који долазе из Загреба, Хрватима.

– Почињу приче 1942. године међу партизанима, руководиоцима, обичним народом зашто има толико српских села која горе, хрватско ниједно, а ми смо се дигли против зла. Шта ће бити након рата, ако Хрватска буде самостална држава шта ће бити са Србима. Идеја тада комуниста Хрватске није била Југославија, она је касније постала, када им је било јасно да однос снага не може да буде другачији, него да се настави нешто што је Југославија, али наравно са њима на власти. Та питања су постављали људи који завршавају на Кордунашком процесу. Одустали су на крају, такве су биле околности, многи су на суђењу рекли да су били у криву... Међутим, да су Кораћ и остали прошли са својом причом, Југославија би била другачија.

Дмитровић каже да је свима јасно да су Срби из Хрватске жртвовани од великих сила.

– Нико од дијелова српског народа није дао већи допринос у цијелини као Срби из данашње Хрватске. По поставци америчке агенције НАСА у 12 највећих умова које је човјечанство имало двојица су Срби – Никола Тесла и Милутин Миланковић. У 19. и 20. вијеку двојица колосалних имена СПЦ су Рајачић и патријарх Павле.

Из Удружења Славонија у срицу Нинко

Тарбук говорио је о развоју и формирању јединица НОБ-а на простору Славоније, као о страховима и страдањима српског народа на подручју западне Славоније.

– Нажалост, управо на подручју западне Славоније од стране НДХ формирани су логори у Јасеновцу, Старој Градишци, Пожеги и другим мјестима. У циљу пружања отпора окупатору кренуло се у формирање партизанских јединица и одреда. Већ у периоду до октобра 1941. године било је формирано 14 партизанских група.

МАЛОЉЕТНИЦИ У УНИФОРМИ

Говорећи о 12. славонској бригади Тарбук напомиње да је њена посебна карактеристика била младост, око 200 бораца није имало 18 година, а ниједан није био старији од 30 година.

– Од посебног значаја био је развој устанка у Славонији, 30. децембра 1942. формирана је Прва славонска дивизија НОБ, одмах иза 6. личке, 7. банијске и 8. кордунашке. Ми потомци бораца морамо бити поносни на наше претке и часно проносити њихове ратне путеве и херојске битке. Нажалост, многи као млади положише животе за слободу. Крвава јесен и зима 1941/1942. у мојој западној Славонији поновила се и 1991/1992. када је српски народ протјеран са вјековних огњишта, а 192 села опљачкана и спаљена.

Сједници су присуствовали и народни посланици Миодраг Линта, председник Коалиције удружења избјеглица у Републици Србији Миле Шапић, из Представништва СУБНОР-а Србије Ратомир Слијепчевић, председник Удружења Славонија у срицу Миодраг Жарковић, Милан Павић, Удружење ветерана Црвене берейке, представник СУБНОР-а Земун Бранко Миланковић.

Програм су увеличали вокално-инструментална група *Златно звонце* и ЖПГ КУД-а *Петрова Јора Кордун* – Београд.

ДРАГАНА БОКУН

Представљена књига Светозара Гвоздића *Вељун – Од насељења до исељења*

У Великој сали ГО Нови Београд 23. новембра промовисана је књига Светозара Гвоздића *Вељун – Од насељења до исељења* издавача Удружења бораца Кордуна, Осме кордунашке народноослободилачке ударне дивизије, ратова 1990–1999. и њихових потомака.

У име издавача присутне је поздравио Ђуро Шкалац истичући да је Гвоздић уложио велики труд стварајући ову књигу.

– Ова књига настала је искључиво из жеље да се сачува попис жртава усташког покоља од 5. до 9. маја 1941. године са простора општине Вељун (Кордун) и сусједних мјеста са чином извршења у Хрватском Благају.

Народни посланик и Гвоздићев земљак Миодраг Линта истакао је да је Гвоздић успио у свом циљу да прикупи сва имена и презимена жртава усташког геноцида над Србима из Вељуна и околних мјеста.

– За три дана је на најсвирепије начине убијено 560 невиних српских цивила. То је према Светозару први масовни злочин на Кордуну, а четврти у НДХ. Светозар је поименице прикупио драгоцене податке везано за Србе из Вељуна. Срби су крајем 20. вијека доживјели страдање и про-

» Миодраг Линта и Светозар Гвоздић

гон са својих вјековних огњишта од стране проуштакског режима Фрање Туђмана. Због тога је Светозар урадио списак погинулих, умрлих и несталих у грађанском рату 1991–1995. године.

Линта се осврнуо и на досадашње активности везане за његовање културе сјећања на геноцид који је почињен над српским народом у злогласној НДХ у Србији.

– Сматрам да је државни и национални интерес да Србија покрене политичку и дипломатску борбу за међународно

признање геноцида над српским народом у Независној Држави Хрватској. Крајњи циљ јесте да што већи број држава потпишница Конвенције о спречавању и кажњавању геноцида и међународне организације у парламентима донесу резолуције којима се масовно и планско уништење Срба од стране усташког режима признаје као геноцид. Кључни предуслови су да Скупштина Србије усвоји Резолуцију о геноциду над Србима, Јеврејима и Ромима у НДХ, да се оснује Меморијални центар геноцида над Србима у НДХ који би у свом саставу имао институт, архив, библиотеку, музеј, вјечну ватру, парк мира, централни споменик и низ мањих споменика. Трећа важна ствар јесте да се установи Дан сјећања на геноцид над Србима у НДХ. Мој приједлог јесте да се 10. април прогласи за Дан сјећања на геноцид над Србима у Независној Држави Хрватској. Главни разлог јесте чињеница да је оснивањем НДХ 10. априла 1941. године започела реализација дуго припреманог Плана истребљења и уништења српског народа.

Аутор, Светозар Гвоздић каже да је прикупљајући податке о усташком злочину нашао и на остале податке који се односе на

житеље општине Вељун (који је од 1941. до 1945. био котар са свим надлежностима).

Податке које је прикупио пописао је поименично по абecedном реду, временској дистанци и врсти догађаја, а садржани су у пописима: солунски добровољци, жртве усташког покоља у Хрватском Благају, умрли од тифуса, зиме и глади, погинули борци партизанске споменице 1941, погинули борци 1941–1945, колонизовани током 1944, погинули и/или нестали 1991–1995.

– Сматрам да би било непотпуно само приказати голе пописе, а да се исти не објасне са ширим описом, узроцима и разлозима у вези са самим пописом... Покушао сам да у најједноставнијем облику и форми све то предочим читаоцима, свјестан да постоје бољи, можда и ефикаснији начини обраде и самог приказа.

Аутор се захвалио издавачу, Министарству за рад, борацка и социјална питања на финансијској подршци, инжењеру Ради Нишевићу који је направио програм са приказом свих жртава у ФНРЈ, уреднику Горану Радомировићу на уложеном труду за завршетак књиге и својој породици на подршци и помоћи. Програм је водила Бојана Вучић.

ДРАГАНА БОКУН

23. КРАЈИШКО ВЕЧЕ АПАТИНУ

У организацији Удружења *Петар Коцић* у Апатину је одржано 23. Крајишко вече. Догађај је окупио бројне госте и љубитеље крајишке културе и традиције који су уживали у наступима *Синова Мањаче* и *Мирјане Мајсторовић*. Уз крајишке пјесме, било је ово вече очувања културног наслеђа. Међу специјалним гостима била је Ранка Срдић, председница Савеза крајишких удружења, која је подијелила своје утиске и нагласила важност традиције.

– Традиција је са нашег опстанка. Кроз оваква дружења доказујемо припадност, чувамо се од културолошког поробљава-

ња и потврђујемо своје вриједности. Кроз традицију најбоље се види колико један народ држи до себе – поручила је Срдићева.

Председник Удружења *Петар Коцић*, Миодраг Дрљача, такође је истакао значај одржавања ове манифестација.

– Очување обичаја нашег народа од изузетног је значаја. Већ 23 године организујемо ово Крајишко вече како бисмо његовали наше културно наслеђе. Увијек нас обрадује долазак пријатеља из Савеза крајишких удружења из Новог Сада, као и представника из Сомбора, Суботице и других градова – поручио је Дрљача. **РАДИО ДУНАВ**

ДЕВЕТ ПАКРАЧКИХ ГРАМАТА

Иове, 2024. године су додијелене двије *Пакрачке грамате*. Додијелене су посмртно: протојереју Сави Почучи и професору Јовану Мирковићу.

Оснивач и главни уредник са уредништвима часописа *Пакрачки декрет* и *Пакрачки свијет* уз подршку епископа Пакрачко-славонског Јована године 2022. је установио *Пакрачку грамату*.

У протеклом периоду часописи *Пакрачки декрет* и *Пакрачки свијет* су додијелили девет *Пакрачких грамата*:

– Епископу пакрачко-славонском Јовану са позивом на обнову књижнице Пакрачко-славонске епархије и Пакрацу и оснивању Књижнице у Манастиру Јасеновац

– Професору Ивану Хитију са позивом на спасавање књижног фонда књижнице Пакрачко-славонске епархије у рату за опстанак Срба Српске Крајине.

– Потпуковнику Стојану Продановићу са позивом на оснивање два часописа за књижевност и културу Срба Српске Крајине и установљење двију награда и признања

– Проф. др Славици Гароња са позивом на њен књижевни и научно-истраживачки рад са тематиком која се односи на западну Славонију

– Проф. др Аександри Кучековић са позивом на њен историјски научно-истраживачки рад који се односи на сакралну баштину Срба западне Славоније

– Проф. Јелени Ковачевић, са позивом на њену збирку *Сирадање*

– Јеромонаху Сави Почучи, посмртно, са позивом на његово јуначко дјело у мајском погрому Срба западне Славоније

– Професору Јовану Мирковићу са позивом на рад у Меморијалном комплексу *Јасеновац* и допринос у оснивању Музеја геноцида над Србима, Ромима и Јеврејима

– Пуковнику мр Миленку Заилцу, са позивом на објаву *Рјечника Срба пакрачког краја* у издању САНУ, 2024.

ПАКРАЧКИ СВИЈЕТ БРОЈ 6.

Завјештање Јовице Продановића

У српском рјечнику за појмове, оставштина, завјештање, завјештај, запис, наслеђство, наслеђе или рецимо, задужбина, често се користи израз, легат.

Како је завјештање, остављање у наслеђство једног дијела своје оставштине неком лицу, правном или физичком свеједно, које иначе не би, по закону, имало права на то наслеђство, сам чин таквог завјештања, као и у овом случају, заслужује помен и пажњу.

Уочи празника Светог Луке уручено је 210 књига Епископској књижници Пакрачко-славонске епархије. То је био изузетан приказ уз дужно поштовање према завјештаоцу и његовој ћерки Ани Продановић која је реализовала очеву вољу.

Овим чином, обogaћена је епископска књижница Пакрачко-славонске епархије у Пакрацу, али и књижница у Јасеновцу која сакупља и нуди научницима и истраживачима обимну и јединствену грађу која се односи на вријеме Другог свјетског рата. Дио заоставштине Јовице Продановића и њој је намијењен.

СТОЈАН ПРОДАНОВИЋ

У ИНЂИЈИ ПРЕДСТАВЉЕНА ЗБИРКА ПЈЕСАМА БОЈАНЕ ВУЧИЋ *ТИШИНА ПОДУМЈЕНТЕ*

На Кордуну је остала само тишина

У оквиру манифестације *Дани Кордуна 1.* новембра у Инђији представљена је нова збирка пјесама Бојане Вучић под називом *Тишина подумјенте* у организацији Завичајног друштва *Ђорђе Војновић*.

Ауторка Бојана Вучић, којој је ово друга књига кратких пјесама у издању Центра за културу Врачар из Београда, кроз снажне стихове чува од заборавља претке и завичај, а посебно описује емоцију коју доноси повезаност са родним Војнићем, на Кордуну у Хрватској, гдје је живјела до своје 13. године.

Програм промоције је водила председница Завичајног друштва *Ђорђе Војновић* Наташа Косановић, а осим ауторке публици се обратила и Душица Ђукић Бодловић у име издавача, док су стихове говориле Нина Рађеновић, Драгана Докић Смиљанић и Босиљка Дојчиновић Везмар.

Према ријечима директорке Центра за културу Врачар Душице Ђукић Бодловић, која Бојанину поезију оцјенује, прије свега, као поезију патриотског карактера, она у својим пјесмама оживљава дубоко урезане слике из дјетињства.

– Бојана је тихи борац за истину и очување вриједности – на првом месту своје домовине. Наравно да њене пјесме не могу оставити читаоца равнодушним, јер настају спонтано, односно рађају се у њеној души, хтјела то она или не, и ту нема никаквог скривања. Заправо, она се и представља тако, скупа са оживљима на души, али и са надом и вјером да ће истрајати колико год је потребно, не би ли постигла свој виши циљ – истакла је Ђукић Бодловић додајући да Бојанина поезија умањује разлике између бола и наде, чинећи је дубоко емотивном и снажном.

Бојана је преживјела ратне страхоте, избјеглиштво и данас тај вјечити бол у себи исказује кроз врло емотивне и потресне стихо-

» Душица Ђукић Бодловић и Бојана Вучић

ве пјесама посвећених родном крају којем се често враћа барем кроз поезију.

– Подумјента означава темељ срушене цркве, зато је на корицама књиге фотографија рушевина Цркве Св. Петке у Војнићу која је спаљена у Другом свјетском рату, а ја сам рођена баш на празник Свете Петке. На Кордуну нема више подумјенте, остала је само тишина. Ми смо овдје гдје смо, и колико памтимо на нама је да пренесемо даље. Надам се да ћу дати мали допринос томе да неки будући нараштаји када буду узели неку књигу да знају и шта је подумјента и шта је вањкуш и жњора и шкриљак и све те ријечи да им буду познате. Тако ћемо живјети и оживјети наш Кордун заувјек – поручила је Бојана Вучић коју су критичари прогласили „националним благом“ због њеног његовања традиције крајишког народа, који је вијековима подносно трагедије, али је изведрио добре и честите гуде.

Сав приход од продаје књига ауторка је одлучила да дарује у хуманитарне сврхе, за помоћ породици Шуша коју су задесиле тешке животне околности услјед смрти оца и сина, па је помоћ осталим члановима породице неопходна. **ВЕСНА ПЕШИЋ**

» Драгана Шиповац, Ивана Зечевић, Биљана Комленски, Мирко Жигић и ауторов унук Филип

Тител: Представљена књига Мирка Жигића – *Пламени путник сна*

У Народној библиотеци *Својан Трумић* у Тителу 15. новембра 2024. године је представљена књига крајишког писца и пјесника Мирка Жигића. Ријеч је о једном од најнаграђенијих крајишких пјесника о чему свједоче бројне награде на конкурсима и пјесничким такмичењима.

Професорка Ивана Зечевић је публици приближила рад Мирка Жигића.

– Ово је седма по реду збирка пјесама Мирка Жигића, пјесника, писца, афористичара, који је игром судбине невољно замијенио житна поља Славоније, војвођанском равницом. Теме његових пјесама су разноврсне. Све што му се у животу дешавало преточио је у стихове. Велика живот и његове дарове, али се и брани од страдања и бола који су задесили српски народ у његовом завичају. И када лелече од бола у његовим пјесмама нема очаја-

ња и безнађа, нема депресивних описа ништавила. Има само туге која је прожета животном радошћу. Радошћу што је живот након свега побиједио – истакла је Ивана Зечевић.

У наставку програма, новинарка листа *Српско коло* Драгана Шиповац подсетила је присутне да је Мирко Жигић рођен у Славонији, да га је животни пут довео у Војводину, у Гардиновце гдје је данас живи са супругом Миленом.

У току промоције публика је чула стихове пјесама *Лейоша животића*, *Пламени путник сна*, *Некад време прошло*, док је двије дјечје пјесме *Првошколац Фића* и *Мајарећа клуца* прочитао ауторов унук Филип.

Мирко Жигић је истакао да је књигу посветио супруги Милену и сестри Љиљани, а потом је прочитао неколико пјесама које су награђене на фестивалима. **Д.Ш.**

» Предсједница Савеза Ранка Срдјић Милић

» Душко Ћутило помоћник министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у Влади Републике Србије

» Гуслар Витомир Вулин

Традиционално вече Савеза крајишких удружења и пријатеља у Новом Саду

Савез крајишких удружења је 22. новембра 2024. године по трећи пут окупио пријатеље, земљаке и удружења која су поносни члан овог савеза у свечаној сали Кристал у Ветернику. На почетку програма, минутом ћутања одата је почаст свим преминулим члановима и чланицама Савеза, као и страдалима у несрећи на Железничкој станици у Новом Саду.

Почетак програма обиљежиле су химне Републике Србије и Републике Српске у извођењу сестара Јане и Елене Црномарковић. Здравницу је одржао професор доктор Јован Радош.

Добродошлицу свима пожелела је предсједница Савеза крајишких удружења и домаћин ове вечери Ранка Срдјић Милић. Она је исказала задовољство због присуства представника 52 завичајна удружења и изразила задовољство због сарадње са завичајним удружењима из Републике Србије и Републике Српске.

– Изузетно сам срећна што нас има са свих српских простора, чак 52 удружења су вечерас са нама. То треба његовати, то су они што најмање траже, најмање добијају, а највише се боре. Нека тако остане у будућности и ја ћу бити захвална. Желим да кажем да сам срећна због наше сарадње са завичајном заједницом из Бањалуке, пријатељства и сарадњом са Руско-српским пријатељством из Ритеша код Добоја, са Завичајном заједницом Републике

Српске из Суботице, на нашу узамност и уважавање са братским Удружењем Срба Херцеговаца и потомака. Све нас води заједништво уз љубав и кроз будућност – поручила је Срдјић Милић.

Вече су подржали Представништво Републике Српске у Србији и Влада Републике Српске. Шеф Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицковић био је спријечен да присуствује, али је писаним путем послао поруку подршке.

– Желим вам успјешно вече и остварење свега планираног, ви сваки пут изнова потврђујете наша заједничка увјерења о значају српских окупљања, саборности и јединства.

Помоћник министра у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Душко Ћутило подржао је скуп и чување заједништва и саборности.

– Наше Министарство ће, као што је то чинило и у претходном периоду, пружати подршку борачким организацијама, завичајним удружењима, патриотским удружењима и удружењима која његују традицију ослободилачких ратова Србије и вјерујемо да ћемо у наредном периоду ту сарадњу учврстити и унаприједити. Са друге стране, с обзиром да сам 2016. године са великим бројем људи који су вечерас овдје и сам учествовао у оснивању Савеза крајишких удружења, које је заузело посебно мјесто на ма-

пи завичајних удружења, која његују и чувају традицију и обичаје српског народа, желим да кажем да смо вечерас овдје сви заједно и домаћини на овом скупу и да ћемо, као што смо чинили до сада, на оваквим мјестима, чувати наше заједништво, саборност, да чувамо оно што нас повезује и да завичајна удружења, као што су то била и до сада, буду мостови који повезују српски народ гдје год он живио – истакао је Ћутило.

У културно-умјетничком дијелу програма учествовали су народни гуслар Витомир Вулин, сестре Црномарковић, млади пјесник Радомир Вулин из Бањалуке док су приступи могли да чују и звуке традиционалне шаргије.

Након званичног дијела програма, гости су у пријатној атмосфери уживали уз пјесму и музику Горана Гоција Ристића, Весне Дудаш, Цимија Станића и Дуђе Видеканића.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

САВЕЗ ОКУПЉА 26 УДРУЖЕЊА

Савез крајишких удружења је организација која се „труди да свједочи живо Светосавље одвајајући срце за браћу и сестре са свих српских простора“. Ова организација од оснивања 31. маја 2016. године, а као координација удружења од 2012. године „помјера границе у давању себе“ када су у питању националне и завичајне теме. Савез сада окупља 26 чланица и бави се како хуманитарним радом, тако обиљежавањем битних датума, али и промовисањем нових наслова о истини о српству у одбрамбено-отаџбинском рату и чувањем и унапређивањем националног блага и историјских тековина. Циљ организације је „бити присутан у оба завичаја“.

НА МЕДАЧКОЈ ЗАВИЧАЈНОЈ ВЕЧЕРИ ЧУВА СЕ ТРАДИЦИЈА

УЗемуну, на Алтини у ресторану *Кенјур* 16. новембра традиционално су се окупиле земљаци на 16. Медачкој вечери. Као и претходних година организација је повјерена Милораду Загорацу. Загорац води и познати КУД *Крајина*, као и пјевачку групу *Мерак Крајине*.

Скупило их се око 70, ранијих година било је и преко 100, остали су били оправдано спријечени да дођу. Медак је некада био и општина, у том дијелу Лике добили су први Дом културе и биоскоп. Како Загорац каже 1980. године су имали биоскоп, када га нису имала и већа мјеста, имали су амбуланту, гвожђару, пошту и неколико кафана и продавница. Школу и физкултурну дворану, а прва српска школа у Медаку изграђена је 1752.

Насеље Медак је настало од имена Медак, које је прије више вијекова носило цијело племе које је ту живјело.

Медак је село у срцу Лике. Лежи у југозападном дијелу Медачког поља и ближи је Велебиту него Средогорју. Заузима најплоднији дио Личког поља. Медак заузима релативно широк простор и на њему су се временом развили многи засеоци.

Труде се да се једном годишње окупе, испричају и сачувају сјећање на завичај.

» Милош Калањ, Милорад Загорац и Бранислав Вујанић

– Медак је као село са засеоцима пред рат имао преко 800 становника, мој отац се вратио у Медак 2004. године, било их је 173, данас нажалост нема вјероватно ни 50. Нажалост, велики број наших који су се вратили су умрли. И сада је тамо углавном старчад. Село заживи лети, мени су се и стричеви вратили, па нас преко лjeta у нашем засеоку Загорцима буде и по тридесет.

Вјера некако опстаје и даље, и она им

једина преостаје и црквена звона која одјекују до Велебита. Тако да се у свом манастиру (проглашен 2006.) окупљају за славу Ивањдан.

– Трудим се да и тамо организујем збор поводом славе, када наступе наши пријатељи из *Просвјештој* пододбора Удбина. Заори се испод шатора завичајна пјесма, али на сву срећу никада се није догодио ниједан инцидент.

Организује се и садржај за дјецу, скакање у врећама, ношење јаја у кашики, пикадо.

– Дамо им имена по неким нашим старим ријечима, палента, баса, скоруп.

Прва православна црква у Метку подигнута је 1688. године и служила је као манастир све до 1770. године. Тада је у Метку боравио владика Атанасије Љубојевић, па би подигнути објекат могао бити његово дјело. Међутим, већи дио православних цркава у селима медачког поља саграђен је за вријеме владике Данила Љуботине, између 1713. и 1739. године. У том раздобљу, 1724. године сазидаана је и црква у Метку. Лоцирана је на десној обали ријеке Лике, око 2 km од насеља. У мјесној парохији службују 1827. године парох поп Петар Клеут и двојица капелана, поп Теодор Блитва и поп Лука Оклопција. Црква је обновљена 1867. године, а 1885. године срушена и поново озидана у обичном стилу. Тада је сазидан и двор у коме су становали свештеници цркве. Ратна дејства усташа 1941. године оставила су варварске трагове и на цркви. Она је по окончању рата обновљена и стављена у службу народа. Међутим, 1995. године била је поново гранатирана од стране хрватске војске. Црква је посвећена рођењу Светог Јована Претече. ДРАГАНА БОКУН

16. ХЕРЦЕГОВАЧКО СИЈЕЛО У ЗРЕЊАНИНУ

ЛЕОТАРЕ КАЗУЈ, КАЗУЈ СВИМА КОЛИКО СНАГЕ ХУМСКА ЗЕМЉА ИМА

У хотелу *Војводина*, у суботу 30. новембра 2024. године, одржано је традиционално 16. по реду сијело Срба Херцеговаца у Зрењанину. Програм је започео свечаном академијом под називом *Леотаре казуј, казуј свима колико снаге Хумска земља има* коју је благословио протојереј проф. др Нинслав Качарић са Академије СПЦ за умјетности и конзервацију.

Председник Удружења Милан Бјелогрић је поздрављајући госте рекао да су оваква окупљања некада организована у тишини, а да су свој смисао добили захваљујући преминулим легендама, родоначелнику херцеговачких удружења у Србији, Петру Пеју Бајчетићу, и дугогодишњем председнику и оснивачу удружења у Зрењанину Урошу Милојевићу.

Као илустрацију значаја хуманитарне помоћи упућене завичају у ратним годинама, Бјелогрић је подсетио на свједочанство Бојана Миленића (некадашњег председника омладине Срба Херцеговаца у Новом Саду) који се као дјечак из Сарајева у ратним околностима обрео у Билећи и користио помоћ која је стизала из Србије.

– Једног дана је стигао у Нови Сад у жељи да упозна Пеја Бајчетића, остао је изненађен кад се тај велики добротвор појавио у инвалидским колицима, а он га је замишљао као неког недодирљивог краља – рекао је Бјелогрић кроз сузе подсећајући на ненадокнадив губитак и одлазак у вјечност великог Пеја Бајчетића.

Скуп је поздравио директор Представништва Републике Српске у Београду Млађен Цицковић.

– У тренутку кад се Република Српска, Србија и српски народ налазе пред великим изазовима и искушењима, кад се од Србије тражи да се одрекне своје колијевке Косова и Метохије, кад се од Српске тражи да се одрекне сама себе, кад се и од Србије и од Српске тражи да се одрекну једна од

Пријем код градоначелника Зрењанина

Прије Херцеговачког сијела у Градској кући градоначелник Зрењанина Симо Салапура приредио је пријем за шефа Представништва Републике Српске у Србији Млађена Цицковића и госте из локалних самоуправа са простора Херцеговине који су присуствовали скупу у Зрењанину – представнике братског града Требиња и општине Источни Мостар. Заједно с градоначелником, пријему су присуствовали и председник Скупштине града Чедомир Јањић, замјеник градоначелника Саша Сантовац, помоћник градоначелника Ненад Домјесков и чланица Градског вијећа Биљана Гузина, а придружио им се и председник Општине Нова Црња Драган Даничић. Поздрављајући госте, градоначелник Симо Сала-

пура истакао је значај оваквих сусрета и међусобне сарадње. Нагласио је да само економски јака Србија и економски јак Зрењанин могу бити гарант за опстанак и развој Републике Српске. У том смислу, упознао је госте са великим инвестицијама чија је реализација у току у нашем граду – почетком производње у компанији *Линглонг*, почетком градње ауто-пута, градњом централног пречистача за отпадне воде, финалних радова на постројењу за прераду воде за пиће и другим пројектима. Позвао је и пријатеље из Републике Српске да учешћем својих умјетника из различитих области допринесу програмима које ће град Зрењанин организовати током наредне године, у оквиру пројекта Престоница културе Србије 2025.

» Милан Бели Бјелогрић

друге, онда је изузетно важно да се сабирамо, будемо јединствени и чувамо нашу културу, традицију, обичаје, језик, писмо, вјеру православну, јер само тако сачувани ћемо на најбољи начин знати да дефинишемо и нашу садашњост и будућност.

Проф. др Бранко Баљ је у својој бесједи о очувању идентитета у ери глобализма истакао да је срп-

ском народу нанијета велика неправда још од Берлинског конгреса, када је велики дио Срба остао да живи ван Србије и Црне Горе.

Настављајући тему политички филозоф Драгољуб Којчић је истакао да је за очување идентитета важно његовање културе сјећања.

Окупљени су са пажњом слушали српског пјесника Ђорђа Сладоја који је истакао да кроз историју, а и данас, Србе Херцеговце спасава смисао за хумор. За ову прилику казивао је стихове из своје најновије књиге *Календар моје мајке*.

Први пут у Зрењанину говорио је млади Страхиња Сарих, који је 2023. године добио награду *Велко Губерина* за најправичнији говор на такмичењу у бесједништву на Правном факултету. Савремени тренутак и искушења младих људи на путу проналажења егзи-

стенције описао је бесједом надахнутом добро познатом Шантићевом пјесмом *Остајте овдје*.

У програму је учествовала Мирјана Младеновић солиста зрењанинског женског хора *Жене мироносице*, гуслар Љубиша Атељевић, члан КУГД *Петар Перуновић Перун*, као и млада пјевачка група Удружења Херцеговаца из Новог Сада.

По завршетку свечане академије програм је настављен у ресторани хотелу *Војводина*, гдје се окупило око 400 гостију.

Како то обичаји налажу скуп је благословио протонамјесник Слободан Честић, док је здравицу подигао проф. др Јово Радош из Гајдобре.

Окупљене је поздравио градоначелник Зрењанина Симо Салапура.

– Док наши председници До-

дик и Вучић граде ауто-путеве, најбржи пут да дођемо до наших завичаја јесте управо ово дружење, да се са најмилијима, пријатељима, браћом и родбином подсетимо одакле смо, ко смо и шта смо. Нека живи српско јединство!

Овогодишњи домаћин херцеговачког сијела у Зрењанину била је општина Нова Црња, а њен председник Драган Даничић је у свом обраћању рекао да се нада да ће заживјети пројекат ове општине *Српска кућа*.

– Наша је жеља да свака општина из Србије има побратима у некој од општина Републике Српске и тамо отвори своју „кућу“ чиме би се додатно оснажиле братске везе и српски дух.

Овом скупу присуствовали су представници братских завичајних удружења Срба Херцеговаца из Београда, Новог Сада, Вршца, Ковина, Бачке Паланке, Бијељине, Смедерева, а у њихово име домаћинима се на гостопримству захвалио академик Милован Пецел, председник Удружења Љубишаца у Београду.

У програмском дијелу наступио је и млади гуслар из Билеће Свето Вујовић, док се за забавни дио програма побринуо оркестар *Косовићи*.

Да све протекне у најбољем реду побринуо се домаћин Чедомир Јањић, председник скупштине Града Зрењанина, секретар удружења Рајко Бјелица и неуморна Биљана Ружић.

Поред великог броја гостију из Херцеговине, Републике Српске и Федерације БиХ, међу присутнима су били начелник средњобанатског управног округа Предраг Рађеновић, председник општине Житиште Митар Вучуревић, народни посланици Миодраг Линта, Рајко Капелан, председник *Руске иницијативе* Сениша Вучинић, као и бројне личности из јавног и политичког живота Града Зрењанина.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

Земљаци из општине Ковачица организовали 5. Крајишко посело

Удружење Крајишника *Завичај* општине Ковачица организовало је 30. новембра, 5. Крајишко посело у ресторану *Црвено вино*. Окупили су се Крајишници из шест мјесних заједница Самош, Идвор, Уздин, Путниково, Дебељача, Црепаја и наравно Ковачица.

Било је ово земљачко дружење на које су дошле цијеле породице. Трчакарали су малишани по ресторану, а у коло су се ухватили трудећи се да испрате кораке бабе и ђеда. Веселило се и старо и младо, и како нам је рекао председник Удружења *Завичај* цијеле године чекају на ово окупљање. Вриједне домаћице су умјесиле пецива и испекле колаче.

Дамјан Пенић пожелио је свима добар провод и да ово буде прилика да се заборава свакодневни проблеми.

– Сваке године посвећени смо породици. Желимо да сачувамо породичне традиције и вриједности. Неке од наших породица су доживјеле велике трагедије, зато је ове године слабија посјећеност. Нажа-

» Бранислав Познановић, Дара Радмиловић, Драгица Радоњић Грујић, Момчило Марић, Дамјан Пенић, Милијана Милинковић и Драган Бајић

лост, са трагедијама живимо од 1995, не предајемо се јер желимо дјецу да предамо оно што је лијепо и вриједно, а то су традиција и обичаји.

Пенић каже да је држава заборавила на Крајишнике у Ковачици, и да се нада да ће Комесаријат да помогне у наредном периоду.

– Ми имамо породице које никада ништа нису добиле. Општина Ковачица нам

излази у сусрет, али није све у њиховој моти. Надамо се да ће у сарадњи са Комесаријатом и Покрајинском владом успјети више да нам помогну.

Покрајинска влада до данашњег дана никада није ниједан пројекат реализовала у општини Ковачица. Надам се да ће та неправда да се исправи, да дође неко из Покрајине и види како живе Крајишници, и виде како би они могли да нам

помогну. Ми се боримо и чинимо колико можемо за нашу дјecu. У данашње вријеме када су дјеца све више зависна од технологије, и када је све већи генерацијски јаз, даје наду да ипак постоје крајеви гдје се још увијек цијени слога и заједништво. Гдје се чланови породице, комшије, рођаци и пријатељи веселе заједно уз стихове крајишких пјесама његујући традицију и не заборављајући одакле су потекли.

Гости посела су били представник Савеза Срба из региона Милан Гомирац и председник Удружења Кордунаша, потомака и пријатеља Кордуна Петар Шаула.

И ове године су се на поселу прикупљала средства за новогодишње пакетиће. Организатори се захваљују општини Ковачица на финансијској помоћи, спонзору фирми DM SPEED CARGO, као и особљу ресторана *Црвено вино*.

Да провод буде незабораван побринула се крајишка група *Тронећа No1* и млада пјевачица Јована. ДРАГАНА БОКУН

» Никола Вукелић

КОРДУНАШКО ПРЕЛО У ИНЂИЈИ

Кордун – изворна *трудова* која дјелује у оквиру Завичајног друштва Ђорђе Војновић из Инђије је 15. новембра 2024. године у Културном центру по 2. пут организовала традиционално Кордунашко прело.

Међу званицама нашао се и државни секретар у Министарству за бригу о породици и демографију Никола Вукелић. Он је истакао да је ово вече посебно за њега јер је прије много година први свој наступ имао управо за говорницом у овом Културном центру.

– Моји Вукелићи су Личани, а као солунски добровољци су дошли најприје у западну Славонију, а касније у Инђију. Увече, умјесто прича за лаку ноћ, дјечи препричавам успомене и доживљаје из дјетињства како би им пренио тај дух свог родног краја. Без обзира на све невоље које су нас снашле нисмо изгубили љубав према завичају, традицији и обичајима. Ви то на најбољи могући начин доказујете и драго ми је што постоје оваква удружења и манифестације – рекао је Вукелић и пренио поздраве министарке за демографију и породицу Милице Ђурђевић Стамнековски.

Народни посланик и председник Савеза Срба из регио-

» Бранка Булић, Гордана Драгутиновић и Наташа Косановић

на Миодраг Линта је рекао да Завичајно друштво Ђорђе Војновић и Кордун – изворна *трудова* дају значајан допринос чувању обичаја, културе и традиције.

– Овакви догађаји су прилика да искажемо свој понос на поријекло и коријене и пошалемо јасну поруку да се никада нећемо одрећи нашег идентитета. Јесмо дио једног нељубљивог српског народа, али свако од нас воли свој крај.

Линта је пожелио организаторима да у будућем периоду имају што више млађих чланова и да њихове манифестације трају још дуги низ година.

Председница ЗД Ђорђе Војновић Наташа Косановић се захвалила Кордун – изворној *трудо-*

ли на досадашњој успјешној сарадњи.

– Прошла је још једна година њихове несебичне подршке, испуњена искреношћу и разумевањем. Хвала вам драги моји што сте дио Завичајног друштва Ђорђе Војновић – рекла је Косановићева и захвалила се и свим гостима који су увеличали ову свечаност и одрецитовала пригодне стихове о Кордуну.

Добродошлицу и добро здравље свима је пожелела и Бранка Булић.

Минутом ћутања одата је пошта и пријатељима Завичајног друштва Бошку Фуштару из Инђије и Драгану Бајићу из Чонопоља.

У програму су учествова-

ли здравичар Драгиша Симић, МПГ *Српске зоре* Раниловић Аранђеловац, Српски културни центар Вук Стефановић Караџић Бачка Топола, КУД *Петрова Јора Кордун* – Београд, Удружење *Сана* Стара Пазова, Културна заједница *Шамарица* Земун (ЖПГ *Чуваркуће* и МПГ *Славуји Баније*), Завичајно удружење Славонаца и Славољуб Алексић.

Програм је водила Гордана Драгутиновић, а све је снимио Милан Јовановић.

Организатори су за учеснике и госте организовали вечеру у ресторану *Фламинио*. Ту су уручене и захвалнице пријатељима прела: Општини Инђија, Културном центру Инђија, ОШ *Петар Кочић*, Савезу Срба из региона, Удружењу Кордунаша, потомака и пријатеља Кордуна, часопису *Српски райник*, фирми *Техноекспорти*, обући *Бошечко*, СТР *Металопроект*, апотеци *Камилица*, Свежани Стојковић, Милану Јовановићу, Удружењу пензионера из Инђије.

Зорислав Шимић уручио је поклоне Наташи Косановић и Бранки Булић у име свих чланова *Кордун изворне тудове*, као знак захвалности за дугогодишњу сарадњу и велико пожртвовање. **ДРАГАНА БОКУН**

НИКОЛА ВУКОБРАТОВИЋ НА ЧЕЛУ СКД ПРОСВЈЕТА

Никола Вукобратовић изабран је за председника Српског културног друштва *Просвјета*. Никола је члан Управног одбора СДФ-а, заступник у загребачкој градској скупштини, члан Одбора за контролу и за националне мањине, истраживач у Архиву Срба у Хрватској те председник Програмског савјета СДСС-а.

Рођен је 1985. у Копривници, а одрастао је у Крижевцима из којих је отишао у Загреб на студије историје.

РАДОВИ НА ОБНОВИ ХРАМА Св. АРХАНГЕЛА МИХАИЛА У ДОЊЕМ СЕЛИШТУ УВЕЛИКО НАПРЕДУЈУ

Радови на конструктивној обнови Храма Св. Архангела Михаила у Доњем Селишту увелико напредују. У првој фази радова обухваћена је санација темеља, подизање конструкције и замена оштећених дрвених елемената унутар цркве – без звоника и све демонтаже које су предвиђене унутар цркве, те демонтажу летова и кровног покрова на основном крову – не укључујући звоник. – Објекат ће привремено бити прекривен лименим покровом да би се спријечило даље пропадање истог, те ћемо у идућој фази објекат прекрити дрвеном шиндром и вратити га у изворно стање. Хвала свима на помоћи! Слава Господу! – поручио је парох глинички Горан Каламанда.

Црква Св. Архангела Михаила у Доњем Селишту је проглашена заштићеним спомеником културе. До Другог свјетског рата на подручју Баније и Кордуна сачувано је двадесетак дрвених цркви и капела, саграђених у периоду од 16. до 19. стољећа. Све су оне биле прави бисери архитектуре и посебног умијећа вјештаких тесара и градитеља.

Гордана Вукелић нова председница Удружења Дрежничана и Јасенчана

У Београдском хотелу *Мажестик* 9. новембра одржано је традиционално вече Дрежничана и Јасенчана.

Удружење, основано 1991. године одолијева времену, схватајући значај поријекла и носећи у себи велику љубав према Лици одакле су потекли. Дрежница и Јасенак су мјеста на граници Лике и Горског Котара. То подручје је српским живљем насељено још у 16. вијеку.

Дрежничани су се у Србију населили и после Другог свјетског рата, заправо већи број њих поред Београда населио се и у Бајмоку код Суботице.

Изабрана је нова председница Удружења проф. др Гордана Вукелић, иако није рођена у Лици, поносна је на своје лично поријекло.

– На окупљању смо разговарали шта требамо да урадимо у наредном периоду. Приоритет је да подмладимо удружење. Имамо изузетне и добре људе, али

» Сложни у намјери да оставе трајне записе и сјећања на завичај

су већ у озбиљним годинама и требамо људе који ће га водити и после нас. Жеља нам је да се млади људи заинтересују за своје коријене, породична стабла, и иза себе оставимо писану ријеч, и ојачамо квалитет годишњака који издајемо.

Вукелићева каже да су разговарали и о другим видовима очувања баштине, и активностима

који поред дружења имају циљ да оставе неке трајне записе, податке и сјећања, јер с временом одлазе људи који у себи носе тај аутентични дух Лике.

Дрежница је насељена Србија почетком 17. вијека, када они долазе у Гомирје, а касније се расељавају и у околна села. Православци Дрежнице раније су припадали парохији Гомирје, а Црква

Рождства Пресвете Богородице подигнута је 1842. године.

У Другом свјетском рату Дрежница је била јако партизанско упориште, са болницом. Много становника овог села је страдало, а црква је спаљена (касније обновљена). Становници Дрежнице дали су велики допринос у НОБ-у.

У 20. вијеку многи засеоци Дрежнице постали су самостална насеља (Дрежница, Зрнићи, Вукелић, Томићи, Трбовићи, Кракар, Николићи, Радојчићи и други, има четрнаест презимена), али је данас поново једно насеље. На попису 1991. било је укупно 600 становника у свим насељима Дрежнице заједно, од чега 573 Србина, 15 Југословена, 4 Хрвата и 8 осталих/непознатих.

Јасенак је мјесто на западу Хрватске, удаљено око 20 км од Огулина, на путу Огулин–Дрежница или Огулин–Нови Винодолски.

Прота Манојло Грбић, аутор историје православних Срба у

Горњој крајини, наводи податак да је 1632. године огулински капетан Гашпар Франкопан „превео велики број Срба“ из Цазинске Крајине и размјестио их у насељима око Велике Капеле, међу њима и у Јасенку. Као народно предање прота Грбић је записао да је у Јасенку био манастир и црква још крајем XVI вијека, одакле је пресељен у Гомирје.

До пред Други свјетски рат стајали су на јасеначком гробљу временом обрушени зидови и торањ те старе цркве, посвећене Св. Архангелу Михаилу. Одржало се народно предање да су први Срби досељени на Јасеначко поље били гомирски сточари, који су овдје подизали „станове“ за стоку па временом остајали. На то упућују истоимени топоними и називи заселака у Гомирју и јасеначком засеоку Врело. Име села доводи се у везу са обиљем јасеновог дрвета у његовој околини.

ДРАГАНА БОКУН

ОСНОВАНО УДРУЖЕЊЕ КЉУЧАНА У НОВОМ САДУ

У Новом Саду је одржана Оснивачка скупштина Удружење Кључана. За председника Удружења изабран је Драго Стојичић, за потпредседника је именован Драган Љепаић. Такође, изабрани су секретар, благајник и Управни одбор удружења.

Удружење Кључана окупља чланове рођене у Кључу, као и њихове потомке. На оснивачкој скупштини дефинисани су циљеви удружења који се односе на очување културног идентитета и традиције тог дијела Крајине, као и повезивање и заједнички рад свих који потичу са територије предратне Општине Кључ.

Стојичић истиче да је удружење основано са циљем да организује културне манифестације, изложбе, концерте, ликовне колоније и да се то пренесе на млађе генерације.

Такође, Удружење ће водити рачуна и о социјалним питањима, да обезбиди мрежу подршке за све чланове како у Новом Саду, тако и за чланове који су остали да живе на подручју Кључа.

Прва активност новооснованог Удружења Кључана била је

» Д. Стојичић, Гојко Тодоровић, Зоран Кокановић, Рашо, Владо Медич, Зоран Вражковић, Перо Петровић, Драган Љепаић и Мићо Косић

одлазак у Кључ на храмовну славу Вазнесење Христово – Спасовдан.

Овом приликом је са свештеником у Кључу, Немањом Росићем, договорена сарадња. Након тога, делегација Удружења Кључана обишла је гробове првог ратног команданта Драге Самарци-

је и првог ратног начелника СУБ Кључ Винка Кондића.

У ресторану K2 је 23. новембра 2024. године у Новом Саду одржано прво Вече Кључана уз присуство око 120 чланова и гостију удружења. У топлој и пријатељској атмосфери, уприличено је вече препуно емоција и успомена.

Учвршћена су познанства, пријатељства и остварени многи нови контакти. Вечери су присуствовали и представници неколико пријатељских, сродних удружења. Посебна част за чланове било је присуство свештеника Немање Росића.

Прва година рада Кључана об-

радовала је и њихове пријатеље из Змијања.

– Овај догађај представља почетак лијепе традиције, која ће наставити да окупља Кључане, ојача наш идентитет и доприне се очувању традиције – истакао је Ђорђе Пантелић, из Удружења Змијање Каћ. **ДРАГАНА ШИПОВАЦ**

10. ЈУБИЛАРНО ЛИКОВНО САБОРОВАЊЕ ЗМИЈАЊАЦА

У септембру 2024. године одржано је јубиларно 10. Ликовно саборовање Змијањаца код њихове Етно куће у Каћу. Ово саборовање представља важан културни догађај који увијек окупи бројне учеснике.

Учесници који су ове године стварали своја умјетничка дјела су: Душан Кондић, Нада Грбић, Јованка Беквалац, Мића Крунић, Стојан Божић, Невенка Рафајловић, Драгана Стојичић, Верича Чупић Јошић и Милан Драгољевић.

У прелијепом амбијенту Етно куће Змијањаца у Каћу умјетници су кроз свој рад у овом инспиративном окружењу представили

богатство својих израза. Саборовање је било прилика да се међусобно друже, али и да размијене

идеје и искуства, а сви присутни умјетници дали су свој допринос стварању прелијепе атмосфере и

креативности што је плод дугогодишње сарадње.

Чланови удружења Змијање,

као и посјетиоци имали су прилику да уживају у радовима умјетника, којима је тема била *Змијање – родни крај*. Током саборовања, Етно кућа је постала право умјетничко село у којем су се могли видјети разни правци ликовног стваралаштва. Дружење су увеличала дјеча која су заједно са умјетницима учествовала у креативним радионицама. Радионице су дјечи кроз игру и стваралаштво омогућиле да доживе свијет умјетности и обогате своју машту.

Намјера Удружења грађана Змијање је да се следеће саборовање одржи у Манастиру Соколово код Кључа.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

ОДРЖАНО ДРУГО БАНИЈСКО ПРЕЛО У БАЧКОМ СОКОЛЦУ

У организацији Завичајног удружења Банија из Бачке Тополе 23. новембра у Бачком Соколку одржано је 2. Банијско прело. У препуној сали Дома културе окупиле се преко 200 Банијаца и њихових пријатеља.

Чланови организационог одбора Мирко Ивковић, Никола Боромиса, Сања Муждека, Мирослав Крковић, Желимир Милојевић, Драган Келеува, Ђуро Келеува, Милан Миоциновић побринули су се да сви гости са прела оду кући задовољни, носећи лијепе успомене са жељом да се на прелу нађу и следеће године.

Госте је поздравио председник Управног одбора Мирко Ивковић и пожелио свима угодно вече.

У културно-умјетничком програму наступила је женска пје-

вачка група у склопу Завичајног удружења Банија из Суботице Соколица. На 2. Банијском прелу били су и пријатељи и земљаци из

Културне заједнице Шамарица, ЖПГ Чуваркуће и МПГ Славуји Баније из Београда. Покровитељи прела су општина Бачка То-

пола и Фонд за избјегла и расељена лица и сарадњу са Србима у региону из Новог Сада.

Весели Банијци су цијело вече

плесали и пјевали уз Мому Станића и Здравка Јерковића.

Чекале су их и богате награде на томболи, од којих су главне: печено прасе и телевизор (ЗУ Банија Бачка Топола), излет у Темишвар за двије особе (Кандић Превоз Б. Топола), Плитвичка језера, смјештај у Кореници 5 дана (Благоје Аџан), путовање у Тумане (ЗУ Банија Суботица).

Спонзори су били: Рашо Марчета, Душан Мркић, Пиши бар Ловћенац, ресторан Српска краљица Бачка Топола, стовариште Курфши Б. Топола, ДОО Хуја Биљана Медич, Ем комери, Бачка Топола, Драган Келеува, Горан Почуча, Фризерски салон Дана Б. Топола, Услуга Б. Топола, Драгица Боројевић, Туристичка агенција Бачка Топола, ST Cable, Мишек... **ДРАГАНА БОКУН**

» Милан Гаћеша, Ратко Шупица, Миодраг Линта, Милан Шумоња и Милан Чалић Чкаља

19. Крајишко вече у Смедереву

Деветнаести пут заредом, Удружење Крајишника града Смедерева и Удружење бораца Крајине у Републици Србији, организовали су 16. новембра Крајишко вече у ресторану *Мошела на раскришћу* у Смедереву.

Госте је као један од домаћина поздравио Милан Гаћеша и захвалио се свима који су дошли.

Народни посланик и председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта одао је признање организаторима што дуги низ година посвећено и одговорно организују дружења у Смедереву.

– Крајишке вечери и други догађаји које организују удружења је добра прилика да се сјетимо зави-

чаја, наших села и градова из којих смо родом и поријеклом. Да се сјетимо наших предака. Веома је важно да увијек и на сваком мјесту будемо поносни на своје крајишко поријекло, на своју историју, нацију и вјеру. Апелујем да будемо јединствени, сложни и со-

лидарни и да једни другима помажемо у невољи како су то радили и наши преци.

Добро уиграна екипа Милан Шумоња, Ратко Шупица, Милан Гаћеша и Милан Чалић Чкаља уз професионално особље *Мошела на раскришћу* (Здравко, Драган и

Невена) побринули су се да сви гости оду кући задовољни. Ређале су се завичајне пјесме, вече је протекло у игри, пјесми и веселом расположењу.

Председника Завичајног удружења Крајишника из Смедерева Ратка Шупицу радује што се из године у годину окупаља велики број гостију и све прође без иједног инцидента.

Госте је забављала група *Тромеђа*. Многи су се обрадовали томболи и кући вратили са вриједним наградама. Међу гостима је био и председник Координације удружења избјеглих и расељених у Републици Србији Милан Жунић.

ДРАГАНА БОКУН

ЗАХВАЛНОСТ ПРИЈАТЕЉИМА

Организатори су се захвалили свима који су помогли: Бранко Чварак Смедерево, Гаги Живановић, *Лика промет* Смедерево, Драган Јањић, Вељко вулканизер, Мики фризер, Аутоелектричар Ђуро, Милан Козар Пожаревац, Пекара *Центар света* Лештани, Стоматолошка ординација *Стефан Лештани*, Млекара *Границе* Младеновац, Трговачка радња *Брана Живице*, Трговачка радња *Зока Бубушимац*, Пожаревац, Милан Жунић, Снежана Кулеља, Кројачка радња *Ђурђа* и Ана Пожаревац, Драгица и Марија Бркић, Ђука Драгаш, Фото *Ликадо* из Смедерева.

КОНЦЕРТ ЈАНЕ И ЕЛЕНЕ ЦРНОМАРКОВИЋ У НОВОМ САДУ

У биоскопској сали Културног центра Новог Сада је 15. новембра 2024. године одржан концерт сестара Јане и Елене Црномарковић под називом *Наше песме*. Публика је у пуној сали уживала уз „пјесме за душу“ које су озариле лица свих присутних и подсјетиле их на богатство традиционалне и народне музике. На сцени им се придружила још једна сестра Ива, а концерт је зачинио наступ Фолклорног удружења *Јелече* из Новог Сада. Музичка пратња био је оркестар Милена Мартића.

Концерт Јане и Елене Црномарковић у Новом Саду био је хуманитарног карактера, прикупао се новац за лијечење Данице Шукловића.

У ЋУРЋЕВУ ОДРЖАНА ОСМА СКУПШТИНА ЗУ КРУШЕВО БРДО

Завичајно удружење *Крушево Брдо* организовало је 8. Свечану скупштину 23. новембра 2024. године у сали *Немус* у Ћурђево. Свечана Скупштина је и ове године окупила земљаке, пријатеље и госте из Републике Србије, Републике Српске и из региона. Међу гостима су били свештеници Српске православне цркве, представници Владе Републике Србије, Покрајинске владе, Општине Жабаљ, Општине Котор Варош, представници пријатељских удружења и донатори манифестације.

На почетку минутом ћутања одата је почаст страдалима на Жељезничкој станици у Новом Саду и преминулим члановима удружења.

ЗУ *Крушево Брдо* је наставило са бројним активностима. Успјешно је организована хуманитарна акција за помоћ породици Јанковић, па је од скупљеног новца подигнут кров и од преосталог новца за кров, купљен је материјал који је био неопходан за нормалан живот у кући.

Удружење је било носилац пројекта за реновирање омладинског Дома културе у Крушево Брду које је успјешно завршено захваљујући помоћи Фонда за избјегла и расељена лица и сарадњу са Србима у региону и Општине Котор Варош. За ову акцију посебну захвалност Крушебрдци дугују председнику Мјесне заједнице Крушево Брдо Зорану Триуновићу, одборнику Милораду

Савановићу Крулету и Младену Триуновићу, досадашњем замјенику начелника Општине Котор Варош.

Жеља је да се у будућности, уз помоћ институција и пријатеља крене у акцију асфалтирања регионалног пута на дужини од 3.700 метара до Крушево Брдо, како би се обезбједили услови за бољи и бржи развој села.

Председник ЗУ *Крушево Брдо* Јерко Марић је пожелио добродошлицу и захвалио се свима који подржавају Удружење и својим радом и залагањем учествују у свим активностима и на тај начин дају допринос да се сви планирани пројекти реализују.

Народни посланик у Народној скупштини Републике Срби-

је и председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта истакао је важност чувања традиције и културе.

– Важно је да чувамо наше обичаје и традицију и обновимо културу сјећања на наше славне јунаке који су се борили за слободу, вјеру и част.

Народни посланик у Влади АП Војводине Душко Михелц је истакао да Општина Жабаљ и АП Војводина препознају значај његовања културе и традиције, због тога ЗУ *Крушево Брдо* али и сва остала удружења имају подршку и тако ће бити у будућности.

Испред Општине Котор Варош обратио се Милорад Савановић и захвалио се свима на указаном повјерењу.

– Ово је осма скупштина, а ми имамо фантастичну сарадњу бар десет година са ЗУ *Крушево Брдо*. Сигуран сам да ћемо и у будућности реализовати још доста пројеката – истакао је Савановић.

Председник Удружења Јерко Марић додјелио је признања свима који подржавају рад ЗУ *Крушево Брдо*, док су захвалнице добили они који су помогли организацију вечери.

Након званичног дијела Хаџи Бора Станковић је одсвирао коло на двојцу, а потом су гости могли да уживају уз музику и пјесму Изворне групе *Бистри извор*.

Догађај је испратила телевизијска српска дијаспоре Далибора Вишића, који је и сам присуствовао догађају. **ДРАГАНА ШИПОВАЦ**

» Група Ерцеговина из Сечања

Сијело Билећана у знаку завичаја, пјесме и игре чува традицију

Завичајни клуб Билећана у Србији је и ове године у Дому војске Србије окупио велики број Билећана и пријатеља. Присутне је поздравио и председник Завичајног клуба Билећана Миодраг Миши Дунђеровић, пожелавши добродошлицу гостима.

Присутнима се обратио и новоизабрани начелник општине Билећа Миодраг Мино Парезанин. Он је истакао задовољство што је на окупљању Билећана и најавио братимљење са општином Сурчин.

Он је рекао да су његови претходници радили све што су могли за Билећу, а да ће се он уз помоћ Владе и Републике Српске и Србије трудити да Билећа изађе из проблема и буде што боља.

– Са Завичајним клубом Билећана сарађивао сам и као директор ОШ *Петар II Петровић Њеђић* и имали смо заиста лијепо сарадњу. Ових дана договорено је да се спроведе легат Рајки Мерћеп у Билећи, као и споменик Карлу Малдену – истакао је начелник Билеће.

Бивши народни посланик и Скупштини Србије Дејан Стошић донио је на Сијело макету споменика Карлу Малдену.

Окупљене Билећане и пријатеље поздравила је и Брана Рудан, директорка Културног центра Сечањ, увијек радо виђена гошћа на Сијелу.

У име проф. Миленка Целетовића, Никола Триља је уручио почасне чланске карте Друштва гуслара и епске поезије *Цар Лазар* из Приштине, Рашу Дангубићу и начелнику Билеће Миодрагу Парезанину.

Шеф Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицовић је упутио домаћинима поздравно писмо.

Раде Вујовић је уручио награде најбо-

» Овако ће изгледати споменик Карлу Малдену

љим студентима из Билеће, а то су ове године били Никола Парезанин, Дарија Куљић и Тијана Леро.

Захвалнице за изузетан допринос на афирмисању Клуба додијељене су: Дејану Стошићу, Стани Поповић, Раши Дангубићу, Мишу Комненићу, ресторану *Дом војске*, као и КУД-у *Ерцеговина*.

Овогодишње повеље су постхумно добили проф. др Момчило Момо Инић и омладинска организација *Језерине*.

У жељи да помогне билећке фудбаларе Клуб Билећана је омогућио продају карата пријатељима клуба *ФК Херцеговац*.

Већ по традицији приређена је и богата томбола. До касно у ноћ Билећане и пријатеље је забављао *Макса бенд*.

У програму је учествовала пјевачка група *Ерцеговина* из Сечања, а међу гостима су између осталих били проф. Миленко Целетовић и директорка Културног центра Сечањ Бранислава Рудан. **ДАЈАНА АЛЕКСИЋ**

Трибина о Крајишким борцима на Звездари

Сјећање на прогон и страдање српског народа из РСК

У Великој сали општине Звездара 13. новембра Удружење бораца Крајине у Републици Србији одржало је трибину са темама *Сјећање на прогон и страдање српског народа из РСК, Сазнање како живе борци, инвалиди, и породице несјетлих и пошинулих лица*.

Председник Удружења бораца Крајине Милан Гаћеша је

као највећи проблем истакао чињеницу да борци некадашње РСК ни након тридесет година од завршетка рата немају законски регулисан статус у Србији. Како је рекао и сам је био на првој линији у 26. бригади 39. корпуса, када је 3. августа 1995. године отпочела злочиначка акција *Олуја*.

– У РСК је било око 35.000 бораца и припадника цивилне заштите који су бранили своје домове покривајући простор од 1.150 километара. Били смо препуштени сами себи, али борили смо се до изнемоглости. Епилог је познат. У разговору са бившим министрима за борацка и социјална питања, Ђорђевићем и Селаковићем, па и садашњим Старовићем износио сам више пута проблем и тражио да се крајишким борцима призна статус. Увијек су била обећања да ће се нешто ријешити, али нигдје нисмо одмакли.

Он је објаснио да су Срби из Републике Српске Крајине бранили своја огњишта.

На трибини је говорио и председник Удружења *Моје Косово* Велимир Спасић.

Он је рекао да Срби са Косова и Крајишници дијеле исту судбину.

– Многи наши борци су се борили, не само у Републици Српској Крајини, него и у Републици Српској, а послије и на Косову и Метохији. Знам да је код мене у борби за Ораховац била једна група Крајишника који су били добровољци, и неутралисали су албанске снајперисте. Неправедно је да им се не призна борацки статус.

Пјесникиња Гордана Грујић прочитала је своју пјесму инспирисану посјетом српског гробља Зејтинлика.

Председник Коалиције Миле Шапић је рекао да су лијепа окупљања Крајишника на којима се чува култура и традиција, али да се ту не рјешавају проблеми.

– Признавање статуса бораца и полиције РСК, као и рјешавање стамбеног питања прогнаних Срба су само дио наших проблема. Народни посланик Миодраг Линта је девет пута предлагао Скупштини Србије да се крајишким борцима призна статус, али то није прихваћено.

Српкиња из Сарајева, Сања Шараба је истакала да су многи Срби Крајишници у срцу.

– Сви смо ми један род. Требамо се удруживати и живјети у слози јер на крају најважније је то какав си човек.

У име домаћина, Милан Гаћеша захвалио се општини Звездара на челу са председником општине Михаилом Досковићем и Комесаријату за избјеглице за помоћ у реализацији ове трибине.

ДРАГАНА БОКУН

» Удружење бораца Крајине у Републици Србији обрадовало је своје чланове, пријатеље, али и становнике општине Звездара печеним кестењем. Најприје су кестенијаду одржали испред зграде МЗ Калуђерица, 8. новембра 2024, да би 10. новембра била уприличена испред зграде ГО Звездара уз пригодан програм

У Новом Саду представљена монографија Удружења Херцеговаца

Промоција монографије *Херцеговина* проф. др Бранка Баља и проф. др Јова Радоша одржана је у Историјском архиву града Новог Сада, у организацији Удружења Срба из Херцеговине и пријатеља у Србији.

Осим аутора, на скупу, који је окупио велики број посјетилаца, говорили су и председник Удружења Срба из Херцеговаца и пријатеља у Србији др Божидар Миловић, рецензент проф. др Жељко Вучковић и дугогодишњи председник омладине удружења Бојан Миленић, док је модераторка програма била проф. Јелена Лакић.

Зашто и како је покренута иницијатива за оснивање Удружења Срба из Херцеговине у Новом Саду и Војводини и како је текао пут од настанка жеље да се напише монографија о раду Удружења, па све до њене реализације, говорио је др Миловић, захваливши свима који су учествовали у изради тог дјела. Том приликом при-

» Бранко Баљ, Божидар Миловић, Јово Радош, Жељко Вучковић и Бојан Миленић

сутне су подсјетили и на ријечи епископа Николаја Велимировића, који је својевремено рекао: „Ни сиромашније земље, ни већег богатства у карактерима! Ни мање земље ни већег броја правих људи“, као и на изјаву Милоша Црњанског: „Херцеговина је, изгледа, срце наше земље и лепота тела тамо је дивна и општа“, али и наводе Јована Цвијића: „Добио сам утисак

да ове динарске Србе не може савладати никаква земаљска сила.“

– Први човек заслужан за чињеницу да је монографија угледала свјетло дана, један је од аутора, проф. др Бранко Баљ, који нас је подсјетио да је етика воље жеља, а жеља аутора је да оставе младима запис и монографију створану 33 године – истакао је на промоцији други аутор проф. др Јово Радош.

КАКО ДО МОНОГРАФИЈЕ?

Монографија по цијени од 2.000 динара се може купити у просторијама Удружења, Радничка 49. Такође, може се поручити путем мејла udrsrbhcrs@gmail.com или телефонским позивом на број 0216619322.

– Овом монографијом славио и чувамо дух једног од најчудеснијих крајева наше отаџбине, Херцеговине и њених народа. Херцеговина, тај каменити крај између Јадранског мора и планинских врхова Маглића и Зеленгоре, између Неретве и Требишњице, у себи носи богату историју, храброст и одлучност својих људи. Не каже се случајно за Херцеговину: „Сав свијет насели, себе не расели“.

Н.Х./ДНЕВНИК

» Зоран Вујанић, Дејан Цупаћ, Петар Марунић, Драган Тишма, Љуба Мркела, Драган Ђатовић, Бранка Еремић, Зоран Милијаш, Љубан Грубић, Никола Кнежевић, Гојко Приметица и Драган Ковачевић

МЛАДА БУКОВИЦА НАЈБОЉА НА ДОМАЋЕМ ТЕРЕНУ У БАТАЈНИЦИ

Поводом рођендана Николе Нике Кнежевића одржан је турнир 24. новембра на теренима БК *Стара Буковица* у Батајници.

Окупило се десет екипа: Љубан Грубић, Петар Марунић, Гојко Жука, Стара Буковица, Млада Буковица, Гојко Приметица, Горан Мацура, Горан Вукашин и Маркет Милош са Алтине.

Млада Буковица је била најбоља на домаћем терену у саставу: Дејан Цупаћ, Зоран Вујанић и Драган Ковачевић.

Другопласирана је екипа Марунић за коју су играли Петар Марунић, Љубе Мркела и Зоран Милијаш.

Треће мјесто освојили су Љубан Грубић из истоимене екипе, Миодраг Тинтор и Мирко Перић Лугар.

БК *Стара Буковица* постоји већ седам година. Турнири су прилика да се друже

и на тај начин чувају традицију и обичаје које су им њихови стари пренијели. Прво је Нико Кнежевић отворио кафану *Стара Буковица*, а сличну је имао и у Бенковцу, да би се у склопу ње изградио терен за боћање. И из године у годину улагало се и у надстрешницу, како би могли да играју и у лошијим временским условима. У свему томе су поред Нике учествовали и други чланови клуба, посебно Гојко Приметица из Француске, а родом из Врлике.

Стара Буковица је мјесто окупљања земљака, мјесто гдје се свако може осјећати добродошлим, било да боћа, карта или желе само да посједи и разговара.

Посебно у љетњим мјесецима на терену и око њега буде поприлично жива атмосфера, а свако спортско надметање прође у фер-плеју и заврши се завичајном пјесмом.

ДРАГАНА БОКУН

Кура(ј)ице се сабрале на 9. Сабору

У ресторану *Грујин салаш* у Шапцу организован је 23. новембра 2024. године 9. Сабор Кура(ј)ица.

Један од организатора, Милорад С. Кураица, је истакао да је одбор задовољан како је протекло ово сабрање рођака, комшија, кумова и пријатеља. Он је овом приликом академику проф. др Радмили Тонковић додијелио Повељу Доситеја Обрадовића за велики допринос српском роду, посебно Србима преко Дрине и Дунава.

Тонковићева се захвалила на Повељи и пожељела Кура(ј)ицама добро здравље, радост, срећу и још стотине година да буду саборни, сложни и јаки. Захвалила се Милораду С. Кураици, јер је љетос први пут боравила у Далмацији.

— Овај човјек је организовао до сада 20 изложби о Знаменитим Србима Далмације и гдје год смо били од Равних Котара, Плавна, Книна, Жегара, Обровца, Ислама Грчког свуда су нас дочекали објеручке.

На велико задовољство присутних један од гостију је био и времешни Андрија Бајић са Малом Цаном, који је овом приликом от-

» Милорад С. Кураица, Радмила Тонковић и Ђорђе В. Лазич

пјевао Химну Кура(ј)ица и промовисао ЦД.

Раскош гласа показала је и Милица Досковић, умјетница која својим личним печатом како у пјевању тако и у ауторској музици, вођењу три хора — дјечји, женски и мушки црквени хор *Свети Архангел Михаило* при истоименом храму и вокално инструменталним саставом *Родионо*.

Као и на претходним дружењима веселили су их *Звучи Тронеђе*, најстарија пјевачка група из Книнске Крајине под вођством легендарног Николе Тинтора Мађорца.

Кураице су се провеселиле, испричале, са жељом да се и следеће године окупе у још већем броју.

ДРАГАНА БОКУН

Завичајно вече Крушебрчког кола

Завичајно удружење *Крушебрчко коло* организовало је своје друго завичајно вече 9. новембра 2024. године у Ђурђеву. Овогодишњи скуп су увеличали секретар у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Душко Ђутило, представници Општине Жабаљ и Општине Тител, председница Савеза крајишких удружења Ранка Срдих Милић и представници других пријатељских удружења.

Људи су из Крушева Брда почели да долазе у ове крајеве шездесетих година прошлог вијека, а то се наставило током рата деведесетих година у Босни и Херцеговини. Иако су напустили свој завичај, он их је овдје повезао, нису га заборавили и окупљања им служе да се сјете обичаја, културе и традиције свога краја. Како вријеме одмиче, везе са завичајем су све чвршће

да, колико успијемо, преносимо стару традицију на младе — истакао је Тривуновић.

За председницу Савеза крајишких удружења Ранку Срдих Милић удружења треба да чувају успомене на завичај.

— Завичајно удружење *Крушебрчко коло* је чланица Савеза крајишких удружења који сада броји 26 чланова. Већ смо у садејству са запаженим акцијама од 2016. године званично, а незванично од 2012. године. Истакли смо се од хуманитарних вечери до вечери које остављају културолошки траг. Значај свега овога је да се баштине успомене на наш завичај, ако то нећемо ми радити, неће нико други умјесто нас — поручила је Срдих Милић.

Председник Општине Тител Драган Божић сматра да су овакви скупови добра прилика да се евоцирају успомене на

и није ријеткост да се обнављају куће како не би заборавили своје село.

Председник Завичајног удружења *Крушебрчко коло* Тихомир Тривуновић истакао је циљ оснивања удружења, али и оваквих вечери.

— Ово нам је друго завичајно вече, с обзиром да смо основани прије 13 мјесеци. Циљ нашег окупљања је да што више наших земљака окупимо на једном мјесту, да се виде, друже и да чувамо нашу традицију коју смо некада имали правећи прела у нашим завичајима. Главни циљ је да се људи повезују, да се омладина упозна и

школске дане, да се људи подсјете обичаја и да се традиција не да забораву.

— Ма гдје да смо се разишли, знамо да носимо у срцу и Републику Српску и Републику Србију, а нарочито родну грудку без обзира колико је она далеко од нас — истакао је Божић.

У току званичног дијела програма подијелили су захвалнице онима који подржавају рад удружења.

У културно-умјетничком дијелу програма учествовало је Културно-умјетничко друштво *Бранислав Нушић* из Ђурђева.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

ВЕЧЕ БУКОВИЦЕ У НОВОЈ ПАЗОВИ

У Новој Пазови у ресторану *Код вашеј домаћине* 30. новембра одржано је традиционално Вече Буковице. Као и претходних година било је ово дружење испуњено емоцијама, пјесмом, сјећањима на вољену Буковицу и добрим проводом.

Обишла се Буковица и Далмација кроз пјесме *Јангриној јаша*, Миле Делије, Давора Олујића, Давора Бједова и Наташе Божић, уз музичку пратњу Велибора Бједова и Неше.

Далматинска Буковица се налази у сјеверној Далмацији, у троуглу између Книна, Бенковца и Обровца. Буковчани су навикнути на борбу. Увјек су били изложени природним неприликама, друштвено-политичким и вјерским. Да би остајали и трајали морали су постати издржљиви, упорни, паметни и довитљиви. Посебно воле сво-

је двије љепотице којима су омеђени, Зрмању и Крку. Вјера их је такође одржала, са центром њихове духовности манастиром Крком. Борба се наставила и када су напустили своје огњиште, па су свили нова гнијезда. Наравно не заборављајући своју Буковицу, Кивтање, Обровац, Билишане, Бјелину, Ервеник, Беврске,

Ивошевце, Карин, Крушево, Медвићу, Мокро Поље, Радучић, Пајене и Жегар...

С тога се поред многобројних турнира у боћању, културних дешавања, окупе и на овом завичајном сабрању, како би сачували сјећање на претке и пренијели љубав према Буковици на своје потомство.

ДРАГАНА БОКУН

37. КРАЈИШКО ПРЕЛО У ПАНЧЕВУ

У Панчеву, у ресторану *Давид* је 29. новембра 2024. одржано традиционално 37. Крајишко прело у организацији Удружења Срба из Републике Српске и Републике Српске Крајине.

Увиђајући значај сабрања и слоге, чланови и Управни одбор овог удружења континуирано чувају традицију простора са којих су потекли, преносећи љубав према завичају на млађе генерације.

Програм је водила шармантна Милица Медић Ивановић.

Предсједник Удружења Сава Мирковић је званично отворио ово сабрање и захвалио се гостима.

– Поносни смо на континуитет завичајних вечери, што доказује да смо на правом путу и да добро радимо. Захвалио бих се домаћинима, ресторану *Давид* који је припремио богату трпезу и постарао се да сви буду задовољни, спонзорима који нам сваке године помажу и без којих ове вечери и не би могле да се организују на овакав начин. Захваљујем се нашем генералном спонзору фирми *Минесал*, музици која ће ово вече учинити незаборавним. Такође, честитам доктору Божићу из ординације *Круна* на Новембарској награди града Панчева коју је заиста заслужио.

Мирковић се захвалио и гостима из пријатељских удружења, народном посланику Миодрагу Линти и предсједнику Савеза Срба из региона, представницима Удружења *Змијање* из Каћа, Удружења *Мркоњићана* из Београда, браћи Станић из Зрењанина, Мили Шапићу из Савеза Срба из региона.

– У сали има поприлично „сиједих глава“ којима желим посебно да се захвалим.

» Душан Шушњар, Мирослав Медић, Милорад Малић, Мирко Кнежевић, Миодраг Линта, Сава Мирковић, Жарко Гајић, Велибор Милетић, Вукашин Даничић, Веља Глишић доњи ред: Мирослав Аћимовић и Славко Самарџија

То су људи који су ово удружење успјели да сачувају све ове године, одрже удружење на високом нивоу и сврстају га у једно од ретких које се одржало до сада.

Иако су кормило препустили млађем, Милорад Малић и Мирослав Медић и даље су незаобилазне карике у организацији завичајног дружења. Водећи рачуна да се сачува како континуитет, тако и квалитет, заједно са осталим члановима Управног одбора удружења.

Гости су се веселили до касних сати, ређале су се завичајне пјесме, пјевало се углас, наздрављало. Кући су понијели незаборавне усомене, жељно ишчекујући наредно дружење.

За одличан провод заслужни су и Јандрино јато, Миле Делија и Беба заједно са оркестром Браће Срданац.

Многобројни спонзори помогли су удружење које је на томболи обезбиједило преко 50 награда. Главна награда је била пакет аранжман за двије особе, десет дана лјетовања са обезбијењеним превозом у Грчкој, мјесто Фоурка, вила Фотис. Спонзор главне награде је Миле Грујић и Предузеће *Минесал* из Панчева. Једна од награда томболе била је и књига пјесама *Отаџбина се брани ијесмом* Милана Милошевића из Панчева, који је срећним добитницима потписао књигу. Као и слика Славка Самарџије Бели анђео.

ДРАГАНА БОКУН

ЗАХВАЛНОСТ ПРИЈАТЕЉИМА

Организатори су се захвалили свима који су помогли рад удружења: Кетерниг *Вања*, Шивара Мићо Аћимовић, ресторан *Мали рај*, *Голуб* торте, Аутоцентар *Граовац*, *Пикси* и *Гранд сала* Качарево, Фризерски салон *Душица*, ОРЛ центар *Круна*, ресторан *Кордун* Панчево, Пекара *Златибор 72*, *Код фарбара*, пекара *Панини*, СТР *Сњежана*, Посластичарница *Раусављевић*, ДОО *Тамишка*, Дестилерија *Марган*, Мистер гвождар, ТВ сервис *Бундало*, СЗР *Фришко* Баранда, ТЗПР *Домаће кифлице*, Милош Травица и ДОО *Травица*, Ресторан *Бели нарцис*, Ресторан *Давид* Панчево.

15. Традиционално окупљање Ливњана и Граховљана у Бачком Јарку

Традиционално 15. дружење земљака поријеклом из ливњанско-граховског краја, *Чувајмо завичај од заборава*, одржало се 23. новембра 2024. године у Бачком Јарку у свечаној сали *Код Шмеке*. Већ познати слоган постао је знак препознавања Ливњана и Граховљана који су се, као и претходних година, окупили да евоцирају успомене, присјете се игранки и прела како се то раније радило у Иветића Гају, Црном Лугу, Врбици, Пеуљама, Грахову, Губину, Боровачи и другим мјестима на којима су се окупљали Крајишници. Тако се „завичај чува кроз сјећања, али и окупљања која нас воде тим путем прошлих дана од којих смо саткани.“

Међу гостима су били помоћник министра у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Душко Ђутило, народни посланик у Народној скупштини Републике Србије и предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта, предсједник Општине Темерин Младен Зећ и начелница Општине Босанско Грахово Смиљка Радловић. Такође, скуп су увеличали и представници пријатељских и сродних удружења.

Предсједник Управног одбора Завичајног удружења Ливњана и Граховљана Александар Јојић поздравља скуп и пожелио свима добродошлицу.

Предсједник Општине Темерин Младен Зећ је рекао да локал-

» Радомир Лукач, Александар Јојић и Ранка Срдџић Милић

» Снежана Јованић, Радован Ступар, Дагана Карановић, Марија Дакић, Недељко Лакић, Тања Бурђевећ, Снежана Радановић, Биљана Бркић, Драгана Станисављевић, Бранко Ђенић и Јелена Талијанов

на заједница подржава активности удружења.

– Завичајно удружење Ливњана и Граховљана је једно од активнијих удружења у Општини Темерин. Надам се да ће ово удружење наставити да његује традицију, културу и обичаје свог завичаја, а локална самоуправа ће и убудуће бити спремна да подржи њихов рад.

Новоизабрана начелница Општине Босанско Грахово Смиљка Радловић се обратила скупу и захвалила на позиву.

– Послије дужег времена пробудила се свијест свих нас у Босанском Грахову да се сложимо, да се не свађамо и да покушамо заједно да нађемо нове правце и да промијенимо стање у ком се налазимо. Босанско Грахово је једно од најсиромашнијих општина и немамо услове за нормално функ-

ционисање. Зато позивам све оне који могу да се са својим идејама, знањем, струком и финансијским средствима удруже и да заједно са нама оживимо наш град и да створимо повољније услове за квалитетнији живот – саопштила је Смиљка Радловић.

Предсједница Савеза крајишких удружења Ранка Срдџић Милић позвала је све да буду достојни својих предака.

– Јако сам поносна на неке витешке и племените наше особине. Хајде да нас дух Светосавља, љубави, уважавања и толеранције воде напријед. Срећна сам што мој народ налази у себи разлога и начина да се радује, дружи и осмишљава нове идеје за добробит нације и народа коме припада – нагласила је Срдџић Милић.

Народни посланик у Народ-

ној скупштини Републике Србије и предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта истакао је да оваква окупљања чувају наш идентитет.

– Једно од најважнијих вриједности завичајних вечери јесте да се сјетимо својих предака, да пошаљемо поруку да се нећемо одрећи својих коријена и поријекла и да своју дјецу и унучад учимо ко смо, шта смо и одакле смо – рекао је Линта.

Он је додао да се као народни посланик труди да помогне људима у рјешавању низа нагомиланих проблема.

– Кроз разговоре са нашим људима уочава се да би већина проблема била лако рјешива, али требало би и да надлежне институције покажу одговорност што неријетко није случај. Зато сам у више

наврата предлагао да Србија треба да оснује Канцеларију за Србе у региону с циљем њиховог опстанка и помоћи прогнаним Србима и другим оштећеним грађанима везано за отета и узупирана имовинска, стечена и друга права и накнаду штете у Хрватској и Федерацији БиХ. Срби у региону имају шансу да опстану, а противници Срби да остваре људска права само са систематским приступом и активном и конкретном подршком Србије.

Након обраћања званица, скуп је благословио и отворио отац Предрог Црепуља.

У културно-умјетничком дијелу програма учествовали су КУД *Пешир Кочић* из Нових Козараца, Бранко Ђенић који свира тамбурицу самицу и гуслар Вид Змијанац.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

ЛИНТА ТРАЖИ ОД МИНИСТРА ДАЧИЋА

ОТВОРИТИ ПОЛИЦИЈСКИ ПУНКТ У УЛИЦИ МИЛЕВЕ МАРИЋ АЈНШТАЈН РАДИ БЕЗБЈЕДНОСТИ СТАНАРА

Поштовани јосиподине Дачићу,

Посјетио сам 24. октобра станаре српске националности који живе у социјалној згради са 133 станова, која се налази у Улици Милеве Марић Ајнштајн број 2, 4 и 6, на Новом Београду, на њихов позив. Ради се о породицама чији су чланови инвалиди или су у питању старије и болесне особе. У згради живи 55 породица српске националности и 78 породица ромске националности. Значајан број ромских породица има више од 10 чланова.

Огорчени и гњевни станари су ме упознали са бројним примјерима да група агресивних Рома годинама на најгрубљи начин нарушава јавни ред и мир и директно угрожава њихову безбједност. Станари су се претходних година обраћали многим институцијама на државном, градском и општинском нивоу за помоћ. Према њиховим ријечима сви су се оглушили на бројне молбе да се ријешају наведени проблем.

Група агресивних Рома, како кажу станари, чини низ тешких прекршаја: праве даноноћну вику и буку, разбијају прозоре, проваљују у станове, понашају се непристојно, дрско и увредљиво, упућују провокације и пријетње станарима по националној основи, трагају каблове из зидова, бесправно се прикључују на електричну и друге мреже, бацају смеће у лифтове и испред зграде, уништавају поштанске сандучиће, лупају на врата станара, бацају кроз прозоре ножеве, виљушке и друге предмете којима могу да повреду станаре када излазе или улазе у зграду. Ромска дјеца и омладина проводе вријеме по ходишцима и стеништу или испред зграде, што често представља опасност по безбједност. Станари посебно истичу да им агресивни Роми говоре да се иселе из зграде јер је Европска унија тобоже изградила зграду за њих, а не за Србе. За горе наведене на-

воде станари имају доказни материјал који Вам могу доставити ако их примите на састанак. Када позову полицију и дође патрола испред зграде Роми се унапријед склоне. Такође, станари кажу да имају доказе да се поједини Роми у згради бавају наркоманијом.

Станари су огорчени, уплашени и осјећају се препуштени сами себи јер им надлежне институције нису осигурале јавни ред, мир и безбједност. По њиховим ријечима закон за дио ромске популације не постоји. Могу да раде шта хоће и за то не носе никакве санкције. Поручују да свако ко не вјерује, да се свакодневно крше њихова људска права, нека дође и проведе 24 часа у згради како би се на лицу мјеста увјерио у њихове тврдње.

Сви станари сматрају да би једино право рјешење било да се успостави стални полицијски пункт у заједничким просторијама у улазу 4 гдје би полицијски службеници боравили 24 часа дневно. Стално присуство полиције један је од кључних предуслова, поред других конкретних мјера, да се грађанима гарантује јавни ред, мир и безбједност. Повремено доласци полиције путем патрола нису довели до жељеног рјешења. Друга важна мјера, јесте да се уради ревизија становања и утврди ко неlegalно живи у станима.

Желим да Вас замолим да у што краћем временском року примите делегацију станара који живе у Улици Милеве Марић Ајнштајн број 2, 4 и 6 поводом грубог нарушавања јавног реда и мира и угрожавања безбједности од стране дијела Рома с циљем да се ријешају проблем. Било би значајно да састанку, између осталих, присуствују начелник Полицијске управе за Град Београд и начелник Полицијске станице Нови Београд.

ПРЕДСЈЕДНИК САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА И НАРОДНИ ПОСЛАНИК МИОДРАГ ЛИНТА

ЛИНТА УПУТИО ПИСМО МИНИСТАРКИ ЕНЕРГЕТИКЕ ДУБРАВКИ ЋЕДОВИЋ, КОМЕСАРКИ НАТАШИ СТАНИСАВЉЕВИЋ И ДИРЕКТОРКИ ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈЕ БИЉАНИ КОМНЕНИЋ

Омогућити да се хитно укључи струја Центру за избјегла и расељена лица на Бањици

Посјетио сам Центар за избјегла и интерно расељена лица у насељу Бањица у Београду у коме већ три недеље нема струје ни гријања. У ствари ради се о баракама бивше грађевинске фирме *Црноштравац* која више не постоји. Радници Електродистрибуције (ЕДБ) су искључили струју 26. октобра у јутарњим часовима са образложењем да је у питању квар, а накнадно су рекли да је разлог неплаћена струја.

Посебно истичем да постоји само једно електрично бројило које мјери утрочану струју за све станаре. Породице тврде да су наслиједиле дуг од бивше фирме, као и да им ЕДБ наплаћује индустријску струју која је неколико пута скупља од струје која се наплаћује грађанима.

У Центру стално живи 15-ак породица интерно расељених лица са Косова и Метохије и пет прогнаничких породица из Хрватске и Федерације БиХ. Међу њима има 15-оро малолетне дјеце од којих је троје млађе од три године. Дјечак

Младен Ђорђевић свакодневно иде на дијализу. Најстарији станар Момир Вукадин је непокретан и има 86 година. Живе у изузетно нехуманим условима који нису достојни човека. Током дана ложе ватру у дворишту гдје се окупљају да би се угријали, а ноћу спавају у хладним собама под више покривача.

Станари Центра су оправдано очајни, огорчени и разочарани јер им нико од надлежних институција није досад помогао. Протјерани са својих вјековних огњишта само зато што су Срби и нису очекивали ни у сну да ће им бити ис-

кључена струја у Центру у коме живе дуги низ година у нељудским условима.

Тражим од Вас, као комесарке за избјеглице и миграције, да у договору да ЕДБ-ом хитно ријешите наведени проблем, односно да се станарима Центра у што краћем року укључи струја која је намијењена за грађане, а не за привредне субјекте. Поред тога, тражим од Вас да Комесаријат за избјеглице и миграције коначно и трајно ријеша њихово стамбено питање.

ПРЕДСЈЕДНИК САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА И НАРОДНИ ПОСЛАНИК МИОДРАГ ЛИНТА

Комесаријат да омогући да 1.200 породица које живе у заштићеним условима постану власници станова

Поштована јосиподине Станисављевић,

Обраћам Вам се други пут у име више од 1.200 прогнаничких и других породица које живе у 50-ак општина и градова чији су станови изграђени у оквиру пројекта *Социјално станавање у заштићеним условима* и са којима су закључени уговори о закупу или коришћењу. Прво писмо послао сам Вам 5. јула 2024. године у име наведених породица. Прошло је тачно три мјесеца, али нажалост, још нисам добио одговор са Ваше стране.

Жалосна је чињеница да ове породице годинама немају право да постану власници станова јер није предвиђена опција откупа. Оваквим поступањем су наведене прогнаничке и друге породице доведене у неповољан и дискриминаторски положај у односу на остале прогнаничке породице којима је Законом о избјеглицама омогућен откуп станова.

Њихови станови су у највећој мјери изграђени средствима међународних донатора као и станови већине прогнаничких породица које имају право на откуп станова а они то право немају. Због тога се осјећају понижено, дискриминисано огорчено и разочарано. Значајан број тих породица ми се обраћа и моле за помоћ у рјешавању овог дугогодишњег проблема.

Комесаријат да ријеша стамбено питање прогнаничких породица које су остале испод црте

Поштована јосиподине Станисављевић,

Обраћам Вам се други пут у име великог броја прогнаничких породица које су конкурисале на јавним позивима за рјешавање свог стамбеног питања путем дојеле станова и других облика помоћи, али су, нажалост, остале испод црте. Прво писмо, у име наведених породица, послао сам Вам још 19. јула 2024. године. Прошло је више од четири мјесеца, али нажалост, још нисам добио одговор са Ваше стране што је неприхватљиво.

Дана 30. маја прошле године објављена је коначна листа за рјешавање стамбених потреба 383 прогнаничке породице на подручју Града Београда. У насељу Овча су августа прошле године додијељени кључеви станова за 250 породица, а 17. јула ове године је постављен камен темељац за изградњу 133 стана на Новом Београду. Такође, купљен је 71 стан и додијељени су породицама са листе крајем прошле године. Нажалост, испод црте су остале 1.194 породице.

На подручју Новог Сада објављене су током 2022. и 2023. године двије коначне листе за рјешавање стамбених потреба прогнаничких породица путем дојеле станова. У насељу

Апсолутно је неприхватљиво да законско регулисање питања становања, без икаквог оправданог разлога, доводи у неравноправан положај припаднике исте рањиве групе тј. прогнана лица иако се сви они налазе у истој правној ситуацији. Крајње је вријеме да се исправи неправда и дискриминација која је учињена према њима.

Комесаријат за избјеглице и миграције је државни орган који је, између осталог, задужен за рјешавање стамбеног питања прогнаничких лица и има обавезу да ријеша горе наведени проблем послје толико година агоније и неизвјесности. Право откупа треба да добију и породице из реда домаћег становништва јер живе заједно у зградама са прогнаничким породицама и дијеле с њима исте проблеме и судбину.

Тражим други пут од Вас, као комесарке за избјеглице и миграције, да активно помогнете да више од 1.200 прогнаничких и других породица који живе у заштићеним условима у 50-ак општина и градова коначно добију право на откуп и постану власници својих станова. Крајње је вријеме да се прекине са њиховом дугогодишњом дискриминацијом.

ПРЕДСЈЕДНИК САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА И НАРОДНИ ПОСЛАНИК МИОДРАГ ЛИНТА

Футог станове су добиле 152, а у насељу Ветерник 94 породице. Након објаве ове коначне листе испод црте је остало 170 породица.

Поред тога имамо још доста случајева у другим општинама и градовима гдје су прогнаничке породице конкурисале за станове, грађевински материјал, сеоска имања и монтажне куће, али су такође, остале испод црте. Прогнаничке породице у Београду, Новом Саду и широм Србије су очајне, огорчене и разочаране јер су оправдано очекивале да ће њихово стамбено питање бити ријешено ако испуне услове јавног позива, буду бодоване и нађу се на листи.

Тражим од Вас да Комесаријат за избјеглице и миграције хитно ријеша стамбене потребе прогнаничких породица које су остале испод црте у општинама и градовима на подручју читаве Србије и то куповином или изградњом станова и другим облицима помоћи. Сматрам да наведене породице не треба поново да конкуришу на новим јавним позивима и троше вријеме и новац за ново прикупљање обимне документације.

ПРЕДСЈЕДНИК САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА И НАРОДНИ ПОСЛАНИК МИОДРАГ ЛИНТА

Прекодрински Срби дали велик допринос побједи српске војске у Првом свјетском рату

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта свим грађанима Србије и Србима у региону и дијаспори честита велики празник – Дан примирја у Првом свјетском рату (11. новембар). Српска војска је величанственим побједима на Церу, Гучеву, Мачковом камену и Колубари, и посебно пробојем Солунског фронта, пресудно допринијела побједи сила Антанте у Првом свјетском рату.

Велики допринос побједи српске војске у Првом свјетском рату дали су прекодрински Срби као добровољци. У питању су Срби родом са подручја данашње Хрватске и Босне и Херцеговине који су били аустроугарски држављани. Велики допринос су дали и Срби са подручја данашње АП Војводине. Међу добровољцима је било и Срба из Црне Горе. Послије окупације Србије крајем 1915. године добровољци Срби из Аустроугарске постали су једини извор допуне српске војске на Солунском фронту. Добровољци у српској војсци као аустроугарски држављани жртвовали су своје животе знајући да ће сносити тешке последице у случају заробљавања, као и њихове породице. Чекао их је пријеки суд

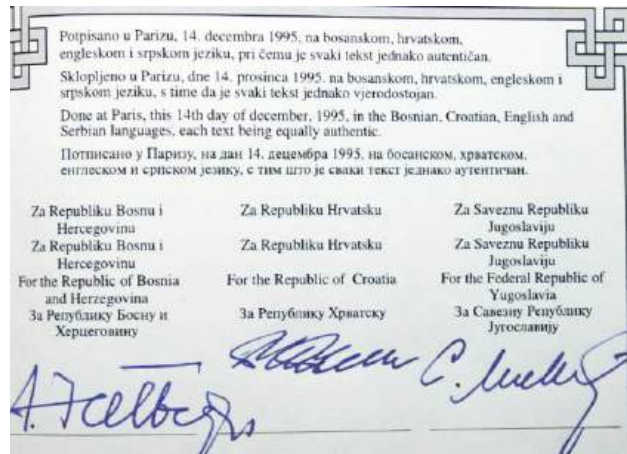

који их је осудио на смрт, имовина им је конфискована, а њихове породице су одвођене у логоре.

У пробоју Солунског фронта 15–17. септембра 1918. године, као и у завршним операцијама ослобођења, учествовала је српска војска са око 150.000 војника. Од тога броја више од 50.000 су били прекодрински Срби

који су као добровољци ступили у српску војску. Важно је нагласити да је кључни мотив Срба из Аустроугарске за добровољство у српској војсци била српска национална идеја. Њихово масовно учешће у српској војсци у Првом свјетском рату представља врхунац идеје националног ослобођења и уједињења српског народа.

НАСИЛНА РЕВИЗИЈА ДЕЈТОНСКОГ СПОРАЗУМА СУШТИНСКИ РАЗЛОГ ТЕНЗИЈА, ПОДЈЕЛА И СУКОБА

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује, поводом 29 година од потписивања Дејтонског споразума, да је досљедно поштовање тог међународног документа гарант мира и стабилности у БиХ.

Република Српска је прије потписивања Дејтонског споразума била држава у пуном капацитету, а сада је органицирана само спољним суверенитетом.

Потпуно је јасно да не постоји континуитет БиХ, већ се ради о БиХ која је настала потписивањем Дејтонског споразума као државна заједница састављена од

два ентитета и три конститутивна народа.

Линта истиче да је одмах након потписивања Дејтонског споразума започела његова насилна ревизија с циљем да се укине Република Српска или да барем постане празна љуштура. То је суштински разлог политичких тензија, подјела и сукоба у БиХ. Србија се снажно залаже за поштовање дејтонског уређења јер то гарантује уставну позицију Републике Српске, економски развој, општи напредак и сарадњу уз међусобно поштовање и уважавање.

ПРИЈЕ 33 ГОДИНЕ ЈНА ЈЕ ОСЛОБОДИЛА ВУКОВАР ОД ХРВАТСКИХ ПАРАВОЈНИХ ФОРМАЦИЈА

Прије 33 године ЈНА ослободила Вуковар од хрватских паравојних и полицијских формација које је основао проуштак режим Фрање Туђмана, подсећа председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта.

ЈНА је, као једина легална и легитимна оружана снага у СФРЈ, 14. септембра 1991. године покренула војну операцију с циљем да деблокира вуковарску касарну коју су хрватске паравојне снаге без икаквог разлога отворено нападале од краја јула, а крајем августа су започеле потпуно блокаду касарне.

Хрватске паравојне и полицијске снаге су са три стране касарне заузеле куће из којих су свакодневно пуцали на касарну минобачачким минама, различитим врстама оружја и снајперима а са четврте стране

је било поље које су минирали. Више није могло да се улази нити излази из касарне. Гарнизону ЈНА је искључена струја и вода. Такође, није могла да им се довози храна. Поред тога, имали су све више погинулих и рањених војника.

У Хрватској се више од три деценије понавља врхунска лаж да је ЈНА тобоже напала Вуковар. ЈНА није могла да нападне град у коме је била једина званична војска и имала је обавезу да ослободи своју касарну и војнике који су се налазили под опсадом и оружаним напади.

Поред тога, ЈНА је имала уставну обавезу да заштити српски народ у Вуковару над којим су хрватске паравојне формације на челу са Томиславом Мерчепом и другима спроводиле терор од почетка 1991. године. До почетка битке за Вуковар хрватске

паравојне формације су у том граду убиле најмање 120 српских цивила.

Линта истиче да је од суштинског значаја да се покрене планска борба за истину о карактеру рата у Хрватској и страдању српског народа. Потребно је основати посебне државне институције тј. Меморијални центар српских жртава на подручју бивше Југославије и Центар за истраживање рата *Права истина* је да ЈНА није била агресорска већ ослободилачка војска. Србија треба да се поноси са припадницима ЈНА који су страдали у борби за ослобођење Вуковара.

Посебну почаст Србија треба да одаје генерал-мајору и команданту Новосадског корпуса Младену Братићу који је погинуо лично преводећи своје војнике у борби за ослобођење Вуковара.

ЛИНТА ЧЕСТИТАО КРСНУ СЛАВУ ЧЛАНОВИМА БОРС

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта упућује најискреније честитке поводом крсне славе – Митровдан некадашњим припадницима Војске Републике Српске и породицама погинулих бораца, као и свим члановима и руководству Борачке организације Републике Српске (БОРС).

Сјећамо се са великом захвалношћу бораца који су погинули или су дали дијелове свог тијела за одбрану Републике Српске и на тај начин поднијели највећу жртву. Због тога је важно да се увијек и са дубоким поштовањем односимо према породицама погинулих бораца, ратним војним инвалидима, али и свим војницима Војске Републике Српске. Не смијемо никада заборавити славне побједи Војске Републике Српске извојеване на Митровдан 1992. и 1994. године када је одбрањена Херцеговина и Невесиње.

ПРОСЛАВА ЗЛОЧИНАЧКЕ АКЦИЈЕ ЗИМА 94 ЈЕ СЛАВЉЕЊЕ СТРАДАЊА И ПРОТЈЕРИВАЊА СРБА ИЗ ЛИВАЊСКОГ ПОЉА

Прослава 30 година од злочиначке акције *Зима 94* у Ливну представља слављење страдања и протјеривања Срба и уништавања њихове имовине на подручју Ливањског поља и дијелу општине Гламоч, истиче председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта.

Потпуно је јасно да је у питању планска провокација и ширење мржње према малобројним српским повратницима и прогнаним Србима.

Злочин су починиле регуларне снаге Хрватске војске и ХВО током трајања војне акције *Зима 94* од 29. новембра до 24. децембра 1994. године. Хрватске снаге су гађале српска села у Ливањском пољу, периферију општине Гламоч и болницу у Гламочу. Наведеном прославом злочина над Србима шаље се порука да српски народ није добродошао и да нема право да живи на свом вековном подручју. Живот српских повратника у Ливањском пољу и шире у Федерацији БиХ је веома тежак јер немају основне услове. Србија треба да предузме конкретне мјере и активности да помогне малобројним Србима у Ливањском пољу везано за обнову путне инфраструктуре и кућа, рјешавање питања воде и мобилне мреже, продавница, побољшање здравствене заштите, као и помоћ у области пољопривреде, сточарства и занатства и отварању малих погона.

УСТАШКИ ГРАФИТИ У СИЊУ - КОНТИНУИТЕТ ШИРЕЊА МРЖЊЕ ПРЕМА ПРЕОСТАЛИМ СРБИМА У ХРВАТскоЈ

Председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује да усташки графити у Сињу нису ништа ново и представљају континуитет ширења мржње према преосталим Србима у Хрватској. На зидовима су исписали усташко слово „У” и „Смрт Србима”. У стотинама села и градова широм Хрватске постоји на десетине хиљада усташких и србимрзачких графита и порука. У Хрватској се геноцидна НДХ сматра истинском државом хрватског народа, а усташки злочинци се називају херојима. То јасно потврђује да хрватско друштво живи заробљено у мрачној прошлости.

		ДОБРОТВОР ФРАНРУСКОГ ПОРИЈЕКЛА, ДИРЕКТОР КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА ЈАВНУ И КУЛТУРНУ ДИПЛОМАТИЈУ		СТАС, УЗРАСТ, ГРАБА	КОЊ ДОБАРУ КАСУ	АЛКА-ЛОИД ИЗ ЈЕДИЋА
		АНДРИЋЕВА ОВЧИЦА				
		МАЛИ РТ, РТИЋ				
		ГРАД НА СИЦИЛИЈИ				
ГРАД У ФРАНРУСКОЈ, РОДНО МЈЕСТО ОСНИВАЧА ФОНДАЦИЈЕ СОЛИДАРНОСТ ЗА КОСОВО (СА СЛИКЕ)		ГРАД У ВАЈО-МИНГУ У САД	ЧУВЕНА ПЛАЗА У ЦРНОЈ ГОРИ	ИТАЛИЈ. МОДНИ БРЕНД ЛЕГЕНДА		
БЛАГОСТАЊЕ, ЛУКСУЗ (ЛАТ.)					ТОНА НАСТАНИТИ	
МЈЕРНЕ ЈЕДИНИЦЕ ЗА УГЛОВЕ						
МУЗА ЗАШТИТНИЦА ЛИРИКЕ				АЛБЕРТ НАЂ ВРСТА ПУХА		
ПРИТОКА ДУНАВА У ЊЕМАЧКОЈ			ДИО ГЛАВЕ ПРОГОН, ПОГРОМ			НЕПАРАН БРОЈ ИЗ ПРВЕ ДЕСЕТИЦЕ
ОВОЈ, ОМОТАЧ				СТВАР (ЛАТ.) ШИПЦИ (ПЈЕСН.)		
ИЗЛОЖБА СВАКЕ ДРУГЕ ГОДИНЕ						
ЛИТАР		КИКИРИКИ ОПШТИН. ТАКСА				
СРПСКО КОЛО	ИТАЛИЈАНСКО Ж. ИМЕ СЈЕВЕР					
АНТИЧКА РОМА						

ПРЕДМЕТ: Аска, ртак, Насо, ОТАН, Гучи, гламур, т, радикални, Ерато, АН, Наб, нос, омот, рес, бијелале, л, прашица, Опората, Стари Рим.

ИЗВОР: БРАНКО КОЛО

Откривен споменик Бранку Радичевићу у Житишту

У оквиру прославе 200. годишњице рођења великог пјесника српског романтизма, пјесник Ненад Грујичић и председница Општине Житиште Ивана Петрић свечано су открили споменик Бранку Радичевићу.

Грујичић је истакао да је поред низа богатих програма, почевши од *Пролетних Бранкових дана 2024. до септембарског 53. Бранковој кола*, само Житиште донијело нову Бранкову бисту, и то аутора – писца из Кикинде, вајара Бориса Стапарова.

Грујичић је навео податак да је са Бранковим колом 1984. године учествовао у откривању споменика Бранку Радичевићу у Славонском Броду, пјесниковом родном граду.

Тај споменик је срушен 1991. године и још није подигнут у Броду на Сави гдје је 28. марта 1824.

године рођен Алексје Радичевић. Ни велики јубилеј, два вијека од рођења Бранка Радичевића, нису мотивисали наше комшије да подигну порушени споменик свом славном суграђанину. Међутим, рекао је Грујичић, непојамни су и обичним људима чудни временско-просторни обррти и догађаји, па се тако, неким вишим смислом, споменик Бранку Радичевићу подиже, ево, у Житишту поводом два вијека од пјесниковог рођења.

Публика је пажљиво слушала и упијала за њих непознате податке, као и онај да Бранко прву своју пјесму није написао у Сремским Карловцима, већ у Темишвару.

Програм у коме су учествовали ученици и хор Основне школе *Свети Сава* из Житишта водила је Робертина Шијан, директорка Библиотеке *Бранко Радичевић*.

ДАНИ СРПСКЕ КУЛТУРЕ У СИСКУ

На завршној вечери, осмих по реду, Дана српске културе у Сиску, у организацији Вијећа српске националне мањине Града Сиска и Српског културног друштва *Просвјета* пододбора Сисак, у суботу, 9. новембра, наступило је више од стотину учесника из Хрватске, Србије и Босне и Херцеговине, пише загребачки недељник *Новости*.

Плесом и пјесмом представили су се чланови *Просвјетиних* пододбора из Сиска, Вргинмоста, Гарешнице, Двора и Крњака, а наступило је и Завичајно удружење *Банија Шабач*, КУД *Уна* Нови Град, те сисачки Женски пјевачки збор *Севде*.

У Рафинеријском дому гостовао је Театар *Звездара* с представом *Удовица живог човека*, док је у културном центру Сисачко-мославачке жупаније одржана књижевна вечер посвећена 200. годишњици рођења Бранка Радичевића на којој је о овом познатом писцу говорио проф. Душан Маринковић из Загребца.

18. Купрешки сабор у Новом Саду

Купрешани су се по 18. пут окупили на завичајној вечери 15. новембра 2024. године у Вили *Москва* у Новом Саду. Завичајно удружење *Свети Илија Равно-Мушић-Кујрес* је формирано прије 18 година и једно је од најстаријих завичајних удружења у Војводини. Ранијих година се Купрешки сабор организовао наизмјенично у Новом Саду и Београду, а већ неколико година се Купрешани окупљају само у Новом Саду.

Купрешки сабор увеличали су гости из Републике Србије, Републике Српске, представници пријатељских и сродних удружења, као и представници републичке, покрајинске и градске власти. С обзиром да је Завичајно удружење *Свети Илија Равно-Мушић-Кујрес* члан Савеза крајишких удружења, гошћа ове вечери била је Ранка Срдих

Милић, која је поздравила домаћине и госте и пожељела свима пријатан боравак уз „добар програм и врсне домаћине“.

Према ријечима представника Купрешана Станка Матића циљ удружења је да привуку омладину.

– Трудимо се да окупимо младе и на овом сабору је било око 300 људи, међу којима је било доста младих. Наш сабор који се одржава једном годишње важи за једно од окупљања са најкултурнијим, најумјеренијим и пробиљивим програмом. Кроз оваква окупљања покушавамо да његујемо купрешке обичаје, да их имплементирамо у данашње вријеме и да се на тај начин приближимо завичају – истакао је Матић.

Поред Купрешког сабора, који се организује једном годишње, удружење улаже у завичај, обнављају цркве, помажу људима

» Књига *Националне буре са купрешке висоравни 1945–1992.* изазвала велико интересовање

да обнове куће у купрешким селима, баве се хуманитарним активностима.

Почетак програма обиљежила је Андријана Гингер поријеклом Купрешанка, извођењем химне Републике Србије. У културно-умјетничком дијелу програма учествовало је Културно-умјетничко друштво

Вила из Новог Сада и народни гуслар Љубомир Павловић. Током вечери промовисана је књига *Националне буре са купрешке висоравни 1945–1992.* аутора проф. Митра Ждере, која кроз 11 поглавља говори о купрешким националним догађајима између два рата.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

ХОДОЧАШЋЕ У ОРГАНИЗАЦИЈИ УДРУЖЕЊА БУДИМО ЉУДИ

У Кућанцима обиљежено 15 година од упокојења патријарха Павла

У организацији Удружења Будимо људи из Батајнице и ове године 15. новембра, на петнаестогодишњицу упокојења патријарха Павла организовано је ходочашће у његово родно село, Кућанце у Славонији.

Око 70 чланова Удружења и других поштовалаца блаженопочившег патријарха Павла присуствовало је литургији у Цркви Светих апостола Петра и Павла у Кућанцима у којој се крстило највољенији српски патријарх Павле, тада Гојко Стојчевић.

Литургијом је начелствовао Његово пресвештенство епископ пакрачко-славонски Јован, уз саслужење и присуство свештенослужитеља више епархија помјесне Цркве и уз молитвено учешће појача Храма Светих браће Кирила и Методија из Бусија, као и дјечјег црквеног хора *Анђелија* из Шангаја, којим руководи вјероучитељица Драгана Кончаревић.

Поклоничко путовање је реализовано уз подршку Општине Земун из Београда. Вјернике са Бусија на путовање предводио је свештеник Стефан Гавровски, док су чланови Удружења предвођени предједником Удружења вјерника и поштовалаца блаженопочившег патријарха Павла *Будимо људи* Владом Новаковићем.

Вјерници су послије литургије посјетили родно имање патријарха Павла, а појци храма у Бусијама, као и чланови дјечјег хора *Анђелија* учествовали су у културно-умјетничком програму у сеоском Дому, поводом манифестације *Дан патријарха Павла*, који је услиједио након трпезе љу-

бави, трудом свештеника Драгана Гаћеше, пароха у Кућанцима.

На поклоничком путовању био је и предједник Организационог одбора манифестације *Дани патријарха Павла* Драго Милошевић.

Своје импресије и утиске са овог поклоничког путовања за *Српско коло* подијелио је предједник Удружења *Будимо људи* Владо Новаковић који је истакао да је блаженопочивши патријарх Павле у срцима православних Срба бесмртан и да га посебно радује што је у Кућанцима прије 4 године почела изградња Меморијалног комплекса посвећеног патријарху Павлу који је и иницирало ово Удружење основано 2020. године. Новаковић је искористио прилику да позове све људе добре воље да се укључе у ову акцију како би се сачува-

ло сјећање на оног који је српском народу као завјет оставио поруку – Будимо људи.

– Ми сакупљамо новац и сваке године носимо га у Кућанце. Код мене се налази књига за сакупљање прилога коју је благословио патријарх Порфирије и она ће се у будућности налазити у спомен комплексу у Кућанцима, гдје ће свако ко се упише и да свој мали прилог, моћи да пронађе своје име и презиме и то ће бити сачувано за покољења – испричао је Новаковић додајући да Комплекс има два хектара и по пројекту ће садржати реплику његове родне куће, музеј, манастир, галерију, бунар, спомен-парк, амфитеатар, конак итд.

– Желимо да људи чују за ово мјесто и да га посјећују и зато настављамо нашу мисију – поручио је Новаковић и подсјетио да је 2019. године завршена обнова се-

оске цркве када ју је освештао блаженопочивши патријарх Иринеј.

– Ово ходочашће сваке године буде заиста за памћење. У име владике Јована, оца Драгана Гаћеше и свих свештеника, посебно српског народа који тамо живи и у своје лично име захваљујем се свима који су путовали са нама, прије свега оцу Стефану Гавровском који је на мој приједлог прихватио иницијативу да нам се придружи и предводи вјернике из Бусија, такође неизмјерну захвалност дугујемо и Драгани Кончаревић која је предводила дјечји хор и поврх свега Општини Земун и предједнику Гаврилу Ковачевићу што су нам помогли да обезбидимо средства за путовање дјечјег хора – закључио је Новаковић који је овом приликом цркви у Кућанцима поконио икону Усековања Св. Јована Крститеља која симболизује датум рођења патријарха Павла.

Патријарх Павле био је 44. српски патријарх и преминуо је у 95. години, 15. новембра 2009. године у Београду. У народу је био омиљен због своје скромности, мудрости и истинољубивости и остао је упамћен по мудрој вођењу Цркве у тешким временима, скромном животу, у потпуности у складу са јеванђељем. **ВЕСНА ПЕШИЋ**

» ПРОИЗВОДЊУ ОВОГ МЕДИЈСКОГ САДРЖАЈА ПОМОГАО ЈЕ ГРАД БОР

Ставови изнијети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је додијелио средства

12. традиционално Крајишко вече Удружења Крајишника Крајина Врбас

Удружење Крајишника Крајина Врбас је 9. новембра 2024. године организовало 12. традиционално Крајишко вече у Врбасу на којем се окупило више од 200 људи.

Добродошлицу и пријатан боравак на свечаности пожелио је предједник Удружења Крајишника Крајина Врбас Горан Николаш.

– Окупила нас је заједничка љубав према Крајини. Игра, ријеч, звук и пјесма роднога краја подсјете нас на то одакле смо дошли и гдје су нам коријени и завичај – поручио је Николаш који се захвалио пријатељима Удружења који су помогли да се одржи ова манифестација. Савјетник предједника Републике Србије за регионална питања Адам Шукало поздравно је домаћине.

– Осјећам да сам међу својима и сматрам да је смисао да што више добрих пројеката који ће умножити српски народ – истакао је Шукало.

Начелник Општине Источна Илица Маринко Божовић поручио је да братска љубав не може бити подијелена никаквим границама.

– Времена кроз која пролазимо нису ни лака, ни једноставна, али кроз братску љубав и слогу сигурно да их много лакше можемо превазићи. Предједник општине Вр-

» Милан Глушац, Адам Шукало и Горан Николаш

бас Милан Глушац истакао је да локална самоуправа подржава рад свих завичајних удружења.

– Његовање културног наслеђа свих националних заједница чини заједнички живот свих грађана још бољим и богатијим, а слику Врбаса још љепшом.

Свештеници Миладин Самарцић, парох општина Јајце, Језеро и Доња Вакуф и Далибор Купусовић, парох у Општини Врбас благословили су присутне.

– Република Српска је крвљу плаћена. Наша је обавеза да је сачувамо, да је волимо и боримо се за њу.

У културно-умјетничком дијелу програма учествовале су мушка и женска пјевачка група СКУД *Војковићи* Источна Илица, стихове је говорила Ранка Срдих Милић, а здравицу је одржао Ранко Скакавац.

Након официјелног дијела, дружење је настављено уз наступе Горана Ристића Гоција, Весне Дудаш, Ранка Станића Цимија и Душка Вулића Роце.

Осим наведених овом завичајном дружењу присуствовали су бројни гости, између осталих народни посланик Угљеша Мрдић, предједница Скупштине општине Врбас Тијана Алексић, као и представници побратимских, пријатељских и сродних удружења: побратимско СКУД *Војковићи* Источна Илица, побратимско Удружење *Подричје* из Житишта, Завичајно удружење Доњовакуфљана у Новом Саду, Савез крајишких удружења, Удружење Крајишника Змајево, Удружење *Војвођанска косидба* Бачко Добро Поље, Удружење *Орхидеја* Банатско Велико Село, Удружење свих генерација Темерин и други пријатељи. **ДРАГАНА ШИПОВАЦ**

Одржано 8. Завичајно вече Далматинаца у Суботици

У организацији Завичајног удружења *Далмација*, из Суботице, 15. новембра 2024. године је у препуној сали *Мале гостионе* на Палићу одржано осмо *Завичајно вече Далматинаца*. Дружењу Далматинаца који негују и чувају обичаје свог краја присуствовао је и градоначелник Суботице Стеван Бакић, који је том приликом истакао да му је посебна част када долази на скупове српског народа.

– Волим када видим велики број наших људи, а све нас је више и јако је битно да нас на овим скуповима има у све већем броју, јер тако шаљемо слику заједништва, стичу се нова познанства, зближавамо се и постајемо јединственији.

Завичајно удружење *Далмација*, напоменуо је градоначелник Бакић, више од 14 година учествује у мозаику завичајних удружења града Суботице гдје кроз велики број активности даје значајан допринос развоју нашег града, а притом одржава своје обичаје, традицију и културу и чува везе са родном грудом и својим рођацима који су остали на њој.

У име предједника Владе Милоша Вучевића, присутне на осмој *Завичајној вечери Далматинаца* поздравно је његов изасланик Сава Стамболић.

Предједник Скупштине Завичајног удружења *Далмација* Жељко Кужет се захвалио градоначелнику и донаторима, и истакао да га посебно радује то што на дружењима које

» Градоначелник Суботице Стеван Бакић

организује ово удружење има све више младих, што, како је рекао, значи да „имамо будућност како не бисмо заборавили ко смо, шта смо и одакле потичемо“.

Око 400 гостију и велики број спонзора увеличали су традиционално дружење Далматинаца. У културно-умјетничком дијелу програма учествовале су вокална солисткиња РТВ-а, мастер етномузиколог Ања Недељков, мастер етномузиколог Ана Парчетић и српско Културно-умјетничко друштво *Извор* из Станишића. Организована је и томбола са великим бројем вриједних и несвакидашњих награда, а у наставку програма госте је забављао *Стируја Бенд* и Џими Станић. **СУБОТИЦА.РС**

ОТВОРЕН 24. (37) КРАЈИШКИ ЛИКОВНИ САЛОН У БЕОГРАДУ

» Сања Михајловић уручена је плакета Борис Маркош Минго

» У име уметничког савјета Весна Марковић (десно) уручила је захвалнице уметницима за учешће на ликовној колонији у манастиру Крка

» Добитник Сребрног прстена уметничког братства манастира Крке Здравко Мирчета

» Плакету уметничког братства манастира Крке и Поменик Зоре добио је сликар Зоран Чалија

Плакета Никола Церовац уручена Николи Кусовцу

У организацији СКД *Зора Книн-Београд* и братских друштава, Удружења Срба из Хрватске и Завичајног клуба Книнска Крајина, у присуству више од 200 посјетилаца, у једном од најрепрезентативнијих галеријских простора у Београду, великој Сали под сводовима која се налази у оквиру Музеја кнегиње Љубице, 4. новембра 2024. године свечано је отворен 24. (37.) Крајишки ликовни салон на коме су представљени радови више од 120 уметника.

» Владимир Церовац уручује плакету Николи Кусовцу

СВЕ ЈЕ ПОЧЕЛО У КНИНУ

Председник Управног одбора СКД *Зора Книн-Београд* Владимир Церовац је подсетио да је ријеч о манифестацији са традицијом која постоји више деценија.

– Настао је из некадашњег Книнског ликовног салона (одржано 13. манифестација), који је кренуо са радом почетком осамдесетих година прошлог вијека, да би након грађанског рата прешао у Србију, гдје се организује већ више од двије деценије. Салон је одувјек био значајна смотра ликовног стваралаштва, која је окупувала уметнике који су родом или поријеклом са простора некадашње Републике Српске Крајине, Хрватске, Републике Српске и Босне и Херцеговине, као и уметнике из саме Србије.

Церовац је подсетио да упоредо са Салоном, као његов нераскидиво дио дјелује и ликовна колонија у манастиру Крка, која окупује уметнике који у оквиру Уметничког братства стварају дјела, која су дјелимично изложена и на Крајишком салону.

Овогодишњи Крајишки ликовни салон остаће упамћен као први на коме је додијељена плакета *Никола Церовац*, коју је израдила вајарка Сања Михајловић.

КО СУ ЛАУРЕАТИ?

Крајишки ликовни салон настао је захваљујући огромном труду и залагању гласовитог културног прегаоца Николе Церовца (1948–2022). Он је један од најзаслужнијих дјелатника на пољу промоције и популаризације културе Крајишких Срба и један од оснивача и дугогодишњи предсједник СКД *Зора Книн-Београд*. У великој мјери захваљујући Николи, СКД *Зора* је, осим бројних других активности, организовала све послератне Крајишке ликовне салоне у Београду и широм Србије. Никола је одувјек предњачио са огромном енергијом уз помоћ које је успијевао да реализује све те пројекте, али и мотивише друге да га слиједе у томе. Управо због тога, не желимо да његово име падне у заборав, СКД *Зора Книн-Београд* је, одлу-

чило да, од ове године додјељује награду са именом Николе Церовца, која би се давала појединцима и организацијама, за допринос на пољу промоције и популаризације српске културе, науке и уметности, како у отаџбини, тако и у расијању.

Први добитник ове награде је историчар уметности, чувар културног блага Крајине и пријатељ *Зоре*, Никола Кусовац.

Примајући ову награду Кусовац је бираним ријечима говорио о свом имењаку Николи Церовцу описујући га као „великог човјека, родољуба и брижног Србина који је бринуо о својој Крајини и Крајишницима као нико други”.

Осим ове награде додијељене су и традиционалне награде Крајишког ликовног салона.

Плакету Борис Маркош Минго, која се додјељује најбољем младом уметнику на Крајишком салону добила је Сања Михајловић из Београда, за рад Скуп.

За обогаћивање духовне ризнице Српске Крајине Плакету уметничког братства Манасти-

ра Крка и Поменик *Зоре* добио је сликар Зоран Чалија.

Овогодишњи добитник Сребрног прстена уметничког братства Манастира Крка и поменик *Зоре*, за очување и обнављање духовне ризнице народа Српске Крајине је Здравко Мирчета.

У организацији *Зоре* ове године одржане су и двије ликовне колоније. За учешће на ликовној колонији у Манастиру Крка уручене су похвалнице уметницима Здравку Вучинићу, Рељи Стевановићу, Хаџи Бранку Никитовићу, Здравку Мирчети, Небојши Синобаду, Васи Милетићу и Дејану Крги. Похвалнице су уручене и учесницима колоније у манастиру Лазарица, Филипу Тадићу, Сунцици Бјелановић, Милицы Котараш, Теодори Марковић, Александри Капи и Катарини Трифунковић.

У уводнику каталога под насловом *Престијжна ликовна смотра Здравко Вучинић* је истакао да се „овлашним погледом на дату манифестацију запажају различита поетичка казивања”.

– Крајишки салон је постао стјечиште свих ликовних грана и израза, још више, постао је огледало наше текуће сцене, што значи да се кроз њу преламају актуелни располи домаће уметности.

Програм је надахнуто водила Јована Марић, а у њему је учествовала и даровита виолинисткиња Јована Удовић.

Отварању Ликовног крајишког салона присуствовао је народни посланик Миодраг Линта, велики број уметника разних генерација, као и представници бројних крајишких завичајних удружења.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

СЈЕЋАЊЕ НА ЗДРАВКА КРСТАНОВИЋА

Организатори су приредили и каталог у коме је посебно мјесто добио познати крајишки пјесник и књижевни стваралац, Здравко Крстановић, који се недавно придружио небеској плејади истакнутих крајишких дјелатника.

– Крстановић је био члан СКД *Зора Книн-Београд*, и спомињањем на овогодишњем Салону, Друштво му одаје почаст за све оно што је урадио за живота. Здравко ће наставити да обитава међу нама кроз своја дјела, за која се надамо да ће наћи своје поклонице и међу генерацијама које долазе – поручио је Владимир Церовац.

ЗАХВАЛНОСТ ПРИЈАТЕЉИМА САЛОНА

Владимир Церовац је истакао да је овогодишњи салон реализован захваљујући помоћи Комесаријата за избјеглице и миграције Републике Србије.

– Захваљујемо се Комесаријату и госпођи Наташи Станисављевић, на указаном повјерењу и пруженој помоћи. Такође, велику захвалност дугујемо и Музеју града Београда и госпођи Јелени Медаковић, који су нам омогућили да и ове године Салон организујемо у прелијепом амбијенту Сале под сводовима, Конака кнегиње Љубице.

» ПРОИЗВОДЊУ ОВОГ МЕДИЈСКОГ САДРЖАЈА ПОМОГАО ЈЕ ГРАД БОР

Ставови изнијети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је додијелио средства

КЊИЖЕВНИ СУСРЕТИ У ОКВИРУ 24. КРАЈИШКОГ ЛИКОВНОГ САЛОНА

На овогодишњем 24. Крајишком ликовном салону, уприличена су три књижевна сусрета: 5. новембра гост је био пјесник и књижевни преводилац Владимир Д. Јанковић, 9. новембра пјесник Боровиј Везмар, а 12. новембра пјесникиња и професорка српског језика и књижевности Јагода Јеремић Љубојевић.

Владимир Д. Јанковић говорио је о свом преводилачком раду, о енглеском, француском и српском језику, као и привржености романеском и пјесничком стваралаштву француског писца Мишела Уелбека. У вези с тим, пажња публике била је усмјерена ка Уелбековом новом и, вјерује се, посљедњем роману *Понишћено*. Јанковић је говорио о својој поезији, нарочито збирци *Светла Јелена*, из које је прочитао неколико

» Боровиј Везмар и Биљана Ковачевић

пјесама. Било је ријечи о традиционалном пјесничком облику, сонету, али и писању слободним стихом. Разговор се тицао не само Јанковићевог рада већ и стваралаштва упоште, нарочито данас, кад се врло мало чита, а све се више пише, што представља својеврсни парадокс савремене културе.

Боровиј Везмар, родом из Пакраца, говорио је о свом поријеклу и вези с коринјенима, као и неснађености и располућености кад човјек напусти своје огњиште и пође у свијет. Он је својевремено објавио збирку пјесама у оквиру издавачке дјелатности *Зоре*, истичући врло лијепу сарадњу с пок. Николом Церовцем.

Прочитано је неколико Везмарових пјесама, и оне су, примјећује се, кратке, писане слободним стихом, али оне, како пјесник додаје, имају мјеру коју диктира унутрашњи уметников свијет.

Било је занимљиво чути, између осталог, како данас тек понеки студент српске филологије чита и учи у Библиотеци Филолошког факултета у Београду, гдје је Боровиј Везмар запослен.

Ова необичност говори о духу времена и начинима читања књига у наше вријеме.

Јагода Јеремић Љубојевић била је трећи гост и овим књижевним сусретом незванично је затворен Крајишки ликовни салон. Повод за овај разговор било је објављивање нове збирке *Друтоси*, из које је прочитано неколико пјесама: *Молишва за Софку*, *Завичајна*, *Умрлом изнућра оцу* и *Мушкатиље*.

Јагода је говорила о својим узорима и стваралачким тежњама, о трагању за другим човјеком и за Богом, као и о спокоју који се може јавити тек кад схватимо да нисмо сами и да то никад не можемо бити.

Књижевне разговоре водила је Биљана Ковачевић, професор српског језика и књижевности и потпредсједник УО СКД *Зора Книн Београд*.